

Pilootonderzoek: socio-economische situatie van jeugdhulpverleners

Onderzoeksnota 02/SWVG Publicatie 2024-05

Auteurs: Thomas De Wispelaere (LUCAS KU Leuven), prof. dr. Stefaan Pleysier (LINC, KU Leuven), prof. dr. Koen Hermans (LUCAS KU Leuven)

Datum: 01 februari 2024

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Situering	3
1.2	Inhoud van de procesnota	4
2	Onderzoeksmethode	5
2.1	Gebuurde databanken en afbakening onderzoekspopulatie	5
2.2	Beschrijving van de variabelen	5
2.2.1	Sociodemografische factoren	5
2.2.2	Socio-economische factoren	7
2.2.3	Uitstromers Agentschap Opgroeien	8
2.2.4	Uitstromers VAPH	8
2.3	Afbakenen van de populatie en trekken van de steekproeven	9
2.3.1	Gegevens van het datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming (DWH-AM&SB)	11
2.4	Onderzoeksvragen	20
3	Preliminare analyses: verkenning van de gegevens en aanbevelingen	21
3.1	Definitie jeugdhulpverleners	21
3.2	Knelpunten aanpassen data-aanvraag	22

3.3	Aanbevelingen en verbeterpunten controlegroep	22
3.3.1	Huidige stratificatie	23
3.3.2	Toekomstige stratificatie	23
3.4	Opgevraagde variabelen	25
4	Analyses jeugdhulpverlaters	26
4.1	Aantallen en samenstelling van de steekproef	26
4.2	Sociodemografische analyses	27
4.2.1	Geslacht	27
4.2.2	Leeftijd bij opstart van het dossier	27
4.2.3	Uitstroomleeftijd.....	28
4.2.4	Origine.....	29
4.2.5	Register	29
4.2.6	LIPRO-positie	30
4.2.7	Hoogst behaalde diploma	32
4.3	Socio-economische analyses	34
4.3.1	Arbeidsmarktpositie.....	34
4.3.2	Werkloosheid – statuut RVA	37
4.3.3	Werkzoekende	38
4.3.4	Type geïndividualiseerd integratieproject	41
4.3.5	OCMW-Steun	42
4.3.6	Categorie van begunstigde van het leefloon	43
4.4	Trajectanalyse	44
4.4.1	Voorzieningen jeugdhulp Opgroeien en Pleegzorg.....	44
4.4.2	VAPH	56
5	Conclusies	60
5.1	Aanpassing van de doel- en controlegroep.....	60
5.2	Aanpassing van de definitie jeugdhulpverlaters	62
5.3	Analyses jeugdhulpverlaters	62
5.3.1	Sociodemografische kenmerken.....	63
5.3.2	Socio-economische analyses.....	63
5.3.3	Verschillen tussen jongeren uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien en uit de pleegzorg.....	63
5.3.4	Trajectenanalyse jongeren Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap.....	65
5.3.5	Afsluitende beschouwingen over het gebruik van administratieve gegevens	65

1 Inleiding

1.1 Situering

In 2018 werd een vooronderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een longitudinaal onderzoek in de jeugdhulp (Coppens et al, 2018). Dit resulteerde in een meerjarenplan om de hulpverleningstrajecten van jongeren in de jeugdhulp te monitoren en in kaart te brengen aan de hand van verschillende registratiegegevens. In 2018-2019 namen de onderzoekers de eerste stap om een longitudinaal onderzoek op te zetten. Meer specifiek werden de trajecten in de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ-trajecten) van verschillende cohorten van kinderen en jongeren in kaart gebracht aan de hand van BinC-gegevens afkomstig van het Agentschap Opgroeien. Er werd geopteerd voor een pragmatische benadering, waarbij zoveel mogelijk bestaande data werden gebruikt. Daarnaast werd het pilootonderzoek 'jeugdhulpverlaters' opgestart waarover dit rapport handelt.

Deze pilootstudie speelt in op één van de prioriteiten die in het plan 'Jeugdhulp 2.0' in 2015 benoemd werden, namelijk het verbeteren van de uitstroom uit de jeugdhulp wanneer jongeren 18 jaar of ouder zijn. Er werden ondertussen een aantal beleidsacties uitgezet die de overgang naar volwassenheid moeten faciliteren. Momenteel is er echter weinig of geen wetenschappelijke evidentie voorhanden over de socio-economische situatie van jongeren die uitstromen uit de jeugdhulp.

Om de uitstroom in kaart te kunnen brengen werd een koppeling tot stand gebracht tussen de volgende databanken: BinC (Begeleiding in cijfers), Domino (Dossier minderjarigen opvolgingssysteem), GIR (Geïntegreerde informatiesysteem van het VAPH) en de Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming. Deze koppeling heeft een dubbele doelstelling. Ten eerste willen we een beter zicht krijgen op de socio-economische situatie van jeugdhulpverlaters. Meer concreet bestuderen we hoe jongeren die op meerderjarige leeftijd uit de jeugdhulp stromen het doen één à twee jaar na de uitstroom in vergelijking met een controlegroep van jongeren met dezelfde leeftijd en die geen beroep hebben gedaan op jeugdhulp. Door het werken met een controlegroep van jongvolwassenen die geen verleden in de jeugdhulp hebben, kunnen we zien of en hoe een verblijf in de jeugdhulp een effect heeft op hun latere socio-economische situatie.

Ten tweede biedt dit pilootonderzoek inzicht in de datakwaliteit en de bruikbaarheid van de administratieve gegevens voor het longitudinaal onderzoek in de jeugdhulp. Het koppelingsdossier voor de pilootstudie werd in juni 2020 verstuurd naar het Gegevensbeschermingscomité. In de tweede helft van 2021 kregen we bericht van de KSZ dat het dossier werd goedgekeurd. Na de goedkeuring moeten vervolgens de betrokken administraties die gevraagde gegevens aanleveren aan de Kruispunt Sociale Zekerheid (KSZ) die als 'trusted third party' instaat voor de koppeling van de databanken. De KSZ trekt vanuit de aangeleverde data een steekproef van 50%, waarna een even grote controlegroep wordt getrokken. De laatste data voor het onderzoek werden aangeleverd in april 2022.

Meer bepaald werden de volgende databanken met informatie over jongeren binnen de jeugdhulp gekoppeld met de Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale bescherming die inzicht biedt in de socio-economische situatie van elke volwassen persoon:

- Agentschap Opgroeien:
 - o BinC (Begeleiding in cijfers),
 - o Domino (Dossier minderjarigen opvolgingssysteem),
- VAPH:
 - o GIR (Geïntegreerde informatiesysteem van het VAPH),

1.2 Inhoud van de procesnota

Deze procesnota geeft aan welke stappen gezet zijn gedurende de tweede helft van 2022 en begin 2023 wat betreft de analyses van de jeugdhulpverleners.

Gezien het de eerste keer is dat deze databanken gekoppeld worden, levert deze procesnota ook een eerste inzicht in de sterktes en de valkuilen van de datakoppeling. Eerst bespreken we de gehanteerde definitie van jeugdhulpverlater en beschrijven we ook een aantal knelpunten bij het koppelen van de gegevens en vooral bij de steekproeftrekking van de controlegroep die niet voldoende vergelijkbaar bleek met de populatie van jeugdhulpverlater (als gevolg van het feit dat de leeftijdsafbakening te ruim was en een Belgische in plaats van Vlaamse steekproef is getrokken uit de Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming). Het bleek onmogelijk om die tekortkomingen recht te zetten, omdat hiervoor een nieuwe data-aanvraag moet gebeuren en het volledige en tijdsintensieve proces opnieuw moet doorlopen worden. Als gevolg hiervan kon de vergelijking met de controlegroep niet gemaakt worden.

Daarna bespreekt de procesnota de doelgroep en hun socio-economische en sociodemografische factoren respectievelijk één en twee jaar na uitstroom. Dit gebeurt aan de hand van uni- en bivariate analyses.

2 Onderzoeksmethode

2.1 Gebruikte databanken en afbakening onderzoekspopulatie

Om deze twee onderzoeksvragen te beantwoorden maakt dit onderzoek gebruik van diverse databronnen met gegevens over jongeren die gebruik maken van (niet-)rechtstreekse jeugdhulp. In de jeugdhulp wordt er een onderscheid gemaakt tussen rechtstreeks (RTJ) en niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp (NRTJ). Niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp is intensiever en specialistischer. Elke vraag daartoe wordt getoetst door de Intersectorale Toegangspoort (ITP). Onderstaande tabel geeft weer hoe de verschillende databanken verbonden zijn met elkaar en daardoor een inzicht kunnen geven in de verschillende vormen van jeugdhulp.

Tabel 1 Eerste overzicht van de inhoud van de gebruikte databanken

Agentschap Opgroeien	VAPH
BinC <ul style="list-style-type: none">• Voorzieningsbeleid• Pleegzorg Domino OSD (OCJ/SDJ) <ul style="list-style-type: none">• Gerechtelijke jeugdhulp• Maatschappelijke noodzaak• Maatregel• Gemeenschapsinstelling	GIR <ul style="list-style-type: none">• Multifunctionele centra• Persoonlijk-Assistentiebudget

Het is belangrijk om hierbij aan te geven dat de onderzoekers uiteindelijk aan de slag gingen met data uit vier van de vijf voorziene databanken. In eerste instantie werd getracht om INSISTO mee te nemen, maar het Agentschap Opgroeien gaf aan dat de einddatum van de hulp zoals die in INSISTO wordt geregistreerd, onvoldoende betrouwbaar is. Voor deze pilootstudie werd aldus gewerkt met volgende data:

- de data van het Agentschap Opgroeien, afkomstig uit twee verschillende databanken: Begeleiding in Cijfers (BinC) en Dossier Minderjarigen Opvolgingssysteem (Domino),
- de data van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap: de Geïntegreerde Registratietool (GIR).
- de data van de Kruispuntdatabank van de Sociale Zekerheid die inzicht geven in de socio-economische en sociodemografische kenmerken.

2.2 Beschrijving van de variabelen

2.2.1 Sociodemografische factoren

Aan de hand van de demografische factoren willen we meer inzicht krijgen in de groep jongeren in de onderzoekspopulatie. We kijken naar de samenstelling van de bevolking met betrekking tot de leeftijd, het geslacht en de nationaliteit.

Aan de hand van sociodemografische variabelen kan er een beeld geschetst worden van wie gebruik maakt van de jeugdhulp. Deze verhoudingen zijn belangrijk om conclusies te trekken alsook te gaan stratificeren waar nodig. Door het analyseren van de sociodemografische variabelen, kunnen we de populatie onderverdelen in subgroepen zoals man en vrouw, maar ook in verschillende leeftijdsklassen.

Geslacht

Het geslacht is een van de meest gebruikte sociaal-demografische variabelen. Door ‘geslacht’ mee te nemen binnen ons onderzoek hopen we daar een antwoord op te vinden. Van daaruit willen we gaan stratificeren naar geslacht waardoor de analyses aan betrouwbaarheid zullen winnen.

Geboortedatum

Geboortedatum ‘D_geboor’ heeft betrekking op de leeftijd. Er worden data van jongeren getrokken tussen de 18 en de 21 jaar. Tevens is het belangrijk om te weten op welke leeftijd de jongere uitstroomt uit de jeugdhulpverlening.

Variabelen met betrekking tot oorspronkelijke afkomst

Daarnaast wordt de samenhang met de nationaliteit onderzocht. De variabele ‘eerste_natio’ zal de herkomst van de jongere achterhalen. Het meenemen van de herkomst is een onderdeel van het onderzoek om na te gaan welk percentage van nationaliteiten verblijft in de jeugdhulp. Hiervoor kijken we naar de eerste nationaliteit van de vader en de moeder. Indien deze anders is dan de nationaliteit van de jongere, primeert deze op de nationaliteit van de jongere. Deze variabele opnemen binnen de analyses is belangrijk om de impact hiervan op hun positie in de arbeidsmarkt te analyseren. Ook hun eerste nationaliteit wordt daarbij mee in rekening gebracht.

Arrondissement

Via de woonplaatscode ofwel de variabele ‘Codnis’ of ‘Stat_sec’ kan de NIS Code gelinkt worden aan de jongere. Door de jongeren in te delen per woonplaats kunnen er meer gerichte statistische analyses uitgevoerd worden. Zo kan er nagegaan worden in welke regio’s jongeren meer of minder intensieve hulp krijgen.

Variabelen met betrekking tot de schoolloopbaan

Het diploma is een belangrijke factor om mee te nemen binnen de pilootstudie. Deze variabele geeft een indicatie van de schoolloopbaan. We benadrukken het belang van deze variabele aangezien deze ook nodig is voor het stratificeren van de controlegroep. De variabele ‘ISCEDNiveau’ bevat data met betrekking tot het behaalde diploma, gaande van lager onderwijs tot en met een doctoraat, dit volgens de classificatie van onderwijsprogramma’s en studierichtingen en is gebaseerd op de International Standard Classification of Education (ISCED).

De datum waarop het diploma uitgereikt is, kan ook info bevatten over de jongere die uitstroomt. Behalen jongeren die uit de jeugdhulp stromen hun diploma later dan jongeren die zich nooit in een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien, pleegzorg of een MFC hebben bevonden? De variabele ‘uitreikingsdatum’ bevat de nodige data om tot een conclusie te komen op deze vraag.

Via de variabele ‘schooltype’ kunnen we nagaan of de jongere het buitengewoon of gewoon onderwijs volgt of gevolgd heeft. Indien de groep die uitstroomt een hoog percentage jongeren bevat die in het buitengewoon onderwijs zit of heeft gezeten, is het belangrijk om daarvoor ook te gaan stratificeren. Tot slot bevat de variabele inzake het schooltype van de jongere ook een bron aan informatie. De

variabele 'schooltype' kan naast de gekende onderwijsdiploma's andere zaken aangeven zoals het behalen van certificaten, leertijd, hoger beroepsonderwijs en ondernemersopleidingen.

Variabelen met betrekking tot het huishouden

Tot slot werd beslist om variabelen op te nemen met betrekking tot het huishouden. Daarbij zijn twee variabelen binnen KSZ bruikbaar voor dit onderzoek. Gegevens met betrekking tot de LIPRO-positie worden uit de variabele 'LIPRO' gehaald. De Lifestyle Projections werd ontwikkeld om de situatie van het huishouden te omschrijven. Zo worden huishoudens onderverdeeld in één persoonshuishouden, gehuwd paar zonder kinderen en dergelijke. Samen met deze variabele achten we het belangrijk om ook het aantal kinderen binnen het huishouden op te nemen om te onderzoeken of er al dan niet een verband is tussen het aantal kinderen dat in een gezin opgroeit en de jongere die uitstroomt. De data voor deze variabele vinden we onder 'aantal kinderen ten laste'. Daaraan bijgevoegd willen we nagaan hoeveel het aantal gezinsleden bedraagt. Door deze variabele op te nemen kunnen we nagaan of het aantal gezinsleden hoger of lager ligt bij jongeren die uitstromen uit de jeugdhulp en of dit al dan niet een invloed heeft op hun verdere levensverloop. Gezien echter de onduidelijke registratie van deze variabele doordat de gemeenten ze zelf kunnen invullen, hebben we deze niet opgenomen voor de analyses.

2.2.2 Socio-economische factoren

Variabelen over de arbeidsmarktpositie van de jongere

Door de socio-economische status (SES) op te nemen wordt het mogelijk om de socio-economische klasse te identificeren waartoe een jongere, die uit de jeugdhulp uitstroomde, behoort.

Nomenclatuur van socio-economische positie, te onderzoeken via de variabele 'Nomenc', heeft betrekking op de socio-economische status van de onderzochte jongeren. Door deze variabele in het onderzoek op te nemen, wordt het mogelijk om de arbeidsmarktstatus van het individu op de laatste dag van het kwartaal te analyseren. Deze nomenclatuurcode geeft een beknopte samenvatting van meerdere variabelen die zijn afgeleid van verschillende instellingen. Door de arbeidsmarktpositie van individuen te vergelijken, is het mogelijk om de relatieve socio-economische status van jongeren te beoordelen.

Variabelen met betrekking tot de tewerkstelling en het leefloon

Door na te gaan welk statuut de uitstromende jongeren hebben ten opzichte van de RVA kunnen we bekijken welk percentage in de werkloosheid verkeert. Hierbij geeft de aanvullende informatie uit deze variabele informatie over de categorie van de werkzoekende.

We willen ook nagaan of de jongere werkloos is of een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt. Door deze variabelen op te nemen kan onderzocht worden hoeveel van de jongeren, die uitstromen, binnen de twee jaar na hun uitstroom effectief in de invaliditeit en ziekte vallen. Dit heeft rechtstreekse gevolgen op hun inkomen en hun socio-economische status. Bijkomende informatie over het volledig of gedeeltelijk bedrag van het leefloon kan daarbij een meerwaarde zijn om zicht te krijgen op de gemiddelde inkomsten van jongeren die uitstromen.

Wanneer de jongere geen vast inkomen heeft doordat hij of zij geen job heeft, is het interessant om te weten of de jongere beroep doet op een leefloon. Door de duur van de werkloosheid op te nemen kan de gemiddelde werkloosheidsduur vergeleken worden met jongeren die geen jeugdhulp ontvangen. Het leefloon meenemen in het onderzoek kan het gemiddelde inkomen schetsen. Data met betrekking tot

de werkloosheidsduur vinden we onder de inschrijvingsduur. De oorzaak waarom de jongere werkzoekende is, valt onder 'soort reden II'. Door deze laatstgenoemde variabele op te nemen, krijgen we een zicht op de motivering tot sanctionering. Daaruit zal blijken of de jongere al dan niet vrijwillig werkloos is, passief beschikbaar is, of onder andere mogelijke categorieën valt. Als laatste wordt er nagegaan tot welke categorie van 'begunstigde van het leefloon' of van de 'financiële steun' de uitstromende groep behoort. Hieruit kunnen we analyseren of de jongere al dan niet alleenstaand is, met andere personen samenwoont, met één persoon of met meerdere personen. Daarnaast is bijkomende informatie over het actief zoeken naar werk door zich in te schrijven voor een opleiding binnen het OCMW, Actiris, Forem of ADG, ook een meerwaarde binnen de analyses van de uitstromende jongeren. Door bijkomend de variabele 'studiedomein' op te nemen, krijgen we inzicht over wat de jongeren als opleiding kiezen.

Opleiding, of opleidingsniveau is een onderscheidende factor in vele vormen van onderzoek. Deze variabele kan iets zeggen over het inkomen van de respondenten, die indirect iets te zeggen heeft over de sociaal-economische status van de jongere. We kunnen dit nagaan aan de hand van diploma, of wanneer er gekeken wordt naar SES, de loonklasse. De variabelen met betrekking tot de loonklasse, het brutoloon en het dagloon bevat informatie met betrekking tot het inkomen van de respondent.

De jongeren die uitstromen worden op een andere manier gedefinieerd en afgebakend naargelang van de databron die hiervoor gebruikt wordt. We gaan hier dieper op in per type bron. Vooraf benadrukken we het verschil tussen de sectoren en hun databanken. Deze databanken zijn gevormd vanuit een specifiek beleidskader en kunnen zo van elkaar verschillen. De vaststelling voor het bereiken van een gemeenschappelijke definitie voor jeugdhulpverleners wordt bemoeilijkt door eerder gemaakte beleidskeuzes die rechtstreeks een invloed hebben op de opbouw van de databanken.

2.2.3 Uitstromers Agentschap Opgroeien

Deze jongeren komen uit twee bestanden: Domino BinC en Domino OSD. De eerste databank omvat alle jongeren binnen zowel de niet-rechtstreeks als de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp voor zowel kinderen die geholpen werden door een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien als door een Dienst voor Pleegzorg. De tweede databank, Domino OSD, omvat alle jongeren waarvoor een aanmelding is gebeurd bij een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of bij een Sociale Dienst Jeugdrechtbank.

Voor beide databanken analyseren we de jongeren die geboren zijn in 1998 of vroeger en die ten laatste uitstromen eind 2016. De afweging werd gemaakt om ook 2015 mee te nemen in de analyses, maar de betrouwbaarheid van deze data bleek onvoldoende te zijn volgens het Agentschap Opgroeien. Dit had te maken met het feit dat BinC 2.0. pas gedurende het jaar 2015 in werking was getreden en de betrouwbaarheid hierdoor nog niet ten volle was gerealiseerd. Omwille van de erg kleine aantallen die we vaststelden in de door het VAPH aangeleverde gegevens beslisten we om wat betreft het VAPH wel de gegevens van 2015 en 2016 te gebruiken.

Voor jongeren gekend binnen de databank OSD keken we naar de datum van het 'einde maatregel' voor de Sociale Dienst Jeugdrechtbank en naar het afsluiten van het dossier door het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg. Voor de BinC-gegevens werd gekeken naar het afsluiten van de laatst verkregen module.

2.2.4 Uitstromers VAPH

VAPH-ondersteuning loopt bij de overgang naar van meerderjarigheid in de meeste gevallen verder. Er werd echter beslist om hier geen rekening mee te houden bij het aanleveren van de data door het VAPH en deze jongeren op te nemen ook al kregen zij na uitstroom nog VAPH-ondersteuning bedoeld voor

volwassenen, meer bepaald in de vorm van een PVB (persoonsvolgend budget) of via RTH (rechtstreeks toegankelijke hulp). De motivering hiervoor volgde uit de redenering dat er met andere vormen van hulpverlening als meerderjarige (bv. CAW of GGZ) in de huidige dataset van Opgroeien ook geen rekening werd gehouden. Uitstromen uit de jeugdhulp hoeft dus niet te betekenen dat er geen hulp voor meerderjarigen opstart.

Wat betreft de definitie van jeugdhulpverlater bakenen we de doelgroep hier af op basis van het criterium dat de begeleidingsovereenkomst met een MFC afloopt in 2015 of 2016 en het jaar erna geen begeleidingsovereenkomst met een MFC wordt afgesloten. Hieronder vallen de functies dagopvang, verblijf, begeleiding en dagbesteding. Hierdoor zal iemand die dagondersteuning kreeg in 2016 en daarna enkel begeleiding krijgt vanuit een MFC niet geregistreerd worden als een uitstromer. Jongeren, waarvoor data werden aangeleverd door het VAPH zijn geboren in 1998 of vroeger. De uitstroombdatum valt na de 18de verjaardag van de jongere en alle begeleidingsovereenkomsten voor een MFC die lopende waren in 2015 en 2016 zijn afgesloten. Na 2017 is er voor deze jongere geen begeleidingsovereenkomst binnen een MFC. Tevens houden we rekening met het feit dat deze jongere geen PAB meer ontvangt. We willen hier dus benadrukken dat we voor het Agentschap Opgroeien als het VAPH hetzelfde criterium hebben gehanteerd.

Overigens was het jaar 2016 een transitiejaar in het kader van PVF (persoonsvolgende financiering) waardoor iedereen boven de 18 jaar automatisch werd omgezet naar een PVB. Daarnaast zorgde het transitiejaar voor een vlottere aanspraak op volwassenhulp binnen het VAPH. Dit had echter als gevolg dat jongeren nauwelijks of niet uitstroonden uit een MFC om zo alle kansen vrij te houden voor een vlotte overgang naar volwassenhulp in het VAPH. Deze transitiemaatregel zorgde er zelfs voor dat er meer instromers waren in dat jaar (dus een soort van aanzuigeffect om aanspraak te kunnen maken op een plaats in volwassenhulp). Dit ongewenst effect van deze transitiemaatregel heeft dus een invloed gehad op het reguliere verloop van de uitstroom uit de MFC's.

2.3 Afbakenen van de populatie en trekken van de steekproeven

De precieze omvang van de populatie van uitstromers kenden we bij de start van het onderzoek niet. Het was dan ook onmogelijk om meteen een steekproef te trekken om mee aan de slag te gaan.

Allereerst werd er gekeken naar de volledige populatie van jeugdhulpverlaters in de aangeleverde data, namelijk de uitstromende jongeren gekend bij het Agentschap Opgroeien gedurende het jaar 2016 en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap tijdens de jaren 2015 en 2016 volgens de hierboven beschreven afbakening. Na het analyseren van de data stellen we vast dat 5049 unieke jongeren uitstroonden in de periode van 2015-2016. Maar zoals al eerder vermeld werd er niet gecontroleerd voor de beëindiging van de jeugdhulp in de andere databaken.

Op basis van het totaal aantal uitstromers trok de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, binnen het kader van dit onderzoek, daaropvolgend twee steekproeven:

- een eerste steekproef van 50 procent van de jongeren die in 2015 en (VAPH) / of (Agentschap Opgroeien) 2016 op meerderjarige leeftijd zijn uitgestroomd uit de jeugdhulp.
- een tweede gelijkaardige steekproef van jongeren uit de Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming die inzake demografische kenmerken vergelijkbaar zijn met de personen die de jeugdhulp hebben verlaten.

Bij de tweede steekproef werd in het bijzonder rekening gehouden met het geslacht en de opleiding van de betrokkenen. Het belang van variabele 'leeftijd' voor het afbakenen van de populatie en de controlegroep werd aangegeven in de gegevensaanvraag, maar er werd niet voorgesteld om hiervoor te stratificeren. We maakten categorieën aan voor de variabele 'leeftijd' waarbij we een leeftijd tot en met 28 jaar toelieten. Jongeren stromen doorgaans op een zeer specifieke leeftijd uit de jeugdhulpverlening uit, meestal rond de leeftijd van 18 tot 21 jaar. De hulpverlening kan na 18 jaar enkel verdergezet worden op basis van de goedkeuring door de jongere zelf. We willen binnen dit onderzoek de mogelijkheid openlaten om ook een zicht te krijgen op het traject van laattijdige uitstromers, vandaar de keuze om de leeftijd van 28 jaar als grens te hanteren, aangezien we de situatie van de jongvolwassenen drie jaar na uitstroom analyseren.

Gedurende het onderzoek bestudeerden we de mogelijkheid om de leeftijdsgroep van 25 jaar en ouder te verwijderen uit de controlegroep gezien jeugdhulp eindigt op 25 jaar. Door deze uit het onderzoek te weerhouden, behielden we een groep van 1113 individuen. Op suggestie van de stuurgroep werd voorgesteld om op deze groep een weegcoëfficiënt toe te passen, om eventuele vertekening van de controlegroep te corrigeren. Echter, door de grote aanwezigheid van Waalse jongeren binnen deze reeds gereduceerde controlegroep, nam het aantal jongeren dat meegenomen kon worden in de analyse verder af en dreigde ook de vergelijkbaarheid met de controlegroep in gevaar te komen.

Na zorgvuldige overweging besloten we om de controlegroep niet te weerhouden. Dit besluit werd genomen omwille van verschillende factoren, waaronder mogelijke vertekening binnen de groep op basis van de trekking van een aselechte steekproef van de leeftijdsvariabele in plaats van een gestratificeerde steekproef en het feit dat de controle groep deels bestaat uit Waalse jongeren die in een andere socio-economische context hun weg moeten vinden op de arbeidsmarkt

Er werd gewerkt met een aselechte steekproef waarbij we stratificeerden op basis van geslacht en scholingsgraad/diploma. Voor de grootte van het stratum kijken we eerst naar het procentuele verschil tussen mannen en vrouwen en vervolgens de procentuele verschillen tussen beroeps-, technisch en algemeen secundair onderwijs en mogelijks ongeschoolde jongeren.

Voor deze jongvolwassenen in de steekproef vroegen we aan de Kruispuntbank Sociale Zekerheid om aan de hand van hun rijksregisternummer de gegevens te koppelen met de variabelen uit de DWH-AM&SB.

2.3.1 Gegevens van het datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming (DWH-AM&SB)

Tabel 2 Variabelen arbeidsmarkt en sociale bescherming (DWH-AM&SB)

<i>Benaming gegeven</i>	<i>Beschrijving gegeven</i>	<i>Leverende instantie</i>	<i>Benaming gegevensbank</i>	<i>Mogelijke waarden</i>
Rijksregisternummer	De Rijksregistergegevens zijn afkomstig uit de bevolkingsregisters van de Belgische gemeenten en bevatten persoonskenmerken. Het Rijksregister centraliseert deze gegevens over de natuurlijke personen. Het Rijksregister bestaat uit het bevolkingsregister, het vreemdelingenregister en het wachtregister. Het Rijksregister bevat alle personen die officieel en reglementair ingeschreven zijn in een Belgische gemeente en alle personen die een aanvraag hebben gedaan tot politiek asiel. (Gepseudonimiseerd voor de analyses)	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	Rijksregister Bis-register Rad-register
Register	Register waaruit het individu (het INSZ-nummer) werd bekomen	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	ADsei RR BIS RAD
Geslacht	Geslachtscode van de persoon	Rijksregister & KSZ-registers	DWH-AM&SB	1 2
Woonplaats-code	NIS-Gemeentecode van de woonplaats	Rijksregister & KSZ-registers	DWH-AM&SB	NIS-gemeentecode Klassen per arrondissement
Nomenclatuur van socio-economische positie	Arbeidsmarktpositie van het individu op de laatste dag van het kwartaal	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	DWH_BCSS_Nomenclature VarDer	Werkend in één job in loondienst, werkend in meerdere jobs in loondienst..., arbeidsongeschikt omwille van een beroepsziekte, ...
Geboortedatum	Geboortedatum van de persoon	Minirn	DWH_BCSS_MiniRN_BEL	Ordinaal, leeftijd van de persoon 0-100 [0,15[[15,16[[16,17[[17,18[[18,19[

				[19,20[[20,21[[21,22[[22,25[[25,28[[28,100]
Nationaliteit	NIS-landcode van de nationaliteit van de persoon (op 1 januari)	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	<ol style="list-style-type: none"> 1. België 2. Buurlanden 3. West-, Noord- en Zuid EU15 – Landen 4. EU – 13 landen 5. Europese niet -EU – landen 1 6. Europese niet -EU – landen 2 7. Top 5 landen met verzoek om internationale bescherming (2019) 8. Turkije 9. Maghreb-landen 10. Andere
Eerste nationaliteit	NIS-landcode van de eerste nationaliteit	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_Origine	<ol style="list-style-type: none"> 1. België 2. Buurlanden 3. West-, Noord- en Zuid EU15 – Landen 4. EU – 13 landen 5. Europese niet -EU – landen 1 6. Europese niet -EU – landen 2 7. Top 5 landen met verzoek om internationale bescherming (2019) 8. Turkije 9. Maghreb-landen 10. Andere

ISCEDNiveau	<i>Classificatie van onderwijsprogramma's en studierichtingen volgens hun onderwijsniveau en -vorm, alsook volgens onderwijsnet en de modaliteit van de voorziening (voltijds en/of deeltijds). De indeling is gebaseerd op ISCED (International Standard Classification of Education).</i>	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen	DWH_AHOVOKS_LED	Lager onderwijs, 1ste graad secundair onderwijs, ASO, TSO en KSO secundair onderwijs, BSO secundair onderwijs, ..., doctoraat
Uitreikingsdatum	De datum waarop het bewijs werd uitgereikt.	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen	DWH_AHOVOKS_LED	Nominaal, datum mm/yyyy
Invaliditeit en werkend	Werkende arbeidsmarktpositie in combinatie met een invaliditeitsuitkering	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	DWH_BCSS_Nomenclature VarDer	0 1
Laatste activiteit voorafgaand aan de werkloosheid	Geeft de laatste activiteit van de persoon aan vóór de huidige werkloosheid (wachttijd, voltijdse tewerkstelling, deeltijdse tewerkstelling of deeltijdse loopbaanonderbreking, zelfstandige activiteit, burgerdienst of militaire dienstplicht, inactiviteit of voltijdse loopbaanonderbreking, gevangenzetting, ziekte, beroepsopleiding, tewerkgestelde werkloze, periode gedekt door een verbrekingsvergoeding, arbeidsongeval, tewerkgesteld als DAC, IBF, GESCO...).	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening	DWH_ONEm_Paiements	0-33
Statuut van de persoon t.o.v. de RVA	Voor de werkloosheid geeft de variabele aan waarom de persoon uitkeringen heeft ontvangen in de loop van de referentiemaand (op basis van arbeidsprestaties, na studies, als werkzoekende of niet-werkzoekende, ...).	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening	DWH_ONEm_Paiements	Codes met betrekking tot het statuut van de persoon t.o.v. de RVA <ol style="list-style-type: none"> 1. Volledig werklozen 2. Tijdelijk werklozen 3. Werkloosheid met bedrijfstoeslag (of brugpensioen) 4. Activering 5. Loopbaanonderbreking 6. Andere (Jeugdvakantie en seniorvakantie)

Werkloosheidsduur	Berekening van de duur van de werkloosheid: (Referentiejaar - beginjaar) x12 + (referentiemaand - beginmaand) +1	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening	DWH_ONEm_Paiements	Metrisch, duur van de werkloosheid
Werkzoekend en gekend bij VDAB/FOREM/ACTIRIS/ADG	De persoon is als werkzoekende gekend bij VDAB/FOREM/ACTIRIS/ADG	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	DWH_BCSS_Nomenclature VarDer	0 1
Categorie van werkzoekende	De RVA voorziet de werkzoekenden van een kenmerk op basis van hun inschrijving bij de gewestelijke plaatsingsdiensten (FOREM, ACTIRIS, VDAB, ADG) aan de hand van verschillende codes: 40, 41, 42, 43, 44, 50, 51, 52 en 53	VDAB - Forem - Actiris - ADG	DWH_VDAB_FOREM_ACTI RIS_ADG	40 41 43 44 50 51 52 53
Reden van de sanctie	Geeft het artikel van de werkloosheidswetgeving aan op basis waarvan de persoon voor een bepaalde duur (sanctie) of definitief (uitsluiting omwille van abnormaal lange werkloosheid) wordt uitgesloten van het recht op uitkeringen.	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening	DWH_ONEM_Sanctions_VI	1-10
Volledig in stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage en leefloon / financiële hulp	De persoon bevindt zich in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage en heeft recht op leefloon of financiële hulp	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	DWH_BCSS_Nomenclature VarDer	0 1
Bedrag terugbetaald door de Staat aan het OCMW	Een OCMW kan de bedragen van het leefloon en van de gelijkwaardige financiële steun die het heeft toegekend, bij de Staat terugvorderen. De Staat betaalt niet systematisch alle door het OCMW gemaakte kosten terug. Behalve verhoogde terugbetalingen ten belope van 100% (en uitzonderlijk ten belope van meer dan 100%)	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Paiements	[0;5000[[5000;10000[[10000;15000[[15000;20000[[20000;25000[[25000;30000[[30000;35000[[35000;40000[

	<p>betaalt de Staat een gedeelte van de kosten van de OCMW's terug. Het bedrag dat de begunstigde krijgt, stemt niet noodzakelijk overeen met het bedrag dat het OCMW als toelage vanwege de Staat ontvangt.</p> <p>Zie bijlage1 voor een overzicht van het recht op maatschappelijke integratie. Zie bijlage2 voor een overzicht van het recht op maatschappelijke hulp.</p>			[40000;...[[...;+oneindig[
Bruto Loon RSZ	Deze variabele bevat de inkomens - bruto - gekend bij de RSZ in het DWH AM&SB op jaarbasis.	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	DWH_BCSS_Revenu	[0;500[[500;1000[[1000;1500[[1500;1750[[1750;2000[[2000;2250[[2250;2500[[2500;2750[[2750;...[[...;5750[[5750;6000[[6000;+oneindig[
Dagloon	Dagloon	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid	DWH_ONSS_StatbaseDMF A	[0,10[[10,20[[20,..[[...;+oneindig[
LIPRO-positie	Positie in het gezin volgens de LIPRO-typologie	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	SING, MAR0, MAR+, CMAR, UNM0, UNM+, CUNM, H1PA, C1PA, NFRP, OTHR, COLL
Aantal Ongeschiktheid	Aantal gezinsleden (op 1 januari) Het aantal punten dat het kind scoort inzake zelfredzaamheid	Rijks- en KSZ-register FOD Sociale Zekerheid	DWH_RN_BCSS_BisTer DWH_SPFSS_MED	Nominaal 0 1 2

Installatiepremie voor daklozen (recht op maatschappelijke integratie)	Maatschappelijke integratie door het OCMW Elke persoon die dakloos was of die op een camping leefde, heeft recht op een installatiepremie wanneer hij een woonst vindt die zijn hoofdverblijfplaats wordt.	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Formulaires	3 - Tewerkstelling - Leefloon - Geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie
NIS-nummer van het OCMW	Na afloop van de geldigheidsperiode zal deze code door het nummer Kruispuntbank Ondernemingen (NKBOID) van het OCMW worden vervangen.			NIS-gemeentecode Klassen per arrondissement
Ondernemingsnummer van het OCMW bij de Kruispuntbank Ondernemingen.	Sinds 1/01/2006 vervangt het KBO-nummer het NIS-nummer van de gemeente van het OCMW. (gepseudonimiseerd voor de analyses)	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Paiements	Mogelijke KBO-nummers per OCMW
Rijksregisternummer van de hoofdbegunstigde	Het betreft het identificatienummer van de sociale zekerheid van de steunstrekker van het OCMW.	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Paiements	
Type geïndividualiseerd integratieproject van de hoofdbegunstigde - Maatschappelijke integratie	Deze variabele duidt aan welke maatregelen voorzien zijn in het kader van het geïndividualiseerde integratieproject van de begunstigde. Het geïndividualiseerde integratieproject is een vorm van overeenkomst die afgesloten wordt tussen de begunstigde en het OCMW. Voor sommige begunstigten is deze vorm van overeenkomst verplicht, onder meer voor personen jonger dan 25 jaar (zie art. 33 en 34 van de wet op de maatschappelijke hulp).	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Formulaires	0 -10

Volledig / gedeeltelijk bedrag van het leefloon	Deze variabele geeft op basis van de terugbetalingen aan of het bedrag van de toegekende toelage betrekking had op een gedeeltelijk of een volledig leefloon.	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Formulaires	0 1 2
Studiedomein	De variabele maakt gebruik van een nomenclatuur op drie posities: de grote studiegroepen, de studiedomeinen en de opleidingsdomeinen	VDAB - Forem - Actiris - ADG	DWH_VDAB_FOREM_ACTI RIS_ADG	
Verwantschapsrelatie met de referentiepersoon	Code van de relatie van de persoon tot de referentiepersoon (op 1 januari).	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	00 -23
Woonplaats gemeente	NIS-code van de gemeente van het domicilieadres van de persoon (op 1 januari) of van de landcode voor personen die bij de Belgische socialezekerheidsinstellingen gekend zijn, maar niet ingeschreven zijn in een Belgische gemeente.	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	101-99995 Categorieën op niveau van arrondissementen
Subregister	Omwille van administratieve redenen worden personen die een negatief advies ontvangen over hun asielaanvraag niet altijd geschrapt uit het wachtregister. Dit houdt dus een overschatting in van het aantal personen die wettelijk gezien in het wachtregister zouden moeten geregistreerd zijn. Een schatting uitgevoerd door Statbel geeft aan dat het gaat over ongeveer twintig- tot dertigduizend personen per jaar.	Rijks- en KSZ-register	DWH_RN_BCSS_BisTer	5: Bekomen uit wachtregister
Inschrijvingsduur	Deze variabele geeft het aantal maanden aan gedurende dewelke de werkzoekende bij zijn plaatsingsdienst (VDAB/FOREM/Actiris/ADG) was ingeschreven. Indien de inschrijving voor 3	VDAB - Forem - Actiris - ADG	DWH_VDAB_FOREM_ACTI RIS_ADG	Ordinaal, aantal maanden

	maanden of meer wordt opgeschort (werkzoekende in beroepsopleiding, het opnieuw aan de slag gaan, enz.), dan wordt de inschrijvingsduur opnieuw op nul gezet.			
Soort reden II	Deze variabele hergroepeert meerdere motiveringen tot sanctionering. Het gaat om een intermediaire hergroepering. Een opmerking geeft aan of maatregel een bevoegdheid op federaal of op gewestelijk niveau is.	Minirn	DWH_ONEM_Sanctions_VI	110 Vrijwillige werkloosheid 210 Administratieve sancties 410 Passieve beschikbaarheid 510 Uitsluiting door de gewesten in geval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende 520 Uitsluiting door de RVA op basis van art. 56-58 (niet-vergoedbaarheid) 710 Actieve beschikbaarheid 720 Actieve beschikbaarheid: verwittigingen 740 Actieve beschikbaarheid: schorsingen
Schooltype	Het schooltype in het secundair onderwijs (gewoon, buitengewoon of niet van toepassing).	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen	DWH_AHOVOKS_LED	Buitengewoon Gewoon Niet van toepassing
Categorie	De grote indeling waartoe het bewijs behoort. De categorie is het meest elementaire onderdeel van de classificatie van de bewijzen.	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen	DWH_AHOVOKS_LED	Andere opleidingen Basiseducatie Ervaringsbewijzen Hoger beroepsonderwijs Hoger onderwijs Lager onderwijs Leertijd Ondernemersopleidingen Secundair onderwijs

Categorie van begunstigde van het leefloon of van de financiële steun	Het leefloon (Recht op maatschappelijke Integratie) en de financiële hulp (Recht op de maatschappelijke hulp) worden vastgesteld op basis van de samenstelling van het gezin van de aanvrager. Het OCMW bepaalt de categorie waartoe de aanvrager behoort aan de hand van een sociaal onderzoek. Dit sociaal onderzoek is op de feitelijke situatie gebaseerd, ook al is die situatie verschillend van de administratieve situatie.	POD Maatschappelijke Integratie	DWH_SPPIS_Paiements	Blanco: niet van toepassing 3: Alleenstaande 4: Persoon die met andere al dan niet verwante personen samenwoont A: Persoon die met één of meerdere personen samenwoont B: Alleenstaande E: Persoon die met een gezin ten laste samenwoont en ten minste één minderjarig niet gehuwd kind
Aanduiding IT-IVT-THAB	Deze variabele geeft aan of een persoon recht heeft op een integratietegemoetkoming, inkomensvervangende of een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden.	FOD Sociale Zekerheid	DWH_SPFSS_VarDer	1-4
Ongeschiktheid	Percentage van de ongeschiktheid van het kind	FOD Sociale Zekerheid	DWH_SPFSS_MED	1-3

2.4 Onderzoeksvragen

Aan de hand van de voorgaande paragrafen probeert deze studie een antwoord te vinden op de vraag naar de sociodemografische en socio-economische positie van jongeren die uitstromen uit de (niet-) rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp van het Agentschap Opgroeien en de niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp van het VAPH. Een van de hoofddoelen van dit onderzoek is het achterhalen hoe, en in welke mate, jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien of een Multifunctioneel Centrum verschillen van een vergelijkbare cohorte van jongvolwassenen die niet gekend is bij beide instanties. Onderstaande onderzoeksvragen zijn daarbij richtinggevend.

1. Wat is de socio-economische situatie van jongeren 1 en 2 jaar nadat ze op volwassen leeftijd zijn uitgestroomd uit de jeugdhulp?
2. Hoe doen jeugdhulpverlaters het socio-economisch in vergelijking met een gelijkaardige groep van jongvolwassenen?

3 Preliminaire analyses: verkenning van de gegevens en aanbevelingen

Gezien dit onderzoek berust op een vernieuwende aanpak qua datakoppeling werden allereerst enkele preliminaire analyses uitgevoerd. Na een aantal verkennende analyses konden reeds enkele belangrijke leerpunten geïdentificeerd worden met betrekking tot zowel de doel- als de controlegroep. Ten eerste zien we verschillen in de gegevensverstrekking tussen beide instanties, ondanks de identieke definitie van 'jeugdhulpverlater'. Ten tweede stellen we belangrijke verschillen vast tussen de controlegroep en de doelgroep. In de volgende paragrafen lichten we deze inzichten en hun implicaties op het verdere verloop van het onderzoek toe. Tot slot beschrijven we enkele aanbevelingen om de nodige variabelen beter op te vragen, zodat we voor toekomstig onderzoek de meest correcte variabelen kunnen analyseren, die zo nauw mogelijk aansluiten bij de onderzoeksvraag.

3.1 Definitie jeugdhulpverlaters

Voorafgaand aan de datalevering formuleerden de onderzoekers een precieze definitie van het begrip 'jeugdhulpverlaters'. Een jeugdhulpverlater werd gedefinieerd aan de hand van de volgende 4 criteria:

- (1) De beëindiging van de door de jongere genoten jeugdhulp moet binnen het afgelopen kalenderjaar 2015 (VAPH) of 2016 (VAPH en Agentschap Opgroeien) hebben plaatsgevonden;
- (2) De leeftijd van de jongere moet minimaal achttien jaar zijn;
- (3) binnen de hulpverlening van het VAPH (niet rechtstreeks toegankelijk) of binnen de hulpverlening van Opgroeien (rechtstreeks of niet rechtstreeks toegankelijk);
- (4) De jongere mag na vertrek niet binnen het afgesproken kalenderjaar terugkeren naar de jeugdhulp en de jaren die daarop volgen. Concreet wil dit zeggen dat de jongere niet meer terug te vinden is in de gebruikte databank. Maar zoals al eerder aangegeven werd dit enkel in de desbetreffende databank gecontroleerd. Mogelijks kan het dus zijn dat de hulp aangeboden door een andere instantie (en dus geregistreerd in een andere databank) wel nog verderloopt.

Hoewel deze vier categorieën relatief eenvoudig te interpreteren zijn, bleek dit in de praktijk minder het geval. Het werken met twee verschillende instanties zorgde onbedoeld voor een lacune in de vooropgestelde definitie. Terwijl de eerste drie criteria geen problemen opleverden, werden er twee uitdagingen gesignaleerd met betrekking tot het vierde criterium. De eerste moeilijkheid is het koppelen van de data van jongeren over verschillende sectoren en/of Agentschappen heen. Door het koppelen van de data door een Trusted Third Party werd deze moeilijkheid overkomen.

Na het uitvoeren van de koppeling werd er een probleem geconstateerd met betrekking tot de aanlevering van gegevens van het Agentschap Opgroeien. Omwille van het gebruik van meerdere databases voor gegevensaanvoer, met name Domino BinC en Domino OSD, werd er geen verificatie uitgevoerd om ervoor te zorgen dat in de steekproef enkel jongeren opgenomen werden die in de beide databases uitgestroomd zijn. Hierdoor kan een jongere in het ene databestand aanwezig blijven of herinstromen na uitstroom uit het andere databestand. Doordat we hiervoor niet kunnen controleren, beschouwen we elke jongere die uit één van de beide databanken uitstroomt, als een jeugdhulpverlater. Hierdoor is het mogelijk dat de jongere die uitstroomt uit de ene databank mogelijks hulp krijgt binnen een andere sector en dat dus binnen de andere databank de uitstroomdatum na 2016 ligt.

Daarnaast voltrekt zich in het jaar 2016 zich een cruciaal overgangsjaar binnen het kader van persoonsvolgende financiering (PVF) in het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

(VAPH). Gedurende dit transformatieve jaar werden individuen die de leeftijd van 18 jaar bereikten automatisch omgezet naar persoonsvolgende budgetten (PVB). Parallel hieraan werd beoogd om de toegang tot volwassenenhulp binnen het VAPH te vergemakkelijken, waarbij het transitiejaar diende als een mechanisme om een soepelere overgang te bewerkstelligen.

Deze structurele wijzigingen resulteerden in een opmerkelijke beperking van de uitstroom uit de multifunctionele centra (MFC's). Het primaire doel achter deze beperkte uitstroom was het behoud van alle mogelijke opties, met als uiteindelijk streven een naadloze overgang naar volwassenenhulp binnen het VAPH. Het transitiejaar, hoewel beoogd om een verbeterde overgangsfase te bieden, induceerde onverwacht een aanzuigeffect voor nieuwe deelnemers die aanspraak wilden maken op een plaats binnen de volwassenenhulp.

Dit onbedoelde aanzuigeffect manifesteert zich als een fenomeen waarbij een toename van nieuwe deelnemers die de volwassenenhulp wensen te betreden, wordt waargenomen. Het aanzuigeffect heeft aanzienlijke implicaties voor het reguliere verloop van uitstroom uit de MFC's. Mede hierdoor zien we een laag aantal uitstromers volgens de definitie van jeugdhulpverlaters uit de MFC's van het VAPH. Door dit lage aantal jongvolwassenen die we als jeugdhulpverlaters definiëren binnen dit onderzoek, maakten we de afweging om toch jongeren uit het jaar 2015 te behouden.

3.2 Knelpunten aanpassen data-aanvraag

Voor de integratie van gegevens uit verschillende databanken over diverse sectoren is de inzet van een derde partij vereist, die de gegevenskoppeling uitvoert. Binnen het kader van dit onderzoek wordt een beroep gedaan op de Kruispuntdatabank van de Sociale Zekerheid als een vertrouwde derde partij (TTP). Voorafgaand aan de levering van de gegevens wordt een formele data-aanvraag ingediend. Tijdens deze aanvraag verduidelijken de onderzoekers uitvoerig de vereisten waaraan de geleverde data moeten voldoen. Deze aanvraag ondergaat strikte regelgeving, waarbij de variabelen grondig worden gespecificeerd, geëvalueerd en gerechtvaardigd. Alvorens goedkeuring te verlenen aan de aanvraag, doorloopt deze het Informatieveiligheidscomité (IVC). De projectduur en de verdeling van de klassen worden gedetailleerd besproken. Eenmaal goedgekeurd door het IVC, wordt de gegevenskoppeling geïnitieerd door de KSZ, gevolgd door de levering van de data door de betrokken agentschappen.

Dit proces is onderhevig aan een strak tijdschema en vereist meerdere goedkeuringsstappen. Dit impliceert dat bijsturing na goedkeuring van de procedure vrijwel onmogelijk is. Hierdoor is er slechts een beperkte manoeuvreerbaarheid om bijvoorbeeld stratificatie na de aanvraag toe te passen. Zelfs bij beschikbaarheid van nieuwe data blijven de oorspronkelijke aanvraagcriteria gehandhaafd. Gedurende het onderzoek hebben de onderzoekers gepoogd bij te sturen en snel te schakelen. Echter, door de eigenheid van de procedure bleek dit niet haalbaar. Dit belemmerde niet alleen het bijsturen maar ook het eventueel aanpassen van de controlegroep alsook het trekken van een nieuwe steekproef aangezien we dan alle stappen van de goedkeuring tot de aanlevering van de gegevens moesten doorlopen.

3.3 Aanbevelingen en verbeterpunten controlegroep

Naast het nastreven van een uniforme implementatie van de definitie van de jeugdhulpverlaters stootten we op enkele problemen na de afbakening van de controlegroep. Door het niet correct afbakenen en/of stratificeren van de controlegroep, werd deze onvoldoende vergelijkbaar met de doelgroep. Daardoor beslisten we om enkel analyses uit te voeren en aan te leveren van de doelgroep. Waarom de controlegroep niet representatief is voor het vergelijken met de doelgroep verklaren we hieronder.

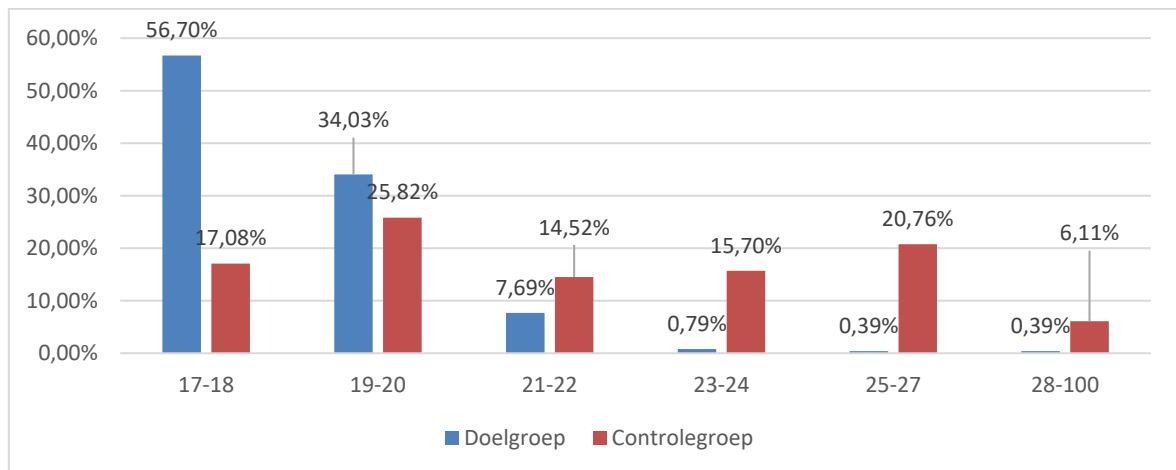
3.3.1 Huidige stratificatie

In het document van de data-aanvraag brachten we op voorhand enkele kenmerken van de jongeren in kaart. De groep waarmee we de jeugdhulpverlaters wilden vergelijken diende, gegeven de opgestelde onderzoeksvraag, in bepaalde mate gelijkaardig zijn met de controlegroep. We stratificeerden daarom op basis van geslacht en het hoogst behaalde diploma. De getrokken doelgroep uit de aangeleverde data kwam zo overeen na stratificatie uitgevoerd door de Trusted Third Party. Hierdoor dachten we een groep te analyseren gelijkaardig aan de uitstromende jongeren.

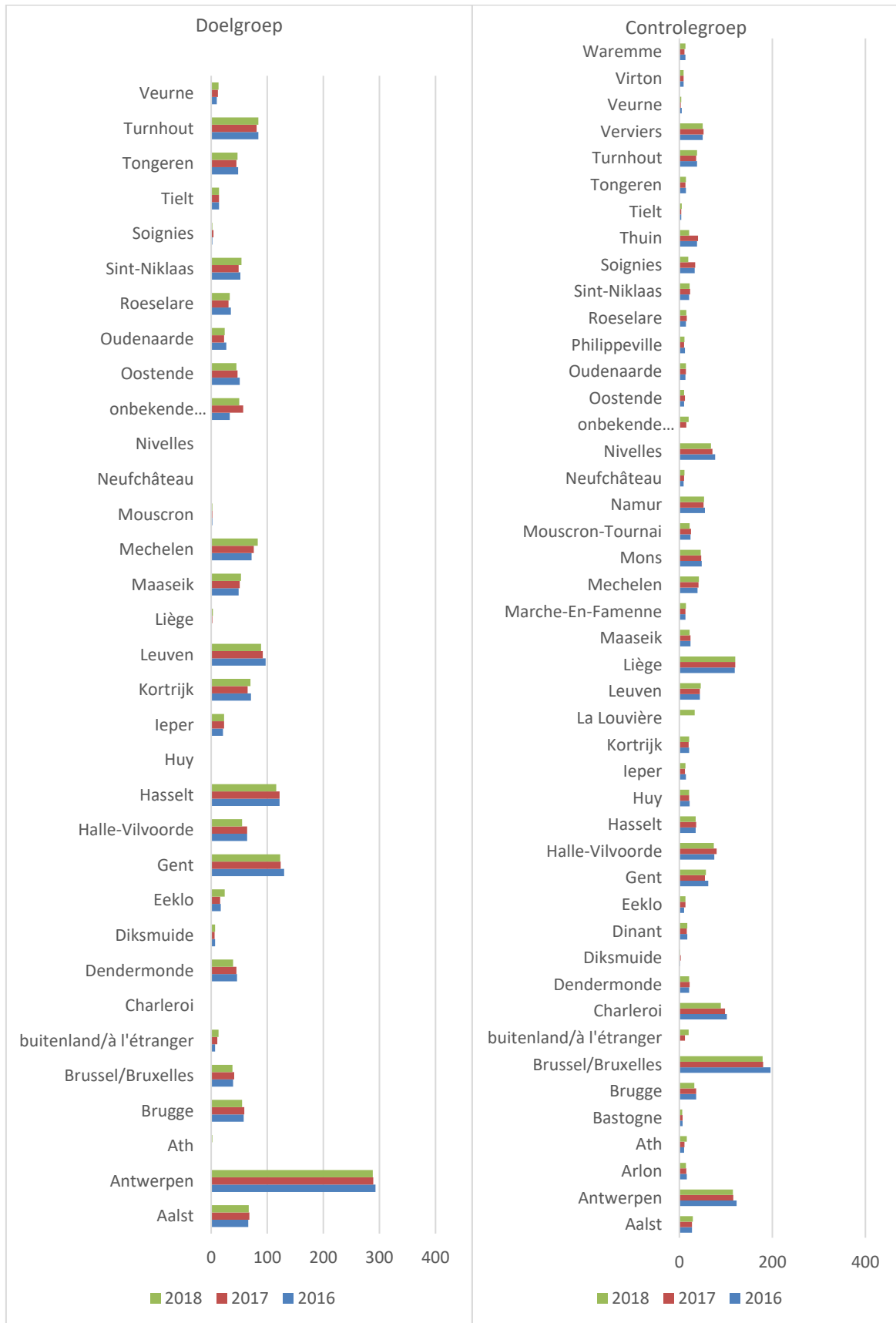
3.3.2 Toekomstige stratificatie

Ondanks de vooropgestelde stratificatie verschilde de controlegroep op basis van de aangeleverde data te veel van de doelgroep. We concludeerden dit na het trekken van de respectievelijke (uitstroom)leeftijd en woonplaats per arrondissement. Daaruit bleek dat de jongeren die uitstromen uit de jeugdhulp gemiddeld veel jonger zijn dan de jongeren uit de controlegroep zoals weergegeven in figuur 1. Daarenboven wonen jongeren uit de controlegroep vaker onder de taalgrens. Gezien de mogelijke verschillen in karakter en eigenschappen van Waalse en Vlaamse jongeren en gezien bijvoorbeeld de verschillen qua arbeidsmarkt, heeft dit invloed op de onderzoeksgroep en daardoor ook op de antwoorden van de onderzoeksvragen. Voor de problematiek rond de leeftijd zou er mogelijk een weegcoëfficiënt in rekening kunnen worden gebracht. Dit lost echter het probleem met de arrondissementen niet op. Aan de hand van deze bevindingen stellen we voor om in de toekomst bijkomend te stratificeren voor de (uitstroom)leeftijd van de jongeren alsook de woonplaats. Hierdoor zal de groep ouder dan 28 jaar verdwijnen, die tevens niet relevant is voor de onderzoeksvragen. Het verbetert de representativiteit van de controlegroep en zorgt voor een validere vergelijking tussen de doel- en controlegroep. Het onderverdelen in klassen zoals in dit onderzoek initieel het plan was, voldoet niet aan de vergelijkbaarheid en raden we voor toekomstig onderzoek af.

Figuur 1 Leeftijdsverdeling controlegroep en doelgroep

Figuur 2 Verschil arrondissement doel- en controlegroep

3.4 Opgevraagde variabelen

Tot slot eindigen we de 'lessons learned' van de preliminaire analyses met de aanpassing of verduidelijkingen van de opgevraagde variabelen. Hierbij geven we een verbeterde versie aan van de huidige opgevraagde gegevens. Meer bepaald gaat het om twee verbetervoorstellen: herdefiniëren van de klassen in de variabele 'brutoloon' en uitbreiden van de gegevens over de OCMW-steun. Voor twee van deze opgevraagde variabelen benadrukken we het belang van het herdefiniëren van de klassen of het opvragen van eenzelfde variabele met meer gegevens. Zo beschrijft de variabele 'brutoloon' het loon van de jongere op jaarbasis. De klassen die in dit rapport werden aangemaakt zijn gebaseerd op maandelijkse bedragen in tegenstelling tot de jaarlijkse die we voor ogen hadden. De categorieën om de lonen te analyseren zijn daardoor te klein en onbruikbaar. In functie van een mogelijk vervolgonderzoek stellen de onderzoekers voor om de klassen van het brutoloon aan te passen. We herdefiniëren de klassen op het correcte jaarlijkse niveau en breiden de klassen tevens uit.

De huidige aanvraag bezit de 'OCMW-steun niveau 1' waardoor er enkel gegevens beschikbaar zijn of de jongere recht heeft op maatschappelijke integratie of hulp. Door deze variabele aan te passen naar 'OCMW-steun niveau 2' krijgen de onderzoekers bijkomende informatie over leefloon, tewerkstelling, installatiepremie voor een dakloze persoon, overige, financiële hulp en medische kosten.

4 Analyses jeugdhulpverleners

Dit luik beschrijft de concrete samenstelling van de steekproef alsook de analyses van de jeugdhulpverleners na koppeling met de gegevens van DWH-AM&SB. De analyses worden onderverdeeld in twee luiken, namelijk de sociodemografische analyses en de socio-economische analyses.

4.1 Aantallen en samenstelling van de steekproef

Tabel 3 Aanlevering aantallen oorspronkelijke aantallen Agentschap Opgroeien voor het trekken van de steekproef

<i>Gegevensbron</i>	<i>Aantal aanlevering</i>
<i>Agentschap Opgroeien BinC (Domino BinC)</i>	648
<i>Agentschap Opgroeien OCJ & SDJ (Domino OSD)</i>	2160
<i>Overlap Agentschap Opgroeien BinC en OSD</i>	178
<i>Agentschap Opgroeien BinC, OCJ & SDJ (Domino BinC & OSD) (waarbij uitstroom op ander moment plaats vindt dan 2016)</i>	933

Tabel 3 geeft het aantal kinderen en jongeren weer die het Agentschap Opgroeien aanlevert per databank voordat de steekproeftrekking van 50% plaatsvond. Doordat er gegevens uit verschillende databanken zijn aangeleverd, kunnen jongeren in meerdere databanken voorkomen. Er wordt een aantal van 648 jongeren aangeleverd die afkomstig zijn uit Domino BinC, 2160 vanuit Domino OSD. Wanneer we de overlap bekijken van de jongeren tussen OSD en BinC, stromen er 178 jongeren uit gedurende het jaar 2016 voor zowel Domino BinC als Domino OSD. Voor 933 van de aangeleverde jongeren is er een overlap overheen de twee databanken zonder dat uitstroom plaatsvindt in 2016 maar mogelijks wel op een ander moment. Voor 365 jongeren die uitstroonden gedurende 2016 uit OSD, was er een traject binnen BinC dat werd afgerond voor 2016. Dit betekent dat de jongere die uitstroomt in de ene databank mogelijks nog aanwezig is in de andere databank. Deze bevindingen kwamen tot stand na samenspraak met een beleidsmedewerker van het Agentschap Opgroeien. Deze persoon ging de oorspronkelijke aanlevering van de data na. Deze overlap is echter alleen mogelijk door te kijken naar de gepseudonimiseerde jongeren binnen de oorspronkelijke databank en dus niet via de aangeleverde data voor de onderzoekers. Voor 177 jongeren is er, voor het trekken van de uiteindelijke steekproef door de KSZ na de start van 2017 nog hulp. Hierdoor zullen er enkele jongeren gekend binnen OCJ en/of SDJ-hulp aangeboden krijgen na uitstroom.

Tabel 4 Aantal uitstromers in de steekproef

<i>Gegevensbron</i>	<i>Aantal uitstromers</i>
<i>Agentschap Opgroeien BinC (Domino BinC)</i>	588
<i>Agentschap Opgroeien OCJ & SDJ (Domino OSD)</i>	1063
<i>Agentschap Opgroeien BinC, OCJ & SDJ (Domino BinC & OSD)</i>	171
<i>Agentschap Opgroeien gemeenschapsinstelling (OSD GI)</i>	35
<i>VAPH (GIR)</i>	29
<i>Totaal</i>	1522

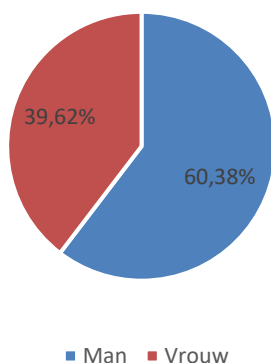
Volgens tabel 4 bedraagt het totaal aantal jongeren in de steekproef 1522. 588 van de 1522 jongeren stromen enkel uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien of uit pleegzorg. 1063 jongeren kennen enkel een einde van de hulp binnen een Ondersteuningscentrum Jeugdhulp of Sociale Dienst Jeugdrechtbank. 35 jongeren beëindigen hun hulp enkel in een gemeenschapsinstelling en voor 29 jongeren hield de begeleidingsovereenkomst op binnen een Multifunctioneel Centrum van het VAPH. Jongeren die voorkomen in meerdere databanken kunnen binnen eenzelfde periode uitstromen. Voor alle aangeleverde data van het Agentschap Opgroeien (VZB, OSD en GI) valt deze uitstroomperiode in 2016. Voor jongeren aangeleverd van het VAPH komt daarbij het jaar 2015. 171 jongeren stromen uit, uit een voorziening/pleegzorg en uit een OCJ of SDJ. Voor veertien van hen is er tijdens het jaar 2016 ook een uitstroom uit een gemeenschapsinstelling en een persoon kende ook een uitstroom uit een MFC van het VAPH. Vier jongeren kenden een uitstroom uit een VJO of pleegzorg, een SDJ of OCJ en een gemeenschapsinstelling.

4.2 Sociodemografische analyses

4.2.1 Geslacht

De eerste sociodemografische variabele is het geslacht. Uit de resultaten blijkt dat drie op de vijf jongeren (60%) man zijn. De overige twee op de vijf jongeren (39,62%) behoren tot het vrouwelijke geslacht.

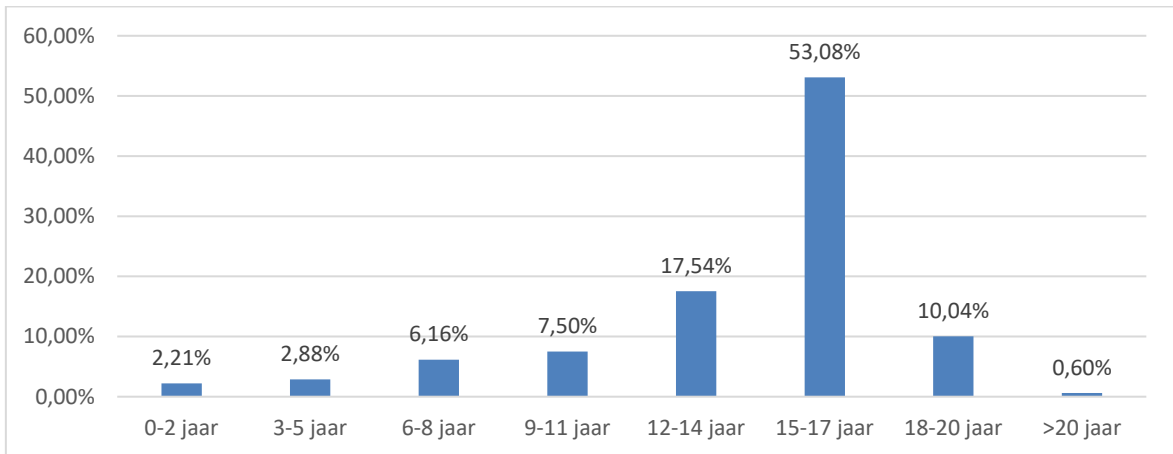
Figuur 3 Geslacht jeugdhulpverleners

4.2.2 Leeftijd bij opstart van het dossier

Figuur 4 illustreert de leeftijd van de jongeren bij de aanvang van hun eerste dossier. Voor het totaal van 1494 jongeren was een gedocumenteerde startdatum voor het dossier beschikbaar. Voor jongeren geholpen door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap werden dergelijke startdata echter niet voorzien. Opvallend is dat voor meer dan de helft (53,08%) van de jongeren hun dossier startte tussen hun vijftien en zeventien jaar. De opstart van het dossier heeft als startpunt de eerste aanmelding binnen een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien of pleegzorg. De op een na grootste groep (17,54%) valt in de leeftijdscategorie van twaalf tot veertien. Een op de tien jongeren (10,04%) stapte voor het eerst in het systeem na het bereiken van de meerderjarigheid. Bij 7,50% van de jongeren is het dossier gestart tussen negen en elf jaar. Het percentage neemt verder af naarmate de initiële leeftijd jonger wordt. Concreet valt 6,16% tussen zes en acht jaar, 2,88% tussen drie en vijf jaar en 2,21% tussen nul en twee jaar. Een uiterst klein deel van de doelgroep (0,60%) is ouder dan 20 jaar.

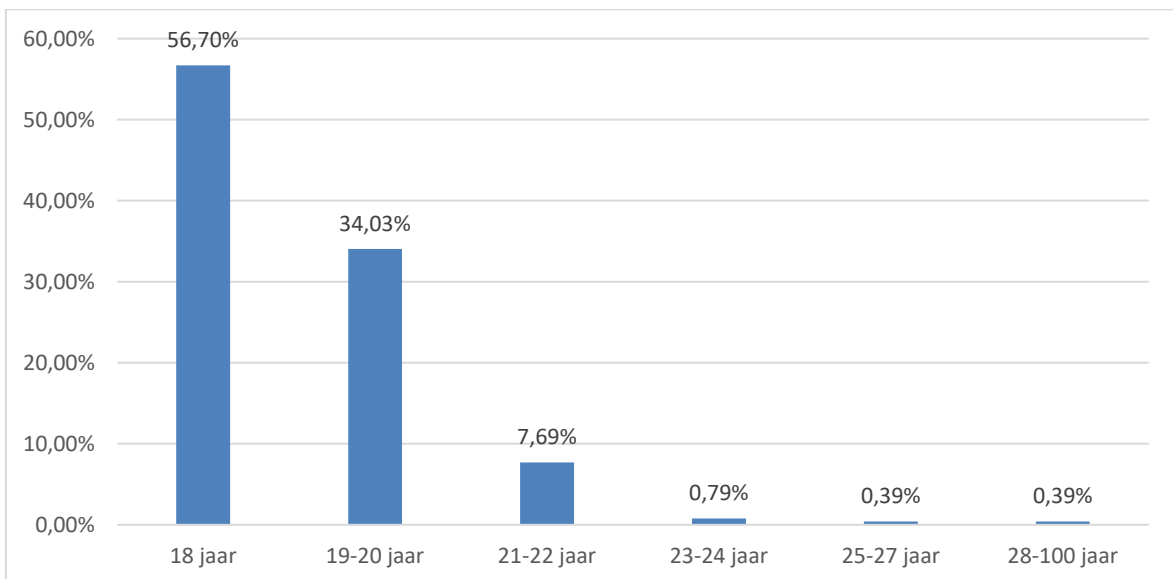
Figuur 4 Leeftijd bij opstart dossier jeugdhulpverleners

4.2.3 Uitstroomleeftijd

Een meerderheid van de jongeren (56,70%) verlaat de jeugdhulp op achttienjarige leeftijd. De op één na grootste leeftijdscategorie bestaat uit personen tussen de negentien en twintig jaar, goed voor 34,03% van de doelgroep. De jongeren die uitstromen gedurende het jaar 2016 van 21 tot 22 jaar vormt 7,69% van de steekproef. Jongeren van 23 jaar en ouder vormen een zeer klein percentage binnen de steekproef.

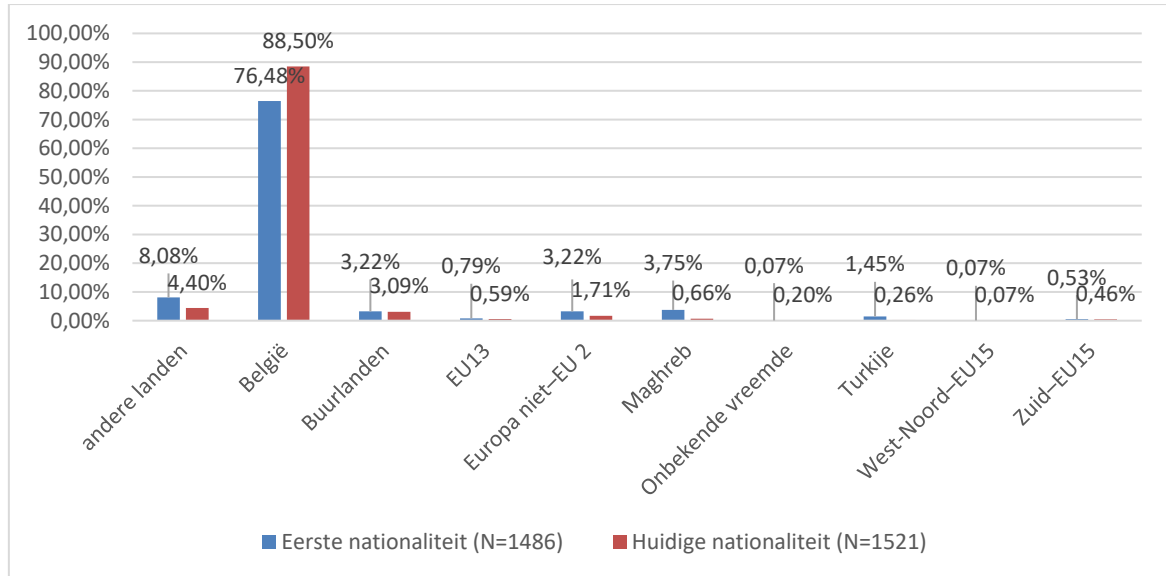
Figuur 5 Uitstroomleeftijd

4.2.4 Origine

Figuur 6 geeft de eerste nationaliteit en hun huidige nationaliteit. Iets meer dan driekwart (76,48%) van de jongeren heeft als initiële nationaliteit de Belgische nationaliteit. Als we dit percentage vergelijken met hun huidige nationaliteit, zien we dat bijna negen op de tien jongeren op het moment van uitstroom de Belgische nationaliteit heeft.

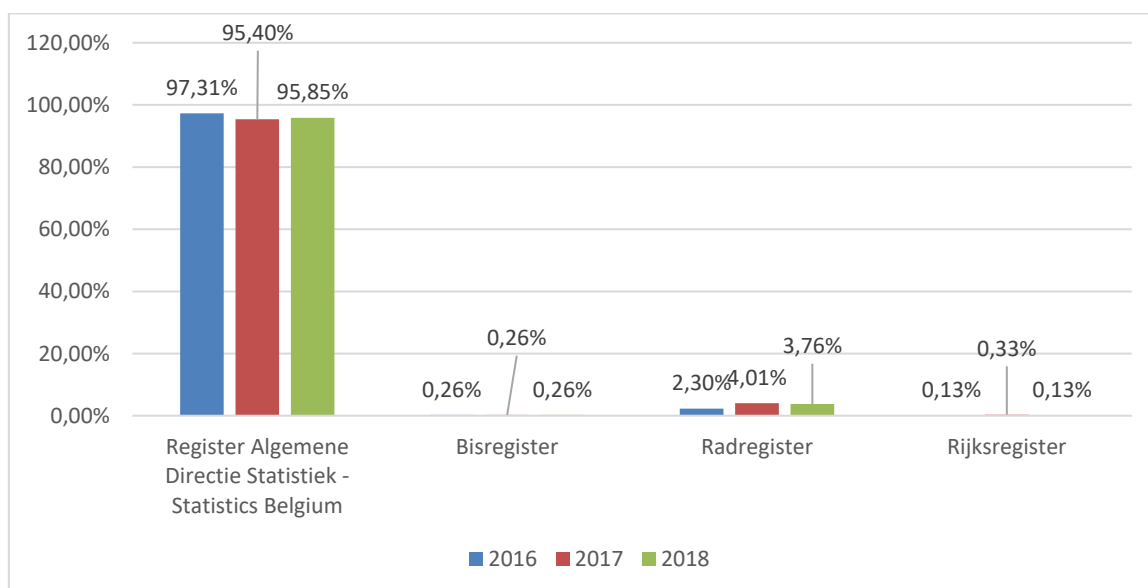
Figuur 6 Eerste en huidige nationaliteit jeugdhulpverleners

4.2.5 Register

De vijfde variabele geeft inzicht in het register van de jongere. Het register, ook bekend als het identificatienummer van de sociale zekerheid (INSZ), is een uniek persoonlijk identificatienummer dat sinds 1990 door alle socialezekerheidsinstellingen wordt gebruikt. De overgrote meerderheid van de jongeren valt over de drie jaren heen onder het gewone Rijksregister. Het hoogste percentage wordt waargenomen tijdens het jaar van uitstroom en daalt geleidelijk met een kleine marge tot 95%. Opvallend is dat er bijna een verdubbeling is van het percentage voor de categorie "Radregister". Het gaat twee jaar na de uitstroom om bijna 4% van de populatie. In absolute aantallen is het aantal 35 eind 2016, terwijl het voor 2017 stijgt naar 61 en voor 2018 naar 57. Dit betekent dat deze jongvolwassenen ambtelijk geschrapt zijn of naar het buitenland zijn verhuisd zonder zich uit te schrijven op een diplomatieke post, of zijn beland in de categorie niet-residenten. Ambtelijke schrapping betekent in de praktijk dat deze jongvolwassenen geen geregistreerde verblijfplaats hebben en dus waarschijnlijk dakloos zijn. De laatste categorie 'rijksregister' is een aanvulling rechtstreeks uit het Rijksregister en zijn extra opzoeken voor personen waarvoor de 'Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium' niet heeft geantwoord. Dit omvat alle personen die wonen in het buitenland en die ingeschreven zijn in een diplomatieke post.

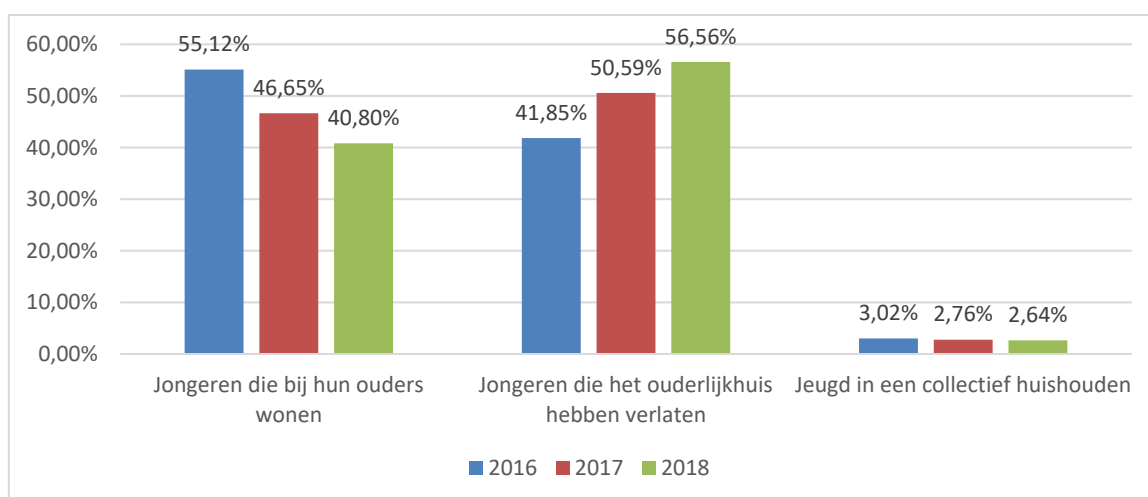
Figuur 7 Register jeugdhulpverleners

4.2.6 LIPRO-positie

Op basis van het LIPRO-positie van de KSZ (Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid), dat twaalf antwoordcategorieën¹ omvat, hebben we de jongeren ingedeeld in drie categorieën: 'jongeren die bij hun ouders wonen', 'jongeren die het ouderlijk huis hebben verlaten', en 'jeugd in een collectief huishouden'. Uit figuur 8 blijkt iets meer dan de helft van de jongeren na uitstroom bij de ouders gaat wonen en dat aandeel afneemt twee jaar na uitstroom. Twee jaar na uitstroom woont nog steeds 41% bij de ouders. Het percentage jongeren dat in een collectief huishouden leeft, blijft rond de drie procent. Jongeren die verblijven binnen een collectief huishouden verblijven mogelijks in een religieuze gemeenschap, studentenhuizen, ziekenhuizen en gevangenissen.

Figuur 8 LIPRO-positie jeugdhulpverleners

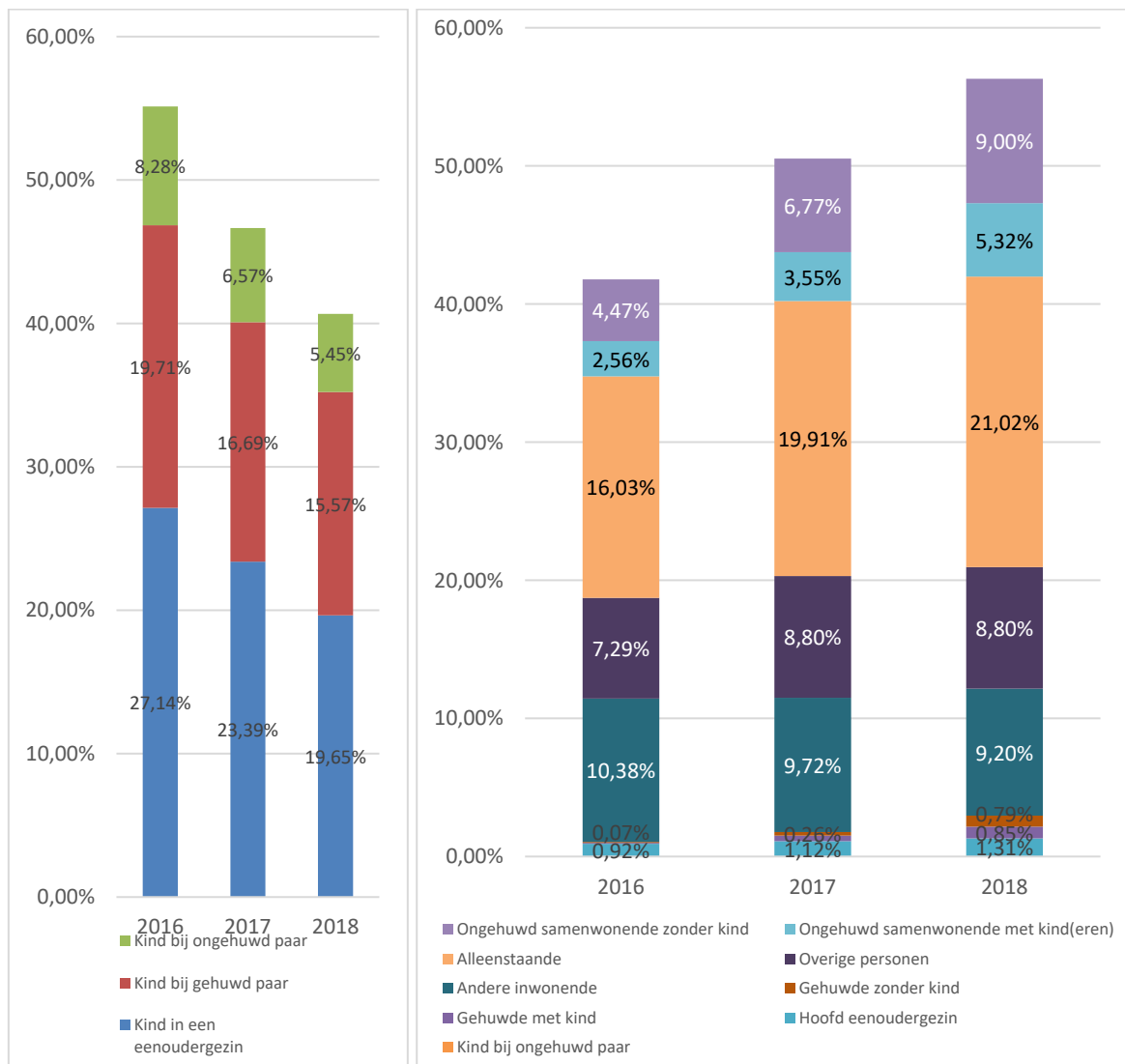

¹ Jongeren die bij hun ouders wonden: kind in een eenoudergezin, kind bij gehuwd paar kind bij ongehuwd paar
 Jongeren die het ouderlijk huis hebben verlaten: hoofd eenoudergezin, gehuwde met kind, gehuwde zonder kind, andere inwonenden, overige personen, alleenstaanden, ongehuwd samenwonenden met kinderen, ongehuwd samenwonenden zonder kind.

Wanneer we dieper ingaan op de gedetailleerde LIPRO-positie in figuur 9, dan zien we voor de jongeren die bij hun ouders inwonen een grote aanwezigheid van diegenen die na uitstroom binnen een eenoudergezin wonen (27,14%). Deze neemt af naar één jongere op vijf (19,65%) twee jaar na uitstroom. Een op vijf (19,71%) woont na uitstroom in bij een gehuwd paar. Dit neemt af naar 15,57% twee jaar na uitstroom. De kleinste categorie van jongeren die bij hun ouders wonen, bestaat uit jongeren waarvan de ouders ongehuwd zijn, maar samenwonen. Bij uitstroom was dit percentage 8,28% en viel terug 5,45% twee jaar na uitstroom.

De andere overkoepelende groep zijn de 'jongeren die het ouderlijk huis hebben verlaten'. De grootste categorie bij uitstroom, goed voor 16,03% van alle jongeren, is alleenstaande. Dit percentage neemt toe naar 21,02% en is daardoor de grootste categorie twee jaar na uitstroom. Overigens zien we dat een jongere op tien (10,38%) bij uitstroom samenwoont met een andere, niet familiegerelateerde persoon. Hun aantal daalt naar 9,20% twee jaar na uitstroom. We zien ook een verdubbeling van het percentage ongehuwden die samenwonen zonder kind, twee jaar na uitstroom. Eind 2016 bedraagt dit percentage 4,47%, terwijl dit twee jaar later 9,00% van de uitstromende jongeren omvat. Voor samenwonende ongehuwden met kinderen merken we ook een verdubbeling op. 2,56% van de jongeren die uitstromen woont samen met kind(eren), terwijl dit toeneemt naar 5,32% eind 2018.

Figuur 9 LIPRO-positie jeugdhulpverleners

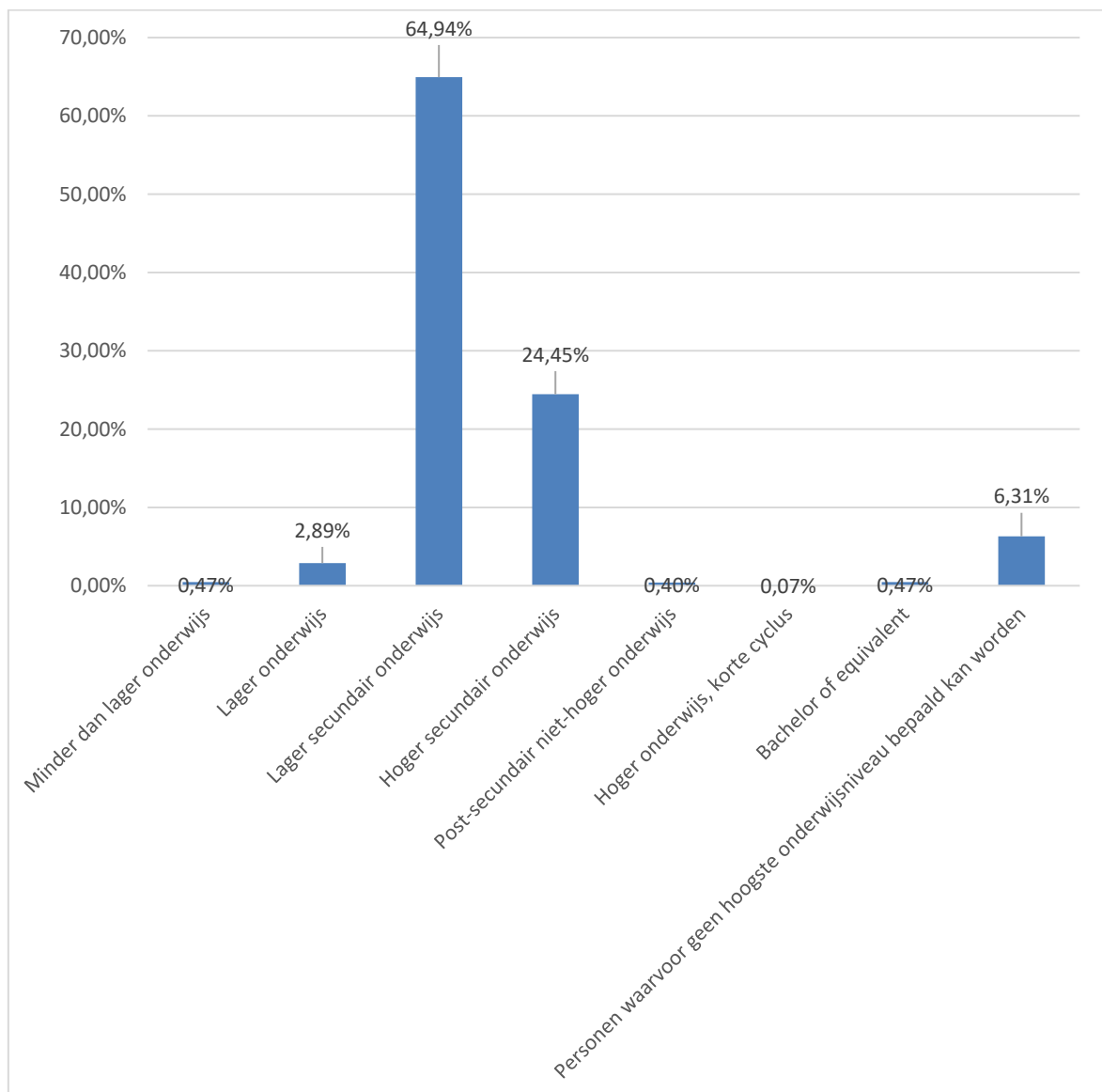

4.2.7 Hoogst behaalde diploma

Als laatste sociodemografische variabele onderzoeken we het hoogst behaalde diploma bij uitstroom waarna ook de behaalde certificaten bekeken worden. Op het moment van de uitstroom zien we dat een groot deel van de jeugdhulpverlaters (64,94%) enkel een diploma 'lager secundair onderwijs' hebben behaald. Bijna een kwart (24,45%) heeft een diploma secundair onderwijs op zak na uitstroom. De derde grootste categorie betreft de personen waarvoor geen hoogste onderwijsniveau bepaald kan worden (6,31%). 2,89% van de jongeren die uitstromen heeft als hoogst behaalde diploma een diploma lager onderwijs. Binnen de overige categorieën zitten slechts enkele jongeren: 'minder dan lager onderwijs' (0,47%), 'postsecundair niet-hoger onderwijs' (0,40%), 'hoger onderwijs, korte cyclus' (0,07%) en 'bachelor of equivalent' (0,47%).

De laatste sociaal-demografische variabele die we onderzoeken is het hoogst behaalde opleidingsdiploma op het moment van uitstroom uit de jeugdhulp, gevolgd door een analyse van behaalde diploma's één en twee jaar later.

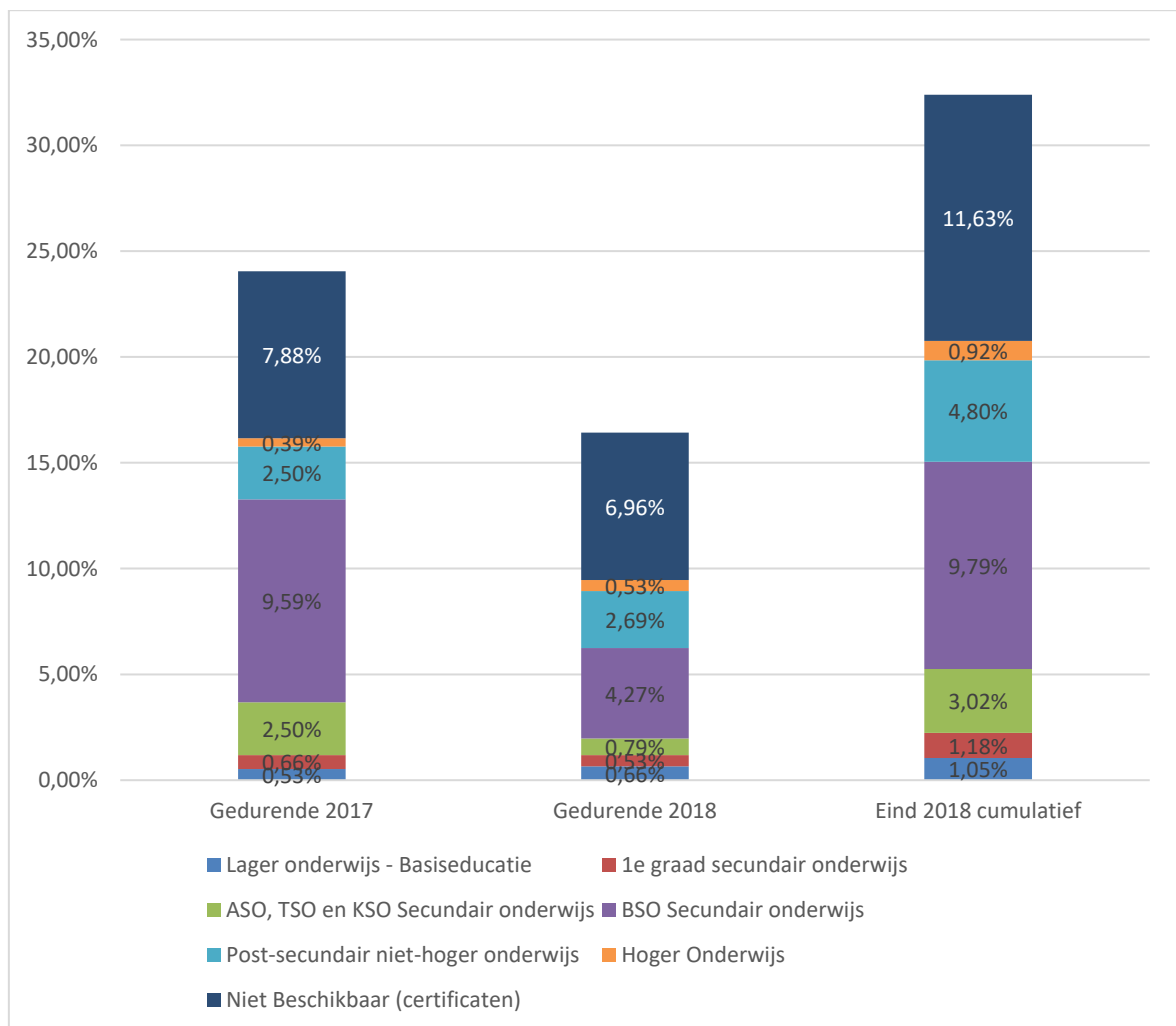
Figuur 10 Hoogst behaalde diploma jeugdhulpverlaters

Als we kijken naar de situatie één jaar (2017) en twee jaar (2018) na het verlaten van de jeugdhulp, zien we dat een aanzienlijk deel van de jongeren bezig is om een diploma te halen. Onderstaande figuur 11 gaat in op de behaalde diploma's en certificaten. De linkse en de middelste staafdiagrammen geven de behaalde diploma's gedurende het jaar weer, terwijl het rechtste staafdiagram het percentage eind 2018 weergeeft, rekening houdend met de behaalde diploma's en certificaten in beide jaren.

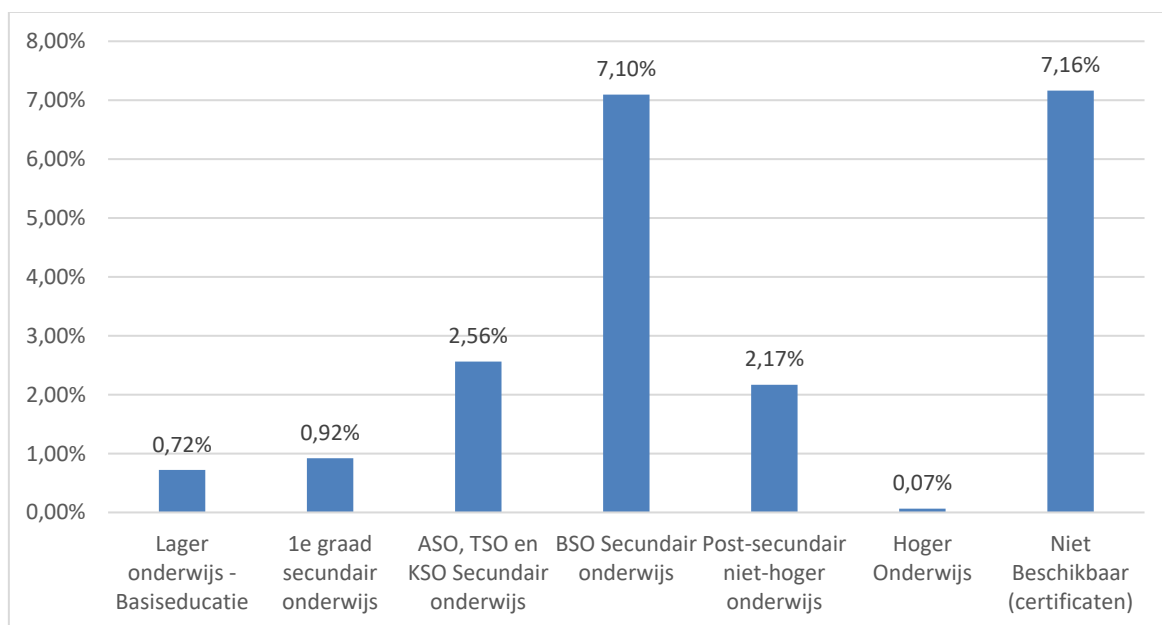
Op basis van de gegevens uit de ISCED-informatie behaalt één jongere op drie (32,39%) na twee jaar een diploma of certificaat. De categorie 'niet beschikbaar' duidt op het behalen van een getuigschrift zonder gekoppeld diploma, zoals een getuigschrift van het vijfde leerjaar secundair onderwijs of een gelijkwaardige kwalificatie. Van deze 32,39% behaalt 11,63% een certificaat. 9,79% behaalt binnen twee jaar na het verlaten een diploma in het beroepssecundair onderwijs. Bijna één op twintig jongeren (4,80%) behaalt eind 2018 een diploma postsecundair niet-hoger onderwijs. 3,02% van de uitstromende jongeren behaalt een diploma academisch, technisch of kunstsecundair onderwijs (ASO, TSO en KSO). We stellen vast dat een klein percentage van de jongeren hun diploma lager onderwijs na het verlaten behaalt, samen met 1,18% die hun eerste klas secundair onderwijs afmaken. Hoger onderwijs (0,92%) is zeldzaam onder uittredende jongeren. Wel moeten we opmerken dat sommige jongeren die een traject hoger onderwijs volgen mogelijk onder de categorie getuigschriften vallen, aangezien het behalen van een bachelordiploma minimaal drie jaar duurt, rekening houdend met de post-exit-periode van twee jaar.

Figuur 11 Behalen van diploma's na uitstroom jeugdhulpverlaters

Voor de volgende analyse kijken we naar het hoogst behaalde diploma van de jongeren in 2016, gevolgd door de beoordeling van behaalde diploma's en certificaten twee jaar na uitstroom weergegeven in figuur 12. Van de totale steekproef had 63,53% van de jongeren op het moment van vertrek een diploma lager secundair onderwijs behaald. In deze groep behaalt ongeveer een derde van de jongeren (20,70% van de populatie jongeren met maximaal een diploma lager onderwijs) binnen twee jaar een ander diploma of getuigschrift. Dit omvat voornamelijk het behalen van een diploma in het beroepssecundair onderwijs (BSO) (7,10%) en het behalen van een getuigschrift (7,16%). Door hun behaalde diploma's voor jongeren met een hoogste diploma lager secundair onderwijs na het moment van uitstroom toe te voegen, weten we dat bijna de helft (46,12%) twee jaar na uitstroom nog steeds het hoogst behaalde diploma 'lager secundair onderwijs' heeft.

Figuur 12 Analyse van de jongeren met een diploma lager secundair onderwijs en het verder behalen van diploma's en certificaten twee jaar na uitstroom

4.3 Socio-economische analyses

4.3.1 Arbeidsmarktpositie

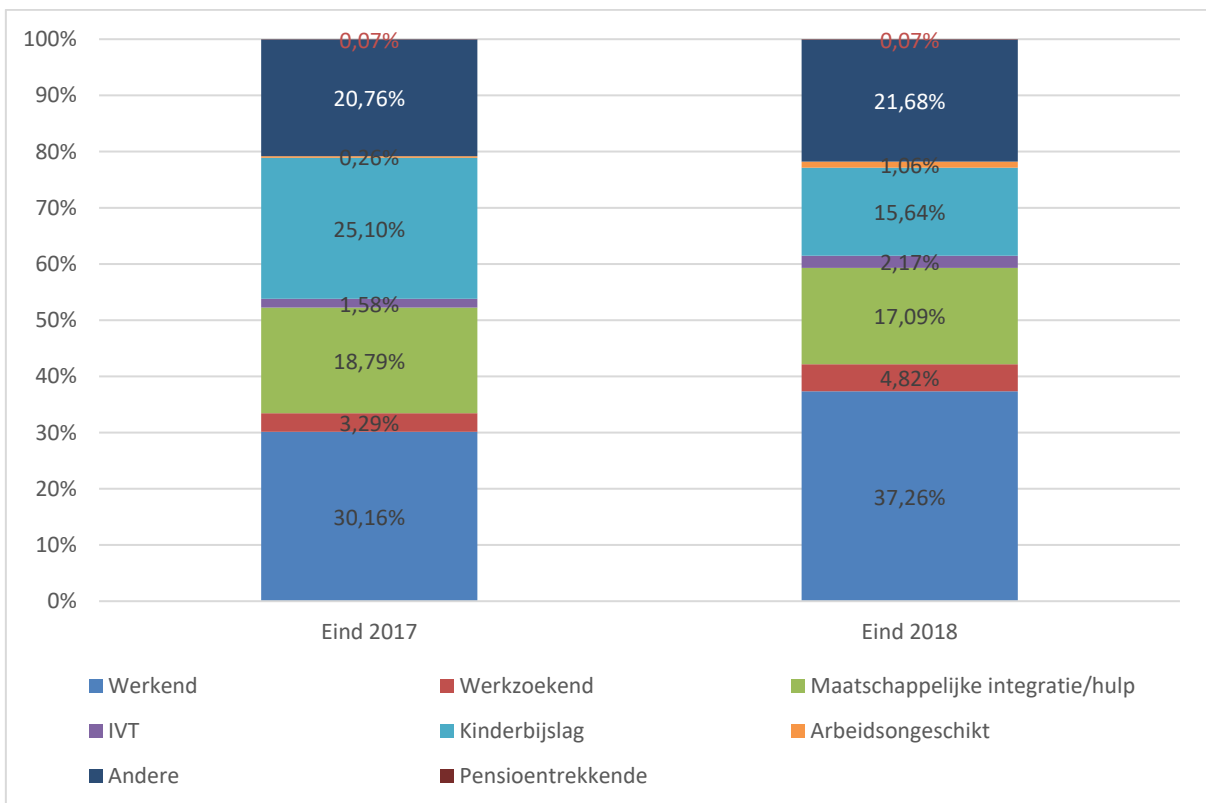
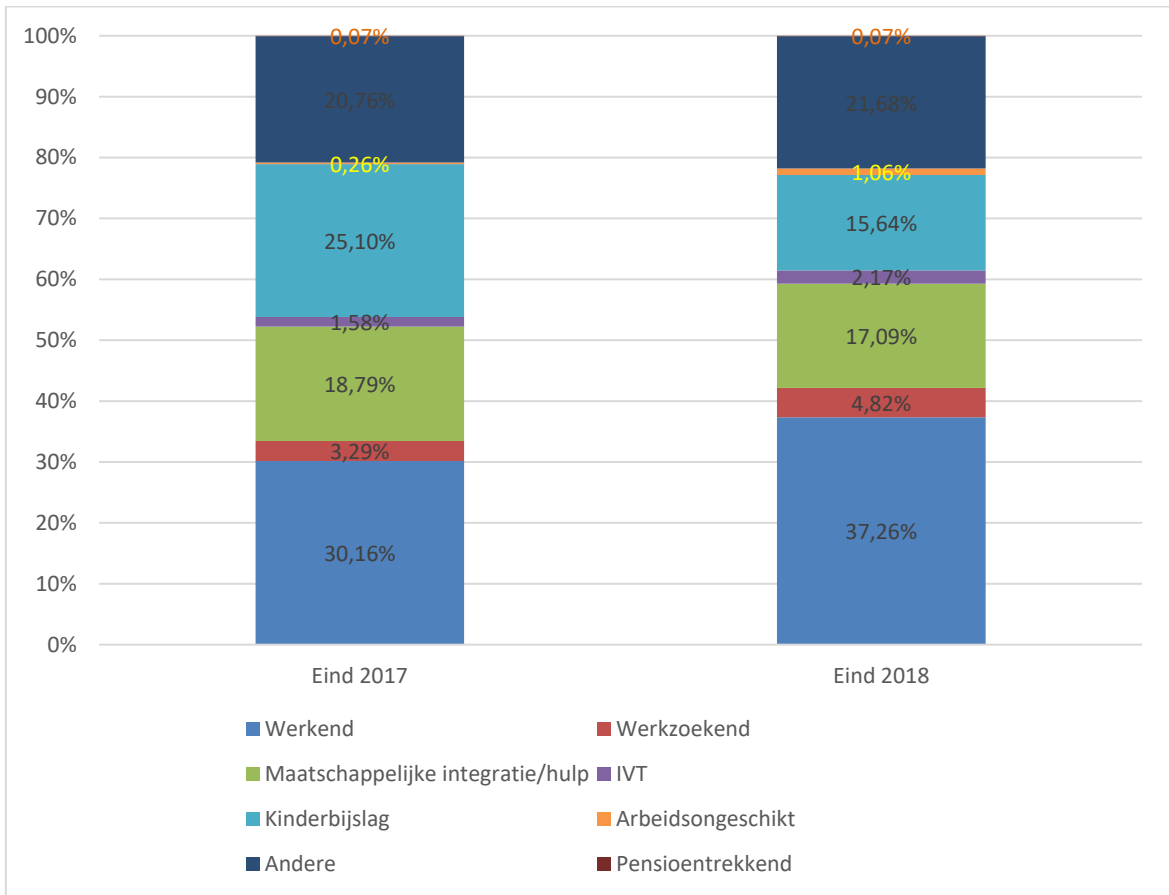
De analyse van de arbeidsmarktpositie bestudeert de positie op de arbeidsmarkt respectievelijk een en twee jaar na uitstroom uit de jeugdhulp. Voor deze analyse namen we enkele categorieën samen. Zo bestaat de categorie 'werkend' uit volgende groepen: 'Werkend in één job in loondienst', 'Werkend in meerdere jobs in loondienst', 'Werkend als zelfstandige in hoofdberoep', 'Werkend als zelfstandige in bijberoep', 'Werkend als helper in hoofdberoep', 'Werkend in loondienst en als zelfstandige/helper – voornaamste job wordt uitgevoerd in loondienst', 'Werkend in loondienst en als zelfstandige/helper – voornaamste job wordt uitgeoefend als zelfstandige in hoofdberoep met een bijkomende job in loondienst', 'Werkend in loondienst en als zelfstandige/helper – voornaamste job wordt uitgeoefend als zelfstandige in hoofdberoep met een bijkomende job in loondienst'.

Voor de categorie 'werkzoekend' zijn de volgende groepen samengenomen: 'Werkzoekend na voltijdse tewerkstelling, met werkloosheidsuitkering', 'Werkzoekend na een vrijwillig deeltijdse job, met werkloosheidsuitkering', 'Werkzoekend na studies, met wachtuitkering, inschakelingsuitkering of overbrug-

gingsuitkering', 'Vrijstelling van inschrijving als werkzoekende'. Voor de categorie 'maatschappelijke integratie/hulp' namen we recht op integratie en hulp samen. Kinderbijslag bestaat uit de variabele 'rechtgevende kinderen voor kinderbijslag zonder andere variabelen toe te voegen aan de nieuwe categorie. Arbeidsongeschikt kwam tot stand na het samenvoegen van: 'Arbeidsongeschiktheid gekend bij de mutualiteiten', 'Arbeidsongeschikt omwille van invaliditeit' en 'Arbeidsongeschikt omwille van een arbeidsongeval'. De overige categorieën zijn rechtstreeks overgenomen van de originele variabele. Tot slot namen we pensioentrekkende zonder werk ook op in de analyse. Deze enkele persoon binnen deze categorie zal waarschijnlijk foutief ondergebracht zijn.

Deze variabele bespreekt de situatie van de jongere die uitstroomt op het einde van het jaar één en twee na uitstroom. Op het einde van 2017 werken drie jongeren op tien (30,16%). Dit percentage stijgt naar 37,26% eind 2018. Het percentage werkzoekenden op het einde van het jaar 2017 bedraagt 3,29% terwijl dit met iets meer dan anderhalf procent toeneemt eind 2018. Daarnaast zien we dat het RMI of de RMH 18,79% eind 2017 afneemt naar 17,09%; deze afname is verwaarloosbaar. Net iets minder dan één op vijf van de uitstromers doet dus twee jaar na uitstroom een beroep op het OCMW. Het aantal jongeren die uitstromen met IVT blijft ongeveer gelijk (1,58% eind 2017 en 2,17% eind 2018). De grootste verandering nemen we waar bij 'rechtgevende kinderen voor kinderbijslag'. Terwijl het percentage eind 2017 nog ongeveer een kwart van de uitstromende jongeren bedroeg (25,10%), daalt dit percentage tegen het einde van 2018 naar 15,64%. Het gaat hier om de jongeren die een opleiding volgen in het middelbaar of het hoger onderwijs, want dat geeft hun ouders recht op kinderbijslag. Het percentage jongeren dat arbeidsongeschikt werd verklaard is heel klein en neemt heel licht toe van 0,26% naar 1,06%. Tot slot valt ongeveer één uitstromende jongere op vijf (20,76%) onder de categorie 'andere' eind 2017. Dit percentage neemt toe tot 21,68% eind 2018. Binnen deze categorie vallen onder andere jongeren die aan de slag zijn als uitgaande grensarbeiders, huisvrouwen/huismannen, rechtgevende kinderen die niet opgenomen zijn in het kadaster RKW of niet gekend zijn bij het RSVZ, geschorste werkzoekenden, personen die wel in de loop van het kwartaal gekend zijn bij een van de betrokken sociale zekerheidsinstellingen maar niet op de laatste dag van het kwartaal en personen die enkel via het Rijksregister gekend zijn in het DWH AM & SB maar niet via een van de betrokken sociale zekerheidsinstellingen.

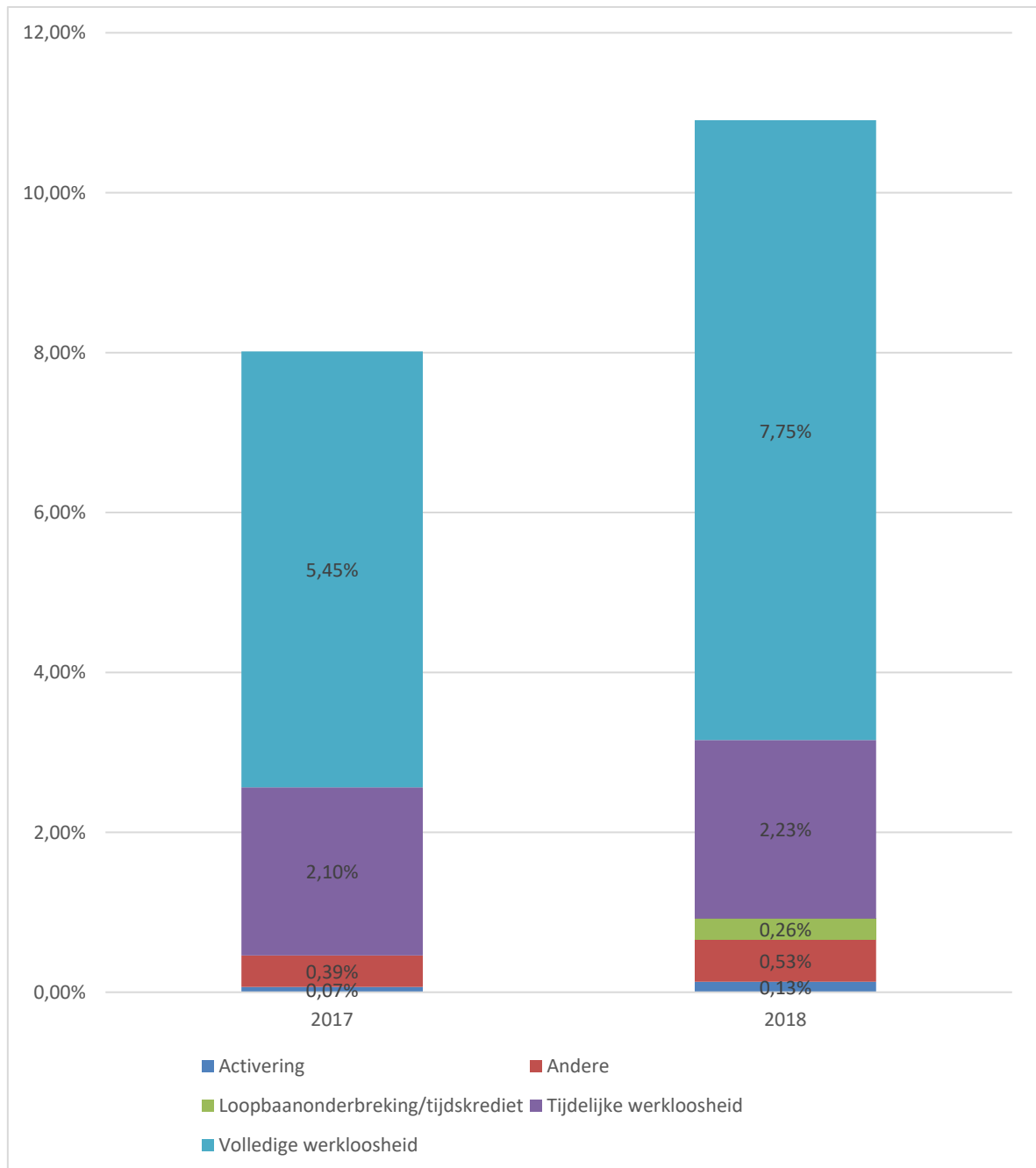
Figuur 13 Arbeidsmarktpositie laatste dag van het jaar

4.3.2 Werkloosheid – statuut RVA

Wanneer we naar de ontvangen uitkering overheen een kalenderjaar kijken, zien we hierbij duidelijk een stijging van 2017 naar 2018. Gedurende het jaar 2017 kreeg 8,02% een vorm van uitkering van de RVA. Dit percentage stijgt naar 10,91% in het jaar 2018. De grootste fractie bij beide jaren bestaat uit jongeren die recht hebben op een uitkering tijdens volledige werkloosheid (5,45% gedurende het jaar 2017 en 7,75% gedurende het jaar 2018). De andere categorie, tijdelijke werkloosheid, blijft ongeveer gelijk (2,10% gedurende het jaar 2017 en 2,23% gedurende het jaar 2018). De overige categorieën zijn verwaarloosbaar.

Figuur 14 Type uitkering gedurende een kalenderjaar

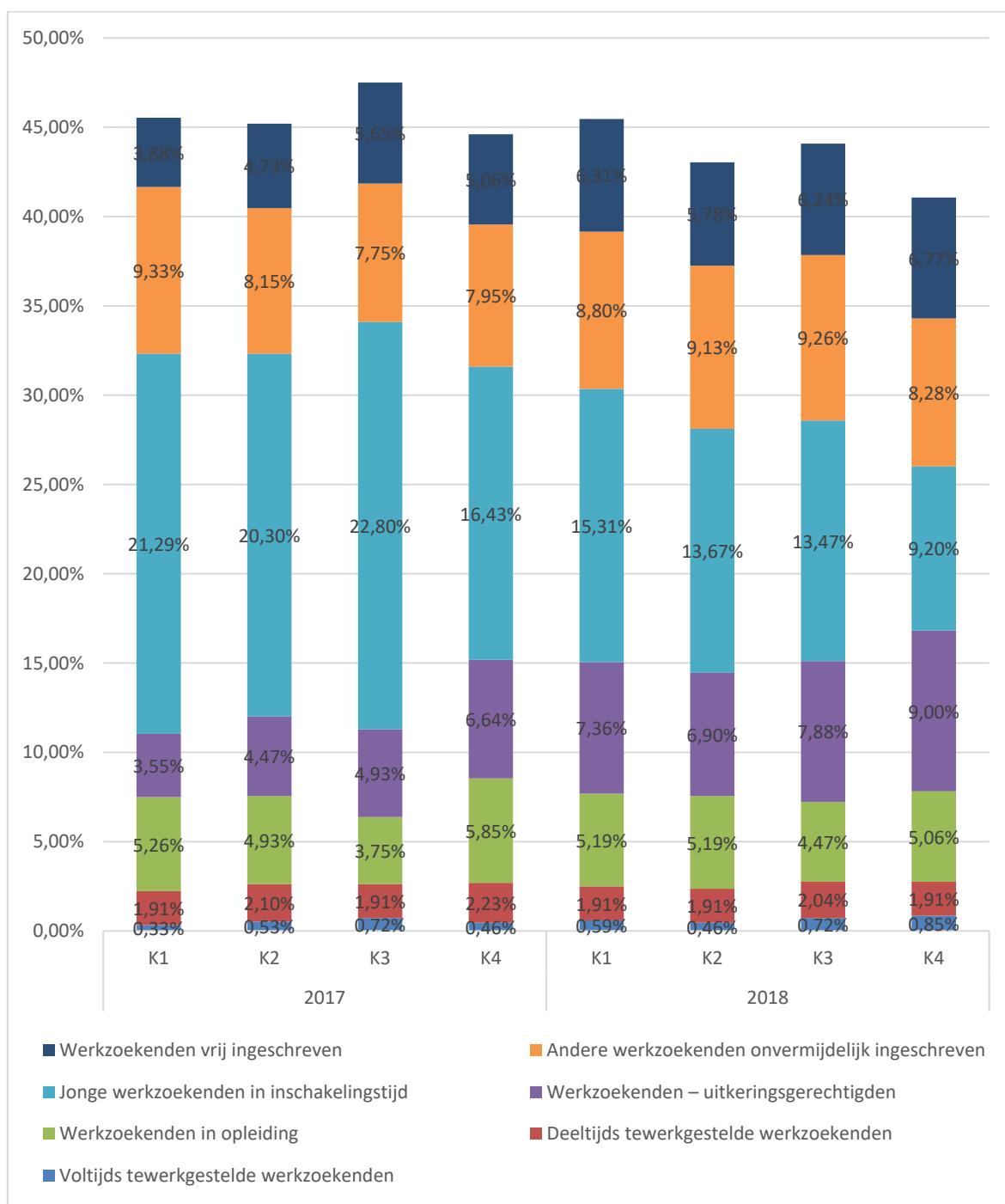

4.3.3 Werkzoekende

Dit luik bespreekt de categorie van de werkzoekenden op basis van hun inschrijving bij de gewestelijke bemiddelingsdiensten (FOREM, ACTIRIS, VDAB, ADG). Hieruit blijkt dat een groot deel van de jongeren werk zoekt na uitstroom uit de jeugdhulp. De grafiek hieronder beschrijft de situatie van de jongeren op de laatste dag van het kwartaal. De laatste dag van het derde kwartaal in het jaar 2017 telde het hoogste percentage werkzoekenden (47,50%). Vanaf dan neemt het percentage werkzoekenden af tot 41,06% eind 2018.

Figuur 15 geeft een inzicht op het statuut van de jongeren die werk zoeken per kwartaal. De grootste groep zijn jonge werkzoekenden in inschakelingstijd, hoewel deze groep afneemt naar het einde van 2018. Het percentage jongeren dat werk zoekt en uitkeringsgerechtigd is neemt toe naarmate de tijd vordert. Bijna een op tien jongeren (9,00%) heeft recht op een uitkering eind 2018. Wat verder opvalt, is het percentage jongeren dat gedurende de onderzoeksperiode ingeschreven is tijdens de periode dat ze werk zoeken. Het percentage schommelt tussen de 7,75% en de 9,33%. Hetzelfde kunnen we schrijven over de werkzoekenden in opleiding. Deze percentages verschillen maximaal 2,1 procentpunt (minimum 3,75% en maximum 5,85%). Het percentage werkzoekenden die vrij ingeschreven zijn neemt toe gedurende de tijd. Ten aanzien van het eerste kwartaal in 2017 verdubbelt het percentage (3,88% naar 6,77%).

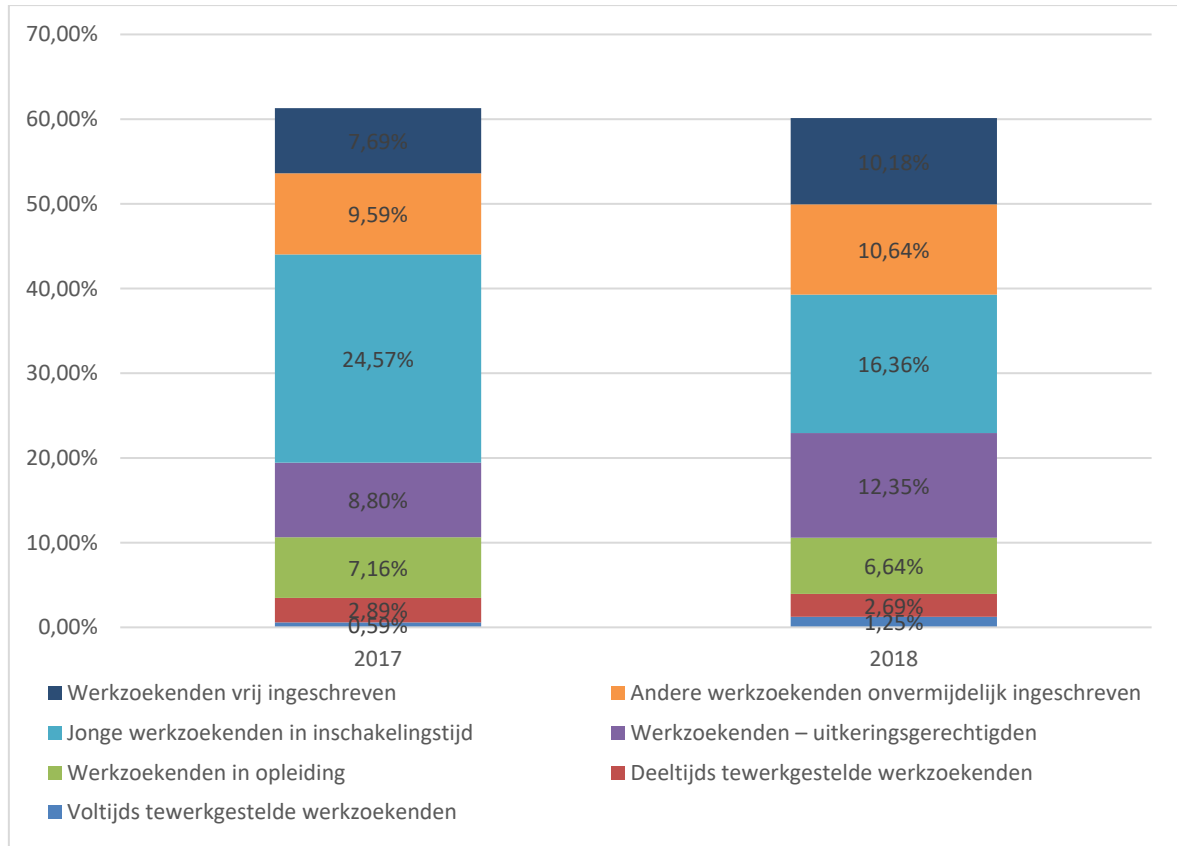
Figuur 15 Categorie van de werkzoekenden per kwartaal

Figuur 16 schetst de situatie van de jongere als werkzoekende gedurende een kalenderjaar. Hierbij zien we dat drie jongeren op vijf werkzoekend zijn gedurende het jaar (61,30% tijdens het jaar 2017 en 60,12% gedurende het jaar 2018). Twee op vijf jongeren die werk zoeken tijdens 2017 bevinden zich in inschakelingstijd, wat neerkomt op bijna een kwart (24,57%) van de onderzoekspopulatie. Dit percentage neemt af met 8,21 procentpunt het jaar erop. Het percentage jongeren dat uitkeringsgerechtigd is neemt toe van 8,80% tijdens 2017 naar 12,35% gedurende het jaar 2018. Ook de vrij ingeschrevenen nemen toe. In 2017 bedroeg het percentage 7,69%, voor 2018 was dit 10,18%. De overige categorieën blijven gelijk: werkzoekenden in opleiding (7,16% in 2017; 6,64% in 2018), deeltijds

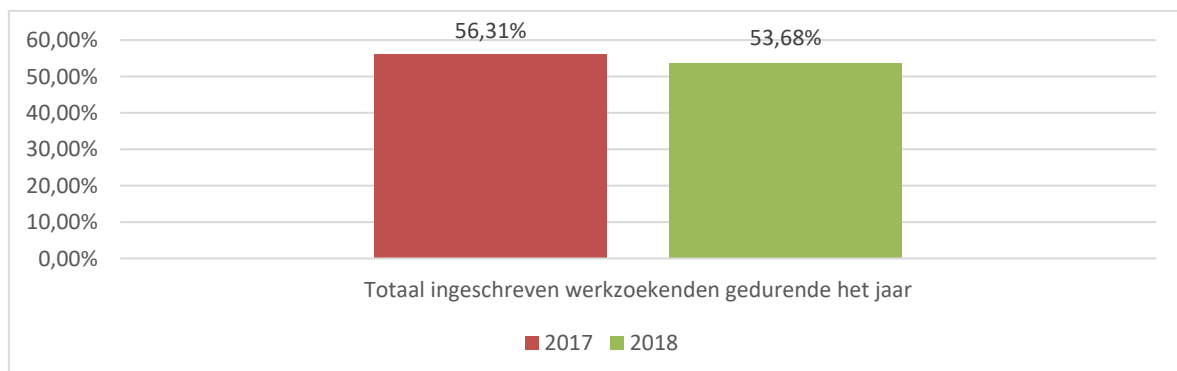
tewerkgestelde werkzoekenden (2,89% in 2017; 2,69% in 2018) en voltijds tewerkgestelde werkzoekenden (0,59% in 2017; 1,25% in 2018).

Figuur 16 Categorie van de werkzoekende gedurende het jaar

Wanneer we de situatie analyseren gedurende een kalenderjaar voor jongeren die werkzoekend en gekend zijn bij VDAB/FOREM/ACTIRIS/ADG merken we het volgende op: In 2017 zocht 56,31% van de jongeren die uitstromen in 2016 naar werk. Voor 2018 daalt het aantal jongeren ingeschreven bij VDAB/FOREM/ACTIRIS/ADG naar 53,68%. De percentages in figuur 17 geven een groter aandeel werkzoekenden aan, omdat de gegevens van andere databronnen afkomstig zijn.

Figuur 17 Werkzoekenden gedurende kalenderjaar

4.3.4 Type geïndividualiseerd integratieproject

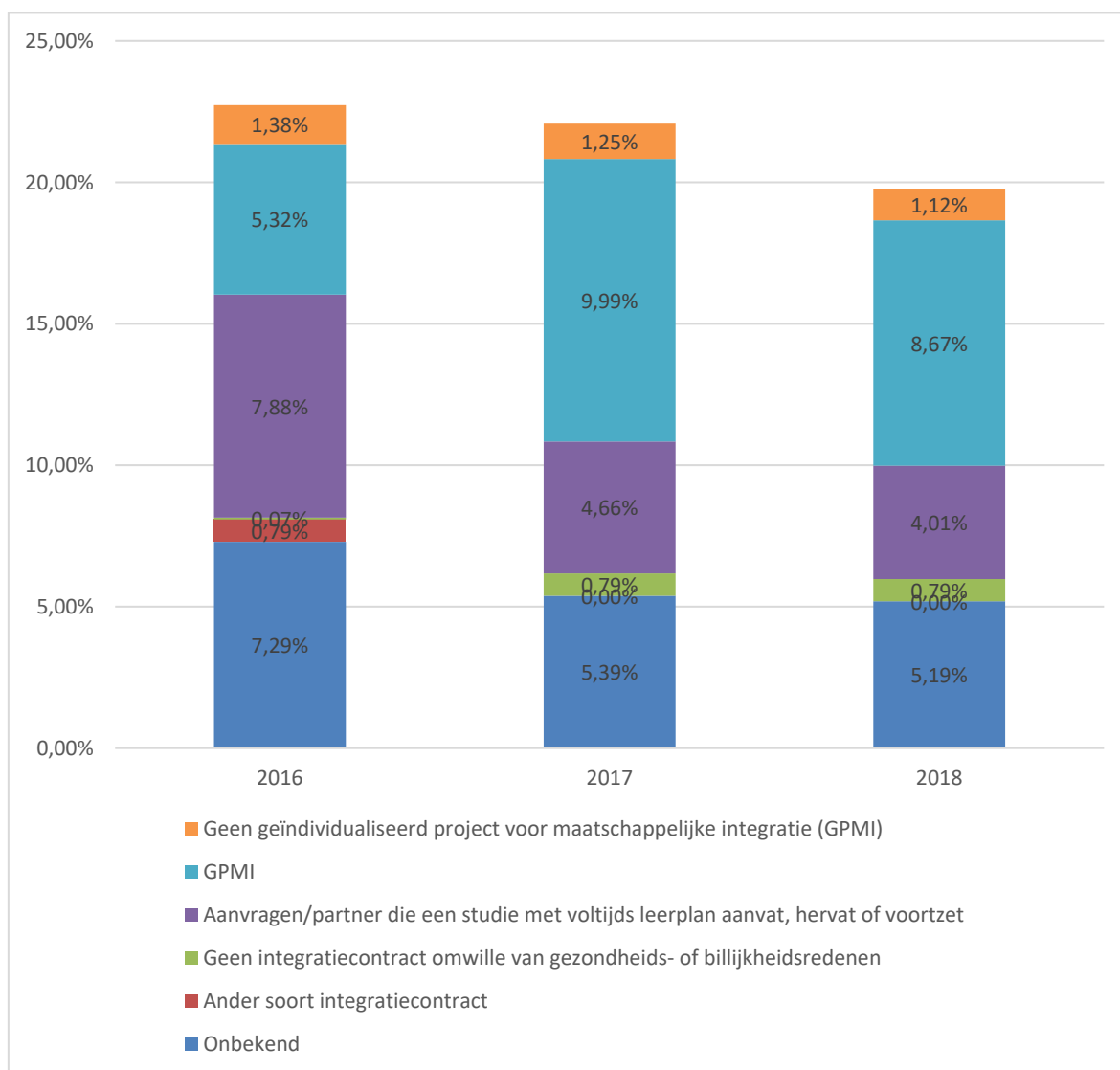
Voor jongeren die uitstroomden gedurende het jaar 2016 bestudeerden we ook het type geïndividualiseerd integratieproject. Dit geeft een indicatie welke maatregelen voorzien zijn in het kader van het geïndividualiseerd integratieproject. Het is een overeenkomst die afgesloten wordt tussen de partner van de begunstigde en het OCMW, onder meer voor personen jonger dan 25 jaar. Deze tewerkstelling kan worden toegekend aan iedereen die de voorwaarden vervult om aanspraak te maken op maatschappelijke integratie.

Voor deze analyse werden enkele categorieën samengenomen. GPMI omvat alle antwoordmogelijkheden waarbij GPMI voorkwam. In dit geval gaat het over 'algemeen GPMI', 'algemeen GPMI met gemeenschapsdienst' en 'algemeen GPMI met verlenging'². Ook de categorie 'aanvragen/partner die een studie met voltijds leerplan aanvat, hervat of voorzet' kent meerdere antwoordcategorieën. Hier gaat het om 'de aanvrager/partner die een studie met voltijds leerplan aanvat, hervat of voortzet in een door de gemeenschappen erkende, georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinstelling' en 'de aanvrager/partner is een student met voltijds leerplan die ook een inkomen uit tewerkstelling heeft'.

In 2017 heeft 22,08% van de uitstromers recht op maatschappelijke integratie. Tijdens het jaar 2018 is dat net geen één jongere op vijf (19,78%). De grootste categorie zijn de rechthebbenden op een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie (GPMI), oftewel 9,99% gedurende 2017, terwijl dit percentage gering afneemt tot 8,67% in 2018. Wat verder opvalt is het grote percentage onbekend. Voor beide jaren heeft één jongere op vijf van de steekproef een onbekende als antwoordcategorie. Dit komt neer op een kwart van alle jongeren gekend binnen deze variabele. Een jongere op vijf heeft als type 'aanvragen/partner die een studie met voltijds leerplan aanvat, hervat of voortzet'. Dit komt neer op 4,66% van de jongeren die uitstromen tijdens het jaar 2017 en 4,01% van de jongeren met een type geïndividualiseerd integratieproject van de partner gedurende 2018. Slechts enkelen krijgen geen geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie toegewezen omwille van gezondheidsredenen. In het algemeen werden iets minder GPMI's uitgereikt. Voor 2017 kwam dit ten aanzien van de volledige steekproef op 1,25%, tijdens 2018 op 1,12%.

² Om de verlenging te verkrijgen van de bijzondere subsidie 10% GPMI moet het OCMW, in een verslag dat ter beschikking blijft in het sociaal dossier, de redenen motiveren waarom de betrokkene nog zeer ver staat van een maatschappelijke en/of sociaal-professionele integratie.

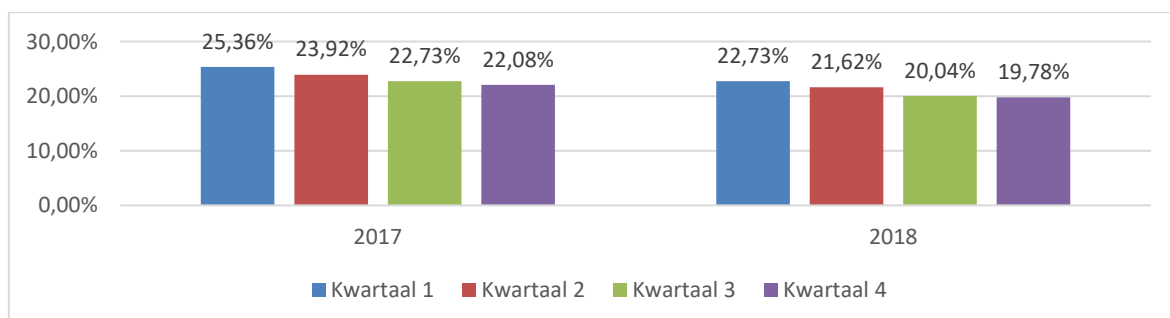
Figuur 18 Type geïndividualiseerd integratieproject van de partner van de hoofdbegunstigde

4.3.5 OCMW-Steun

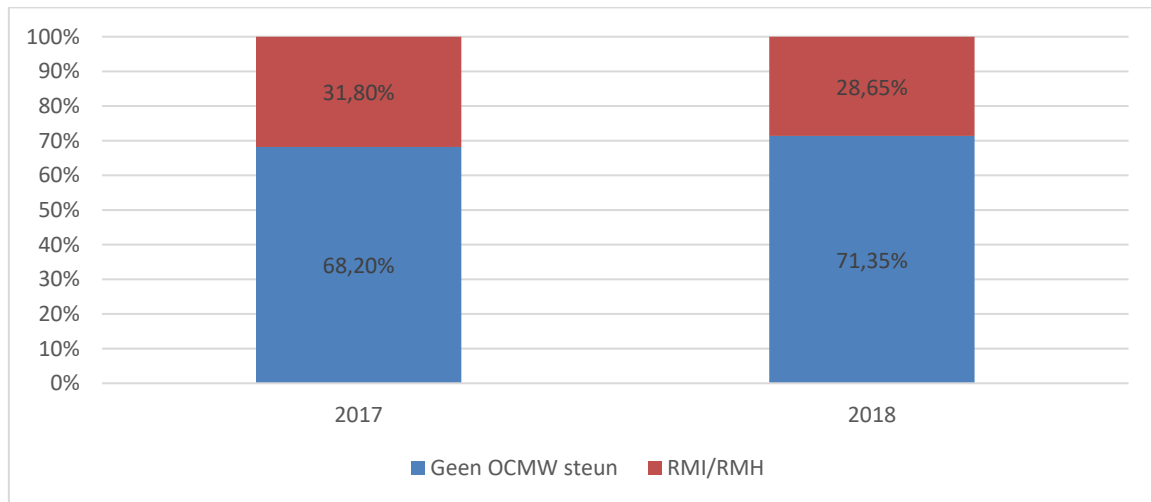
De OCMW-steun van de jongeren die uitstromen neemt per kwartaal af. Tijdens het eerste kwartaal van 2017 heeft een kwart van de jongeren (25,36%) binnen de steekproef recht op maatschappelijke hulp of integratie. Twee jaar na uitstroom, het vierde kwartaal in 2018, zakt dit percentage naar een op vijf (19,78%) van de jongeren die uitstroonden gedurende 2016.

Figuur 19 Recht op OCMW-steun na uitstroom uit de jeugdhulp

Wanneer we het recht op OCMW-steun gedurende het jaar nagaan valt op dat een groter percentage jongeren recht heeft op OCMW-steun en deze tijdens het jaar verliest. Voor 2017 krijgt iets meer dan drie jongeren op tien (31,80%) minstens in één kwartaal OCMW-steun. Hoewel in de loop van 2018 per kwartaal tussen de 19,78% en 22,73% jongeren er beroep op doen, blijkt 28,65% van het totaal aantal jongeren dat uitstroomt gedurende het jaar recht te hebben op maatschappelijke integratie of hulp. Dat betekent dus dat zij gedurende een kortere tijd een beroep doen op het OCMW.

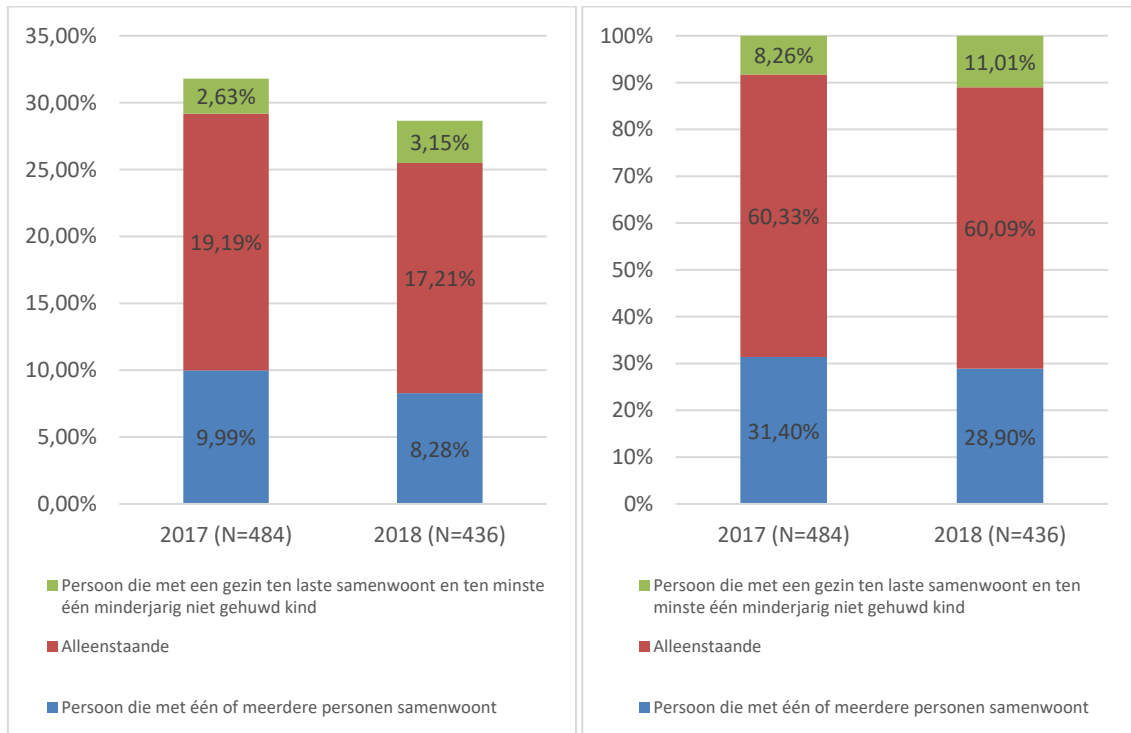
Figuur 20 Recht op maatschappelijke integratie of hulp van het OCMW

4.3.6 Categorie van begunstigde van het leefloon

Als laatste socio-economische variabele bespreken we de begunstigde van het leefloon of van financiële steun. 31,80% van de jongeren heeft recht op een leefloon gedurende het jaar 2017. Deze groep jongeren bestaat voor drie op vijf uit alleenstaande jongeren (60,33%). De tweede grootste groep, bijna een op drie (31,40%), zijn jongeren die met een of meerdere personen samenwonen. De kleinste groep omvat samenwonenden met gezinslast. Het percentage jongeren die recht hebben op een leefloon gedurende het jaar 2018 neemt met enkele percentages af tot 28,65%. Opnieuw zijn drie op vijf jongeren binnen deze groep alleenstaande jongeren. Daarnaast neemt het percentage jongeren dat met één of meerdere personen samenwoont af naar 28,90%. Daardoor neemt het percentage jongeren met een gezin ten laste en ten minste één minderjarig niet gehuwd kind toe naar 11,01%.

Figuur 21 Begunstigde van het leefloon of van de financiële steun

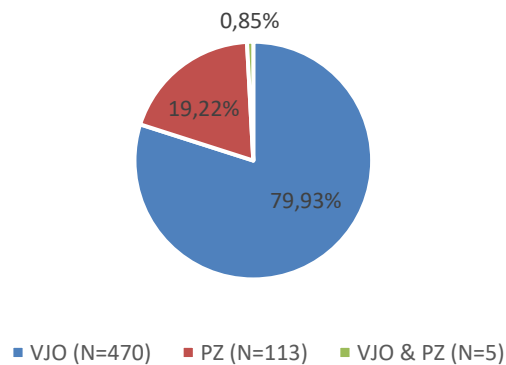
4.4 Trajectanalyse

In dit deel van het rapport gaan we dieper in op een aantal subpopulaties binnen de algemene populatie.

4.4.1 Voorzieningen jeugdhulp Opgroeien en Pleegzorg

De samenstelling van de 588 uitstromers op basis van de databank BinC geven we weer in figuur 22. De grootste groep uitstromers, bijna vier jongeren op vijf (79,93%), verlaat een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. De andere groep jongeren beëindigt het pleegzorgtraject, goed voor 19,22% van de jongeren. De restgroep, een combinatie van de twee mogelijke trajecten, bestaat uit 0,85%. Deze vijf jongeren nemen we niet mee voor de toekomstige analyses.

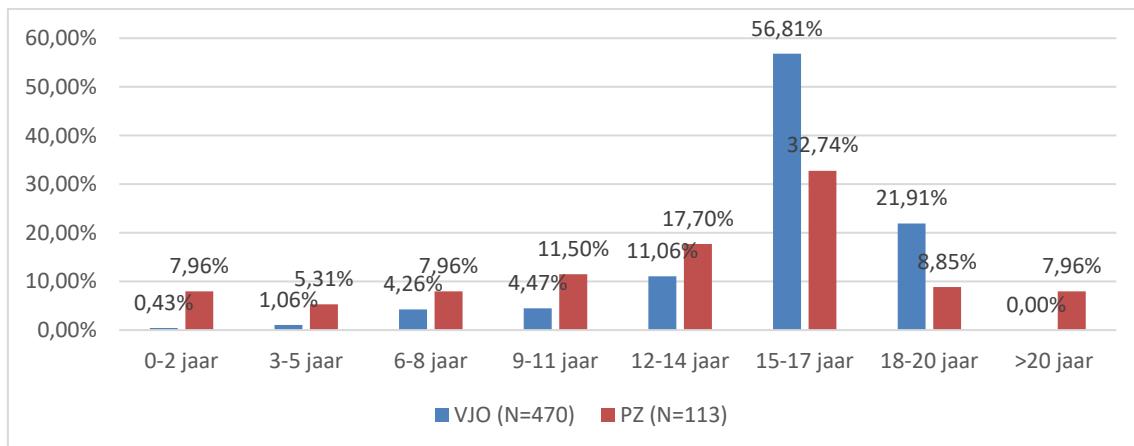
Figuur 22 Samenstelling uitstromers BinC databank

Wanneer we kijken naar de instroomleeftijd van de jongeren die uitstromen tijdens het jaar 2016, merken we enkele verschillen op. Meer dan de helft (56,81%) van de jongeren binnen een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien stroomt in tussen de leeftijd van 15 en 17 jaar. Wat ook opvalt is het percentage jongeren dat instroomt als 18-20-jarige. Een jongere op vijf (21,91%) met een traject VJO stroomt in na het bereiken van de jongvolwassenheid. De overige leeftijdscategorieën verkleinen: (12-14 jaar; 11,06%), (9-11 jaar; 4,47%), (6-8 jaar; 4,26%), (3-5 jaar; 1,06%) en (0-2 jaar; 0,43%). Er stromen geen jongeren in met een leeftijd ouder dan twintig jaar.

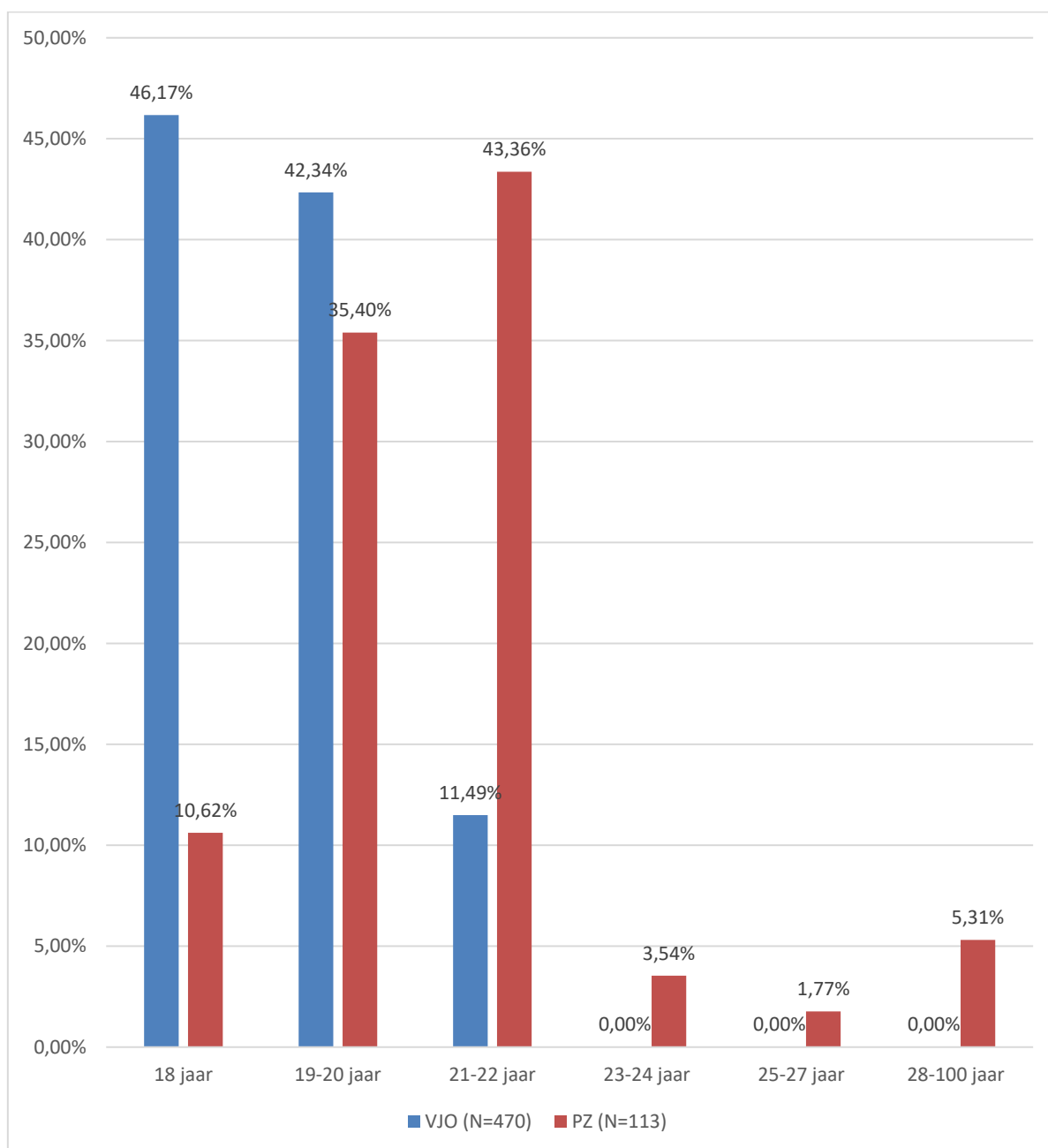
Voor de pleegzorgtrajecten is de verdeling gelijkaardig, maar zien we een grotere instroom van jongere kinderen alsook instroom na twintig jaar. De grootste groep instromers is opnieuw 15 tot 17 jaar oud, al gaat het in dit geval over bijna één jongere op drie (32,74%). De tweede grootste categorie zijn de 12-14-jarigen (11,06%). Daarna neemt het percentage af voor de volgende leeftijdscategorieën: (9-11 jaar; 11,50%), (6-8 jaar; 7,96%) en (3-5 jaar; 5,31%). De groep 0-2-jarigen bestaat uit 7,96% van de jongeren die instromen binnen pleegzorg. Wat verder opvalt, is de instroom binnen pleegzorg na de leeftijd van achttien jaar (16,81%). Ongeveer de helft van jongeren die instroomt na achttien is tussen achttien en twintig jaar oud (8,85%), de andere helft (7,96%) is ouder dan twintig bij instroom. Deze percentages zijn toe te schrijven aan de volwassen personen met een handicap of psychiatrische problematiek die instromen binnen de volwassen-werking van de pleegzorgdiensten.

Figuur 23 Instroomleeftijd uitstromers BinC

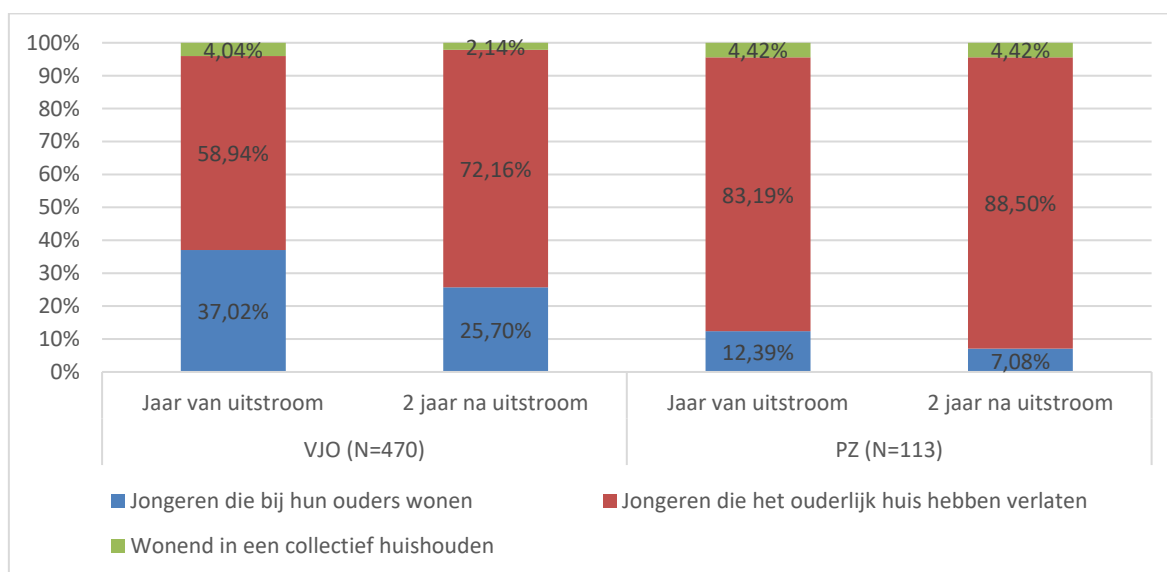
Wanneer we de jongeren analyseren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien of pleegzorg, merken we aanzienlijke verschillen op. Jongeren die uitstromen uit een VJO zijn vaker achttien jaar dan jongeren die pleegzorg verlaten. Iets minder dan de helft van de jongeren stroomt op achttienjarige leeftijd uit (46,17%). Twee jongeren op vijf (42,34%) stromen uit tussen de negentien en twintig jaar uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. De leeftijd van de resterende 11,49% ligt tussen 21 en 22 jaar. Voor pleegzorg is deze verhouding helemaal anders. Slechts een jongere op tien (10,62%) is achttien jaar bij uitstroom. Voor 35,40% van de jongeren die uitstromen uit een pleegzorgtraject noteren we een leeftijd tussen de negentien en twintig jaar. De meeste jongeren die uitstromen uit een pleegzorgtraject hebben een leeftijd tussen 21 en 22 jaar (43,36%). In tegenstelling tot de trajecten binnen een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien stromen er nog jongeren uit na de leeftijd van 22 jaar met een pleegzorgtraject. 3,54% stroomt uit tussen 23 en 24 jaar, 1,77% tussen 25 en 27 jaar en bijna een jongere op twintig (5,31%) stopt het pleegzorgtraject tussen de 28 en 100 jaar. Opnieuw zijn de volwassen personen met een handicap of psychiatrische problematiek die instromen binnen de volwassenenwerking van de pleegzorgdiensten een mogelijke verklaring voor deze percentages.

Figuur 24 Uitstroomleeftijd BinC-jongeren

Wat betreft de samenstelling van het huishouden (LIPRO-positie), valt op dat een groter percentage jongeren die uitstromen uit een VJO bij hun ouders inwonen (37,02% ten opzichte van 12,39% bij jongeren die uit pleegzorg uitstromen) (figuur 25). Dit kan enerzijds te wijten zijn aan de gemiddelde leeftijd van de jongere bij uitstroom die gemiddeld ouder is in geval van pleegzorg. Anderzijds kan het ook te maken hebben met de thuissituatie van de pleegjongere, waardoor hij of zij minder snel naar huis terugkeert na afscheid van een pleeggezin. Een kwart van de jongere (25,70%) woont bij hun ouders twee jaar na uitstroom uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien, terwijl dit percentage voor pleegzorg slechts 7,08% is twee jaar na uitstroom. Bijna negen jongeren op tien (88,50%) wonen twee jaar na uitstroom uit pleegzorg niet meer thuis. Voor jongeren die uitstromen uit een voorziening is dit bijna drie jongeren op vier (72,16%).

Figuur 25 LIPRO-positie van jongeren uit een VJO en uit pleegzorg

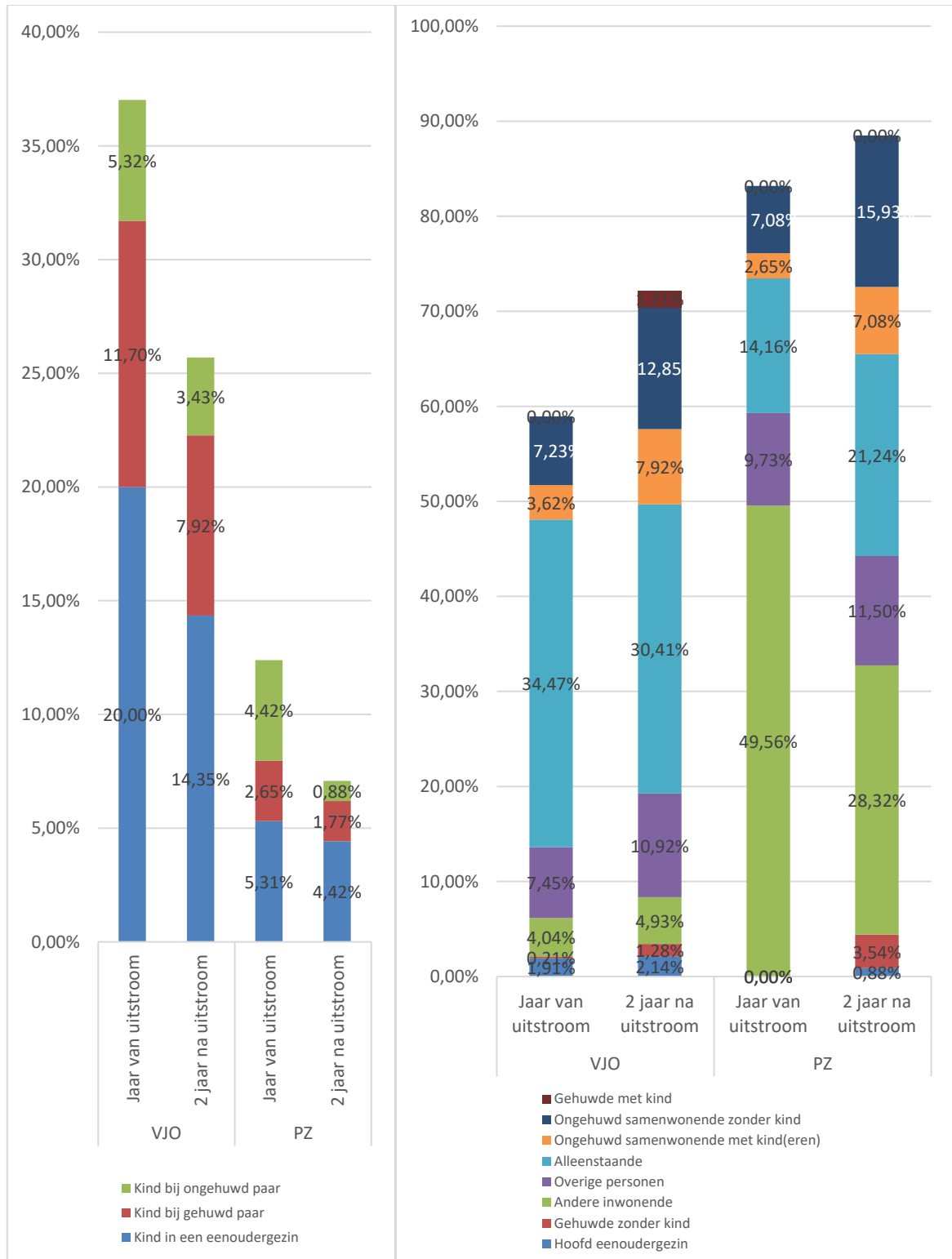
Figuur 26 geeft de percentages voor de specifieke LIPRO-posities. Jongeren die nog thuis wonen, verblijven meestal in een eenoudergezin. Een jongere op vijf (20,00%) verblijft na uitstroom uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien in een eenoudergezin. Voor jongeren die thuis wonen na een traject binnen de pleegzorg is dit een op twintig (5,31%). Twee jaar later neemt dit percentage voor pleegzorg amper af (4,42%), maar zien we een daling van 6,65 procentpunt voor jongeren na een traject binnen een voorziening. 11,70% woont na uitstroom uit een VJO als kind bij een gehuwd paar, en een jongere op twintig (5,32%) bij een ongehuwd paar. Twee jaar na uitstroom woont nog 7,92% bij een gehuwd paar, terwijl het percentage jongeren bij een ongehuwd paar afneemt naar 3,43%. Voor pleegzorg zien we dezelfde tendensen. Eind 2018 zijn er amper nog jongeren die bij een ongehuwd paar wonen, terwijl dit bij uitstroom 4,42% bedroeg. Het percentage jongeren die bij een gehuwd paar terecht komen na uitstroom bedraagt 2,65% en neemt met een heel klein percentage af naar 1,77%.

Voor jongeren die na uitstroom niet meer thuis wonen, merken we het volgende op. De grootste categorie bij uitstroom in 2016 zijn de alleenstaande jongeren (34,47%) na uitstroom uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. Dit percentage neemt af met 4,06 procentpunt twee jaar later, maar blijft de grootste groep jongeren. Voor pleegzorg zien we een lager percentage alleenstaanden na uitstroom (14,16%), maar neemt deze groep met de helft toe 21,24% waardoor een jongere op vijf alleenstaande is. De grootste categorie bij uitstroom voor pleegzorgtrajecten zijn degene die met overige personen samenwonen eind 2016. Net niet de helft van de jongeren (49,56%) valt binnen deze categorie. Twee jaar na uitstroom neemt deze groep met meer dan 20 procent af waardoor net geen drie jongeren op tien (28,32%) nog samenwonen met een ander gezin gerelateerde persoon. Geen van de jongeren die uitstromen uit de pleegzorg zijn het hoofd van een eenoudergezin, terwijl dit voor een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien van 1,91% bij uitstroom stijgt naar 2,14% twee jaar na uitstroom.

Wanneer we de verdeling ongehuwden analyseren, zien we een gelijkaardige toename voor kinderen en jongeren binnen een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien als pleegzorg. De grootste groep binnen de ongehuwden heeft nog geen kind op het einde van de onderzoeksperiode en twee jaar na uitstroom. Dit percentage ligt nog net iets hoger voor jongeren die uitstromen uit de pleegzorg (15,93% PZ ten opzichte van 12,85% VJO). Het percentage jongeren die kinderen ten laste hebben maar niet gehuwd zijn twee jaar na uitstroom ligt voor beide categorieën tussen 7 en 8. Tot slot bestudeerden we de jongeren die na uitstroom huwden, met en zonder kind. Hierbij zien we een groter percentage jongeren twee jaar na uitstroom uit pleegzorg. We zien daarnaast een groter percentage jongeren twee jaar na

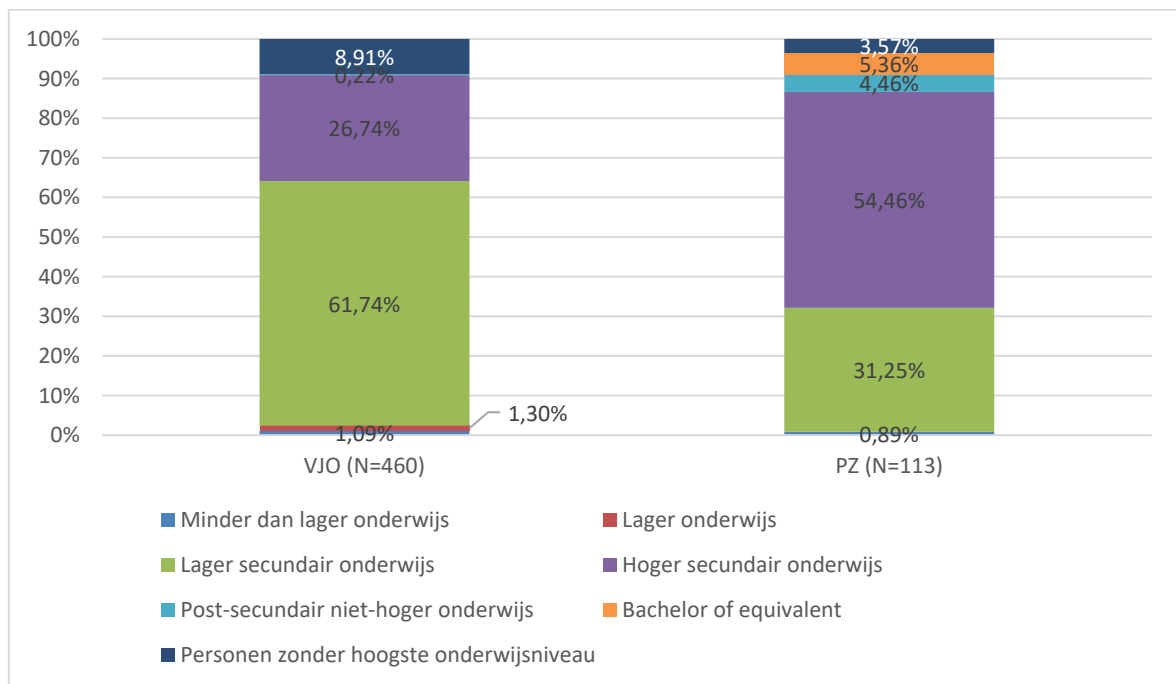
uitstroom bij de pleegzorg die gedurende die periode huwden zonder kind (3,34%) ten opzichte van 1,28% jongeren die uitstroonden uit een VJO. De verhoudingen draaien om wanneer jongeren huwen en ook een kind ten laste hebben. Niemand van de steekproef binnen een pleegzorgtraject valt in deze groep, voor jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien bedraagt dit percentage 1,71%.

Figuur 26 LIPRO-positie van jongeren uit een VJO en uit pleegzorg

De verschillen bij uitstroom uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien of uit de pleegzorg zijn ook duidelijk wat betreft het hoogst behaalde diploma (figuur 27). We wijzen erop dat leeftijd hier deels meespeelt. Jongeren die uitstromen uit de pleegzorg zijn gemiddeld ouder, en hebben daardoor meer tijd gehad om hogere studies aan te vatten en te vervolledigen. Ondanks het leeftijds effect zien we grote verschillen. Slechts een kwart (26,74%) van de jongeren die uitstroomt uit een VJO behaalt een diploma hoger secundair, terwijl dit bij uitstroom uit de pleegzorg meer dan de helft (54,46%) van de jongeren is. Zo heeft ook bijna één jongere op tien een diploma hoger onderwijs na uitstroom uit een pleegzorgtraject. 4,46% heeft een diploma postsecundair niet-hoger onderwijs, 5,36% heeft een bachelor diploma of equivalent. Voor jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien zien we amper tot geen diploma's voortgezet onderwijs. Deels is dit te verklaren door de leeftijd op het moment van uitstroom, waarbij de jongere tussen de achttien en twintig jaar is. Daardoor kunnen deze jongeren nog geen cyclus van drie jaar doorlopen hebben om een bachelor diploma te behalen. Anderzijds zien we dat een groot deel nog geen diploma secundair heeft, waardoor de kans op het behalen van een bachelor diploma eerder laag is. Drie jongeren op vijf (61,74%) hebben een diploma lager secundair na uitstroom uit een VJO, terwijl dit bij pleegzorgtrajecten de helft lager ligt (31,25%). Tot slot zijn er nog enkelen die uitstromen zonder of het hoogst behaalde diploma lager onderwijs.

Figuur 27 Hoogst behaalde diploma bij uitstroom uit een VJO en pleegzorg

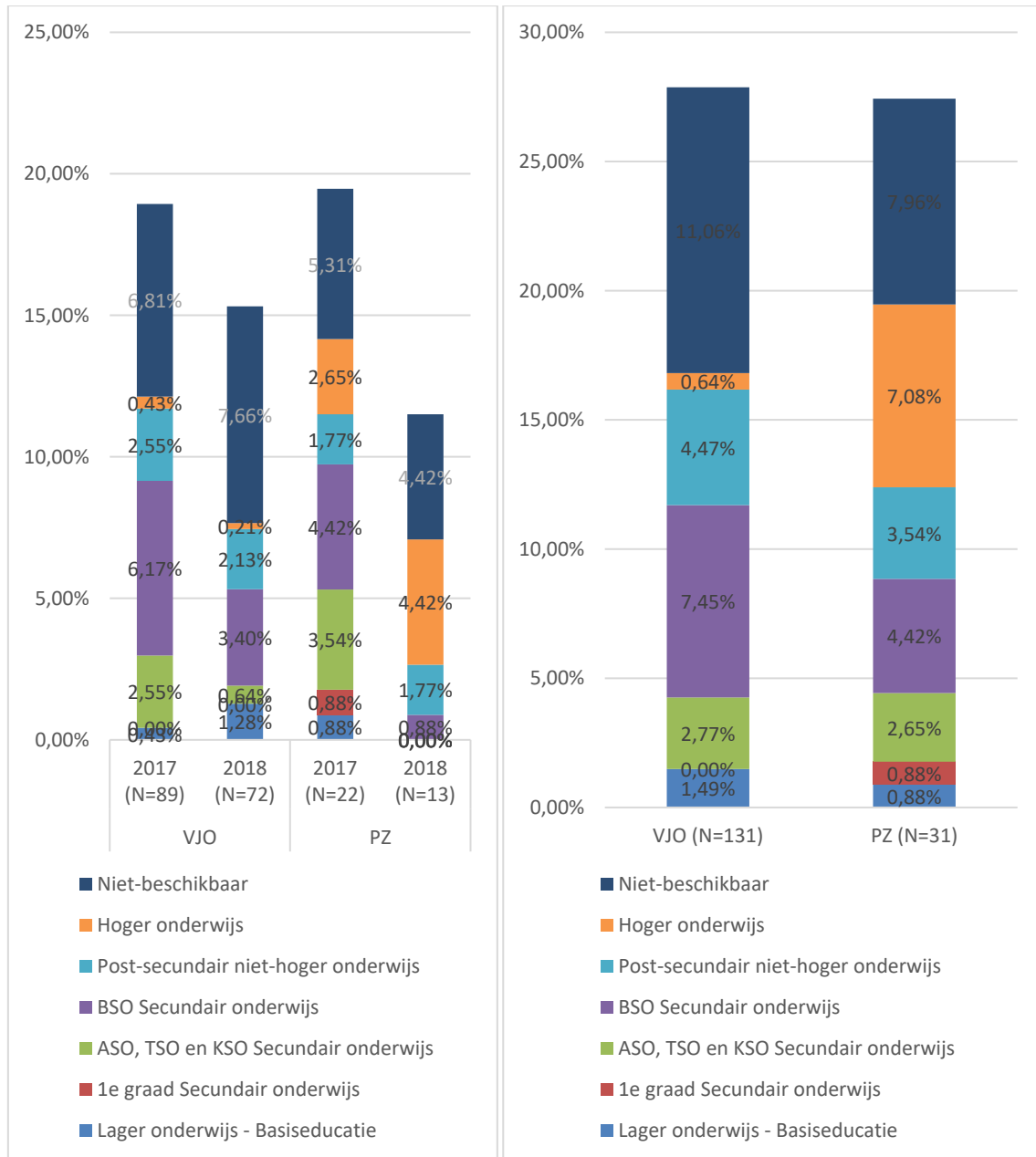

Wanneer we voortgezette studies analyseren merken we het volgende op: Van de 470 jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien behalen na twee jaar 131 (27,87%) jongeren een diploma of certificaat. Voor het jaar 2017 zijn er dat 89 en voor 2018 zijn het er 72. Eenzelfde jongere kan daardoor op twee jaar meermaals voorkomen. Voor de pleegzorgtrajecten hebben 31 jongeren (27,43%) een extra certificaat of diploma behaald. Tijdens het jaar 2017 waren dit 22 jongeren, een jaar later 13.

Als we de verschillen tussen de twee analyseren, merken we vooral het behalen van een diploma BSO secundair onderwijs op. Op het einde van 2018 heeft 7,45% van de jongeren die uitstromen uit een voorziening dit diploma behaald, terwijl voor pleegzorg dit percentage ongeveer de helft is (4,42%). Voor

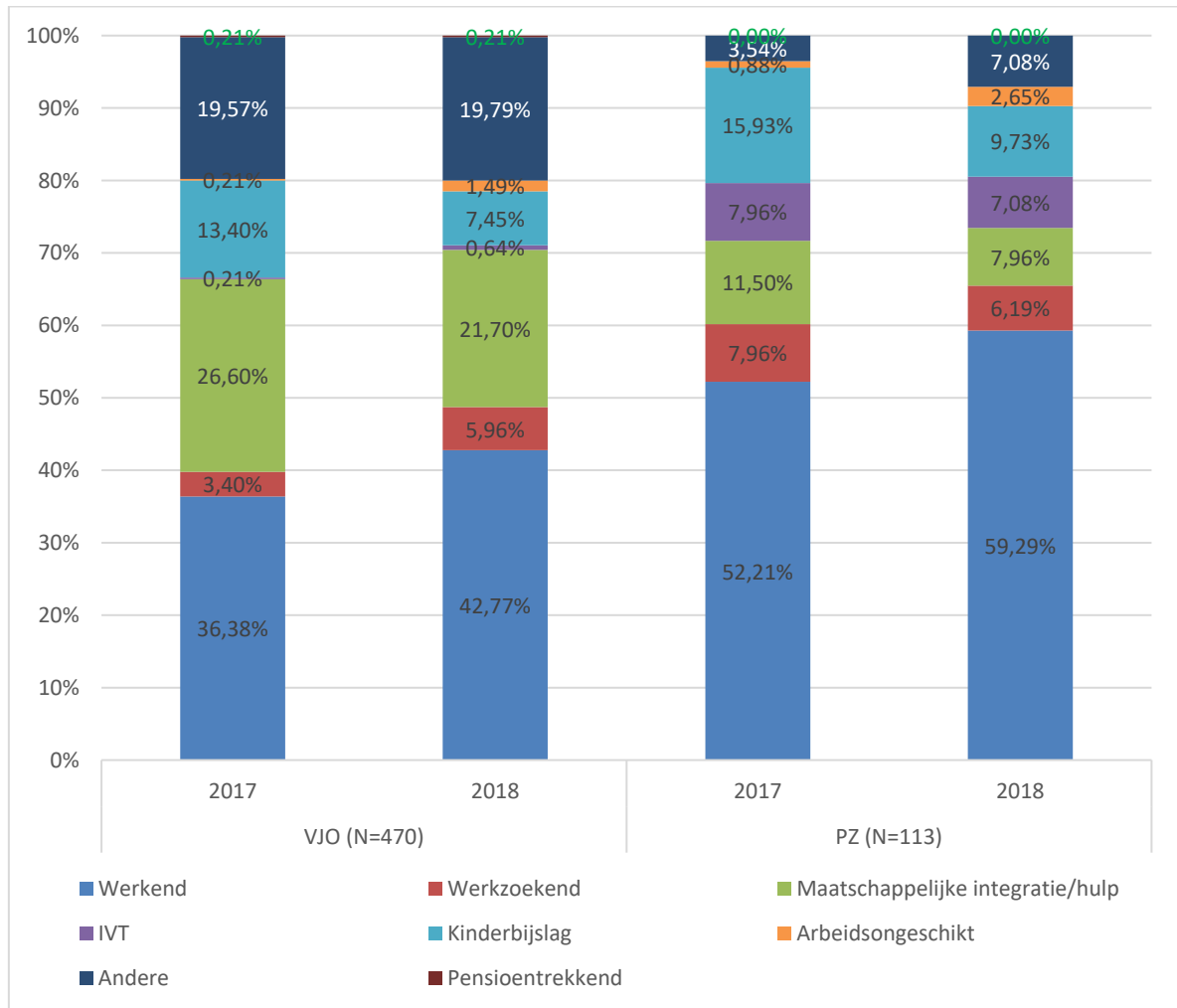
pleegzorg zien we een grotere aanwezigheid van een diploma hoger onderwijs (7,08%), voor jongeren die uitstromen uit een voorziening zijn dit slechts 3 personen (0,64%). 4,47% van de jongeren die uitstromen gedurende 2016 uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien behaalt een diploma post-secundair niet-hoger, dit ligt in de lijn met de pleegzorgjongeren (3,54%). Wat verder opvalt is het grote aantal behaalde certificaten. Deze leiden echter niet altijd tot het behalen van een diploma.

Figuur 28 Hoogst behaalde diploma twee jaar na uitstroom uit een VJO en pleegzorg

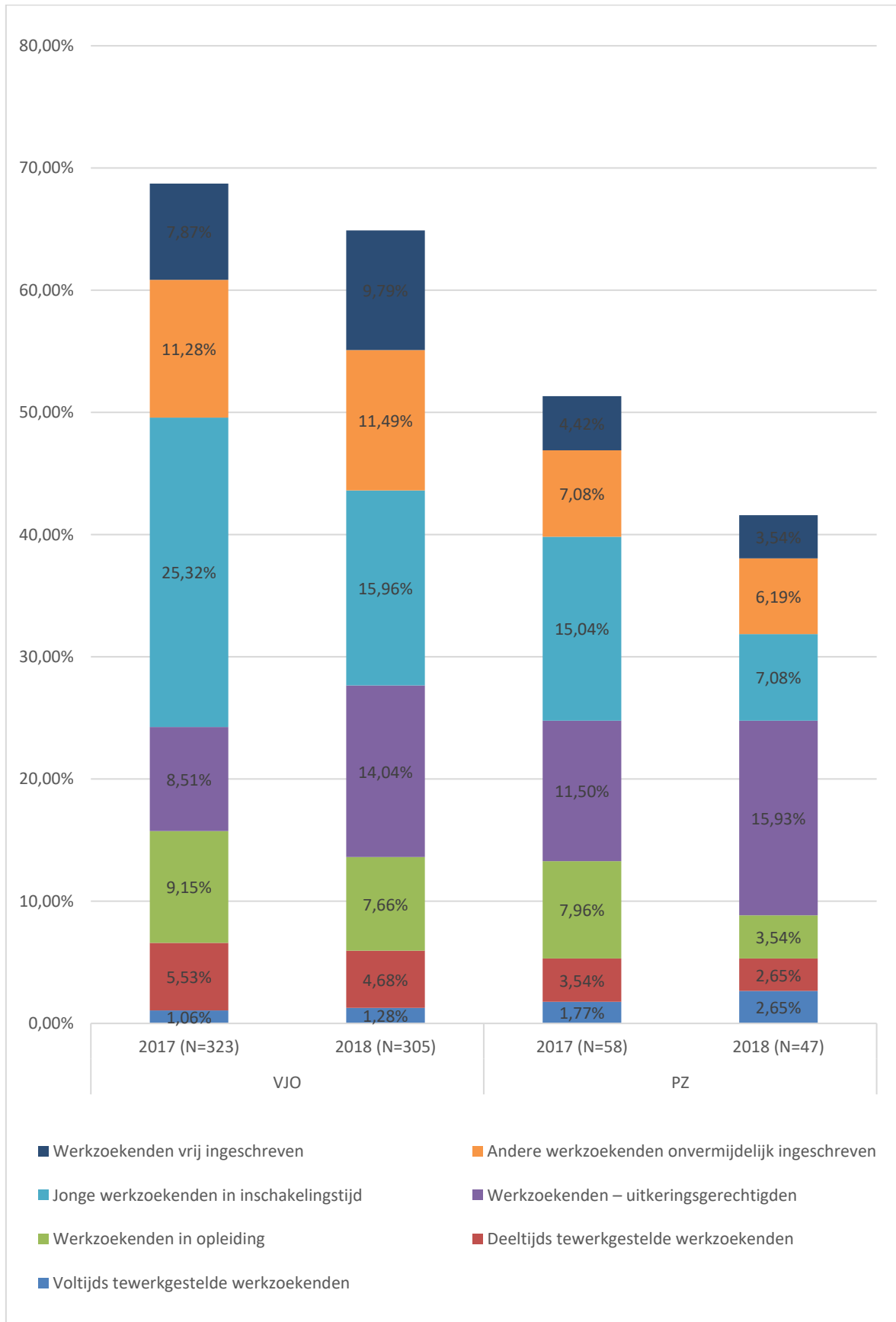
De vergelijking van de arbeidsmarktpositie tussen jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien en uit de pleegzorg levert de volgende resultaten op: procentueel zijn er meer jongeren werkend een en twee jaar na uitstroom uit pleegzorg. Tegen eind 2018 zijn bijna drie jongeren op vijf aan het werk (59,29%). Voor jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien ligt dit bijna twintig procent lager (42,77%). Nochtans ligt het percentage werkzoekenden eind 2018 in dezelfde lijn bij de twee sectoren. 6,19% is werkzoekend na uitstroom uit de pleegzorg, terwijl dit voor jongeren na uitstroom uit een voorziening 5,96% is. Het grote verschil is deels toe te schrijven aan het recht op maatschappelijke integratie of hulp. Een kwart van de jongeren (26,60%) die uitstromen uit een VJO kregen recht op maatschappelijke integratie of hulp eind 2017, terwijl dit afneemt naar bijna een jongere op vijf (21,70%) eind 2018. Voor jongeren die uitstromen uit de pleegzorg komt dit percentage eind 2017 neer op 11,50% om vervolgens te dalen naar 7,96%. We zien echter ook een groot verschil in het percentage jongeren dat een tegemoetkoming kreeg voor personen met een handicap (IVT). Slechts enkelen kregen zo'n tegemoetkoming na uitstroom uit een voorziening, terwijl eind 2017 7,96% en eind 2018 7,08% van de jongeren die uit de pleegzorg stromen een IVT heeft. De percentages rechtgevende voor kinderbijslag liggen in dezelfde lijn tussen de twee sectoren. Eind 2017 heeft 13,40% van de rechtgevende van jongeren die uitstromen uit een VJO recht op kinderbijslag en daalt dit percentage naar 7,45% eind 2018. Voor jongeren die uitstromen uit de pleegzorg zien we dezelfde tendens. 15,93% eind 2017 naar 9,73% eind 2018, terwijl velen van hen toch enkele jaren ouder zijn. Deze groep is dus nog aan het studeren. Tot slot merken we dat de categorie 'andere' in belangrijkere mate aanwezig is bij uitstromers uit een voorziening dan uit de pleegzorg. Bijna een jongere op vijf (19,57% eind 2017 en 19,79% eind 2018) valt onder deze categorie. Voor pleegzorg is dit percentage eind 2017 slechts 3,54%, terwijl dit verdubbelt naar 7,08% eind 2018. Binnen deze categorie vallen onder andere jongeren die aan de slag zijn als uitgaande grensarbeiders, huisvrouwen/huismannen, rechtgevende kinderen die niet opgenomen zijn in het kadaster RKW of niet gekend zijn bij het RSVZ, geschorste werkzoekenden, personen die wel in de loop van het kwartaal gekend zijn bij een van de betrokken sociale zekerheidsinstellingen maar niet op de laatste dag van het kwartaal en personen die enkel via het Rijksregister gekend zijn in het DWH AM & SB maar niet via een van de betrokken sociale zekerheidsinstellingen.

Figuur 29 Vergelijking arbeidsmarktpositie

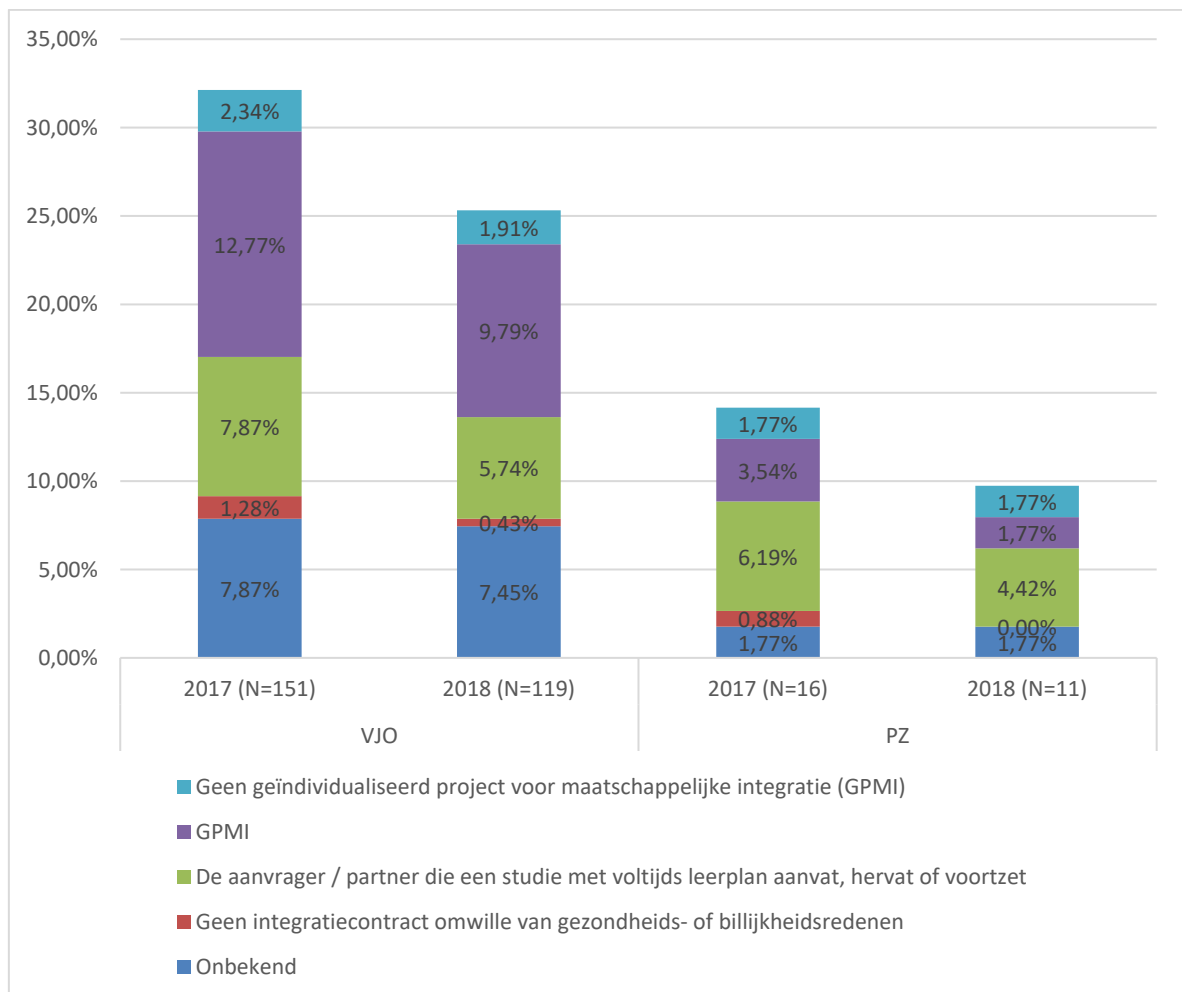
Hoewel figuur 29 aangeeft dat een klein percentage werkzoekend is op het einde van 2018, zien we bij figuur 30 toch enkele verschillen. Deze variabele houdt rekening met de werkloosheid doorheen het jaar. Hieruit blijkt dat procentueel meer jongeren die uitstromen uit een voorziening werkzoekende zijn gedurende het jaar ten opzichte van jongeren die uitstromen uit pleegzorg. Gedurende 2017 (68,72%) en 2018 (64,68%) zoeken jongeren werk na uitstroom uit een voorziening. Voor pleegzorgjongeren waren dat 51,33% eind 2017 en 41,59% eind 2018. De grootste categorie voor beiden zijn de jonge werkzoekenden in inschakelingstijd. Een kwart van de jongeren (25,32%) dat uitstroomt uit een voorziening valt gedurende 2017 hieronder. Dit percentage neemt af naar 15,96% eind 2018. Voor de pleegzorg zien we ook een afname. Tijdens 2017 valt 15,04% van de uitstromers hieronder, terwijl dit halveert naar 7,08% tijdens 2018. Voor beide categorieën merken we een toename op van werkzoekenden die uitkeringsgerechtigd zijn. De daling bij pleegzorgtrajecten is groter (van 7,96% naar 3,54%), terwijl dit voor uitstromers uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien slechts van 9,15% naar 7,66% gaat. Voor de overige categorieën merken we minder verschillen op.

Figuur 30 Categorie werkzoekenden van jongeren die uitstromen uit VJO en pleegzorg

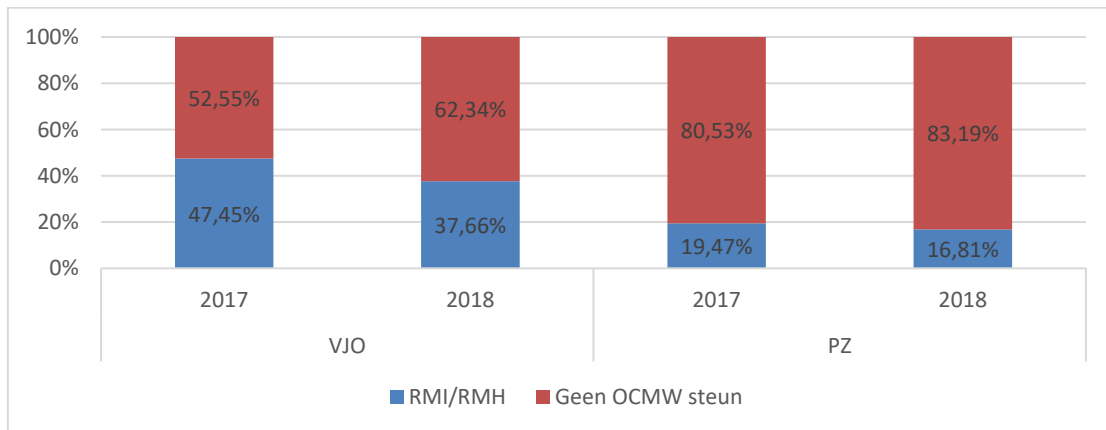
Figuur 31 bespreekt het type van geïndividualiseerd integratieproject van de hoofdbegunstigden. Opnieuw zien we verschillen tussen de jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien en uit de pleegzorg. Het grootste verschil komt voor bij jongeren die recht hebben op een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Gedurende het jaar 2017 hebben 12,77% van de jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien recht op zo'n project. Tijdens 2018 daalt het percentage naar 9,79%. In diezelfde tijdspanne heeft slechts 3,54% van de jongeren die uitstromen uit de pleegzorg recht op een geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie. Overigens is de aanvrager of partner die een studie met voltijds leerplan aanvat, hervat of voortzet bij beide uitstromers aanwezig. De verschillen zijn hier kleiner, waarbij pleegzorgjongeren procentueel iets minder voorkomen als categorie. Gedurende 2017 valt 7,87% van de jongeren die uitstromen uit een VJO onder deze categorie, terwijl dit voor pleegzorgjongeren 6,19% zijn. Voor beide sectoren daalt het percentage het jaar erop. Voor pleegzorg daalt het percentage met 1,77 procentpunt, terwijl het percentage voor jongeren die uitstromen uit een voorziening afneemt met 2,13 procentpunt. Voor de restcategorie 'andere' merken we ook verschillen op. Voor jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien blijft het percentage rond de zeven en half procent voor beide jaren (7,87 in 2017; 7,45 in 2018). Voor pleegzorg is dit slechts 1,77% voor zowel een als twee jaar na uitstroom.

Figuur 31 Type geïndividualiseerd integratieproject van de hoofdbegunstigde voor jongeren die uitstromen uit een VJO en uit pleegzorg

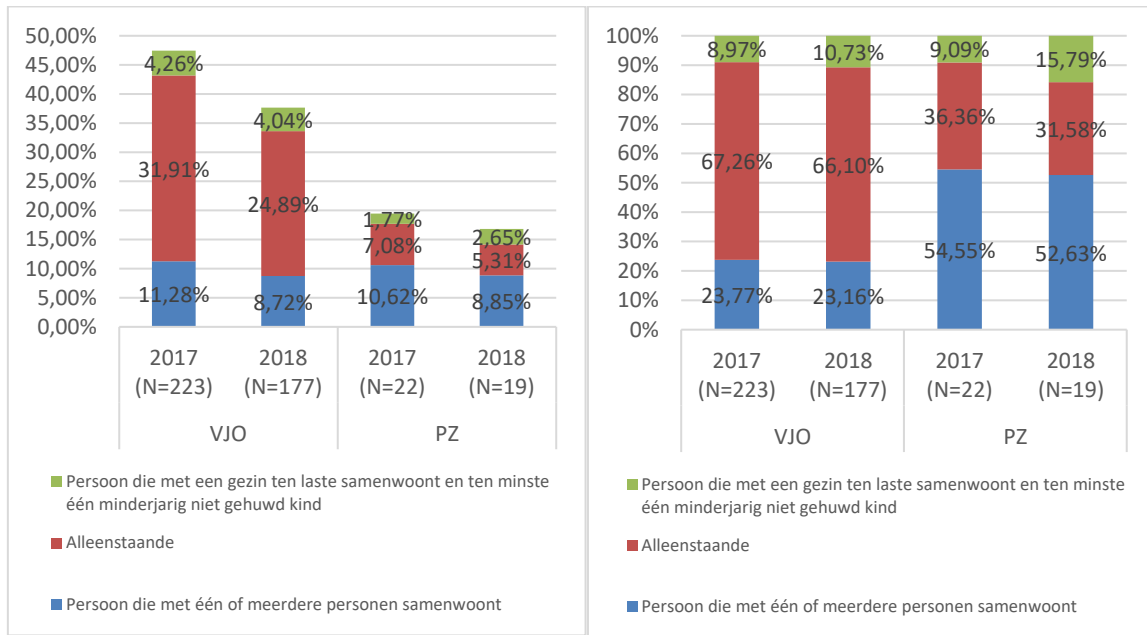
De voorlaatste analyse bespreekt het procentuele verschil tussen jongeren die uitstromen uit een voorziening of uit de pleegzorg, en of zij gebruik maken van het recht op maatschappelijke integratie of hulp gedurende het jaar. Jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien doen meer beroep op hun recht op maatschappelijke integratie en hulp dan jongeren die uitstromen uit de pleegzorg. Voor 2017 maakt bijna de helft (47,45%) van de uitstromers VJO gebruik van het recht op maatschappelijke integratie en/of hulp. Het jaar daarop neemt dit percentage af met 9,79 procentpunten. Voor pleegzorgjongeren neemt het percentage ten aanzien van de twee daaropvolgende jaren ook af, al is dit niet van dezelfde grootteorde. Een jongere op vijf (19,47%) die uitstroomt in 2017 maakt gebruik van het recht op maatschappelijke integratie of hulp. Tijdens 2018 daalt dit percentage naar 16,81%.

Figuur 32 Begunstigde van OCMW-steun na uitstroom uit een VJO en uit pleegzorg

De laatste vergelijkende analyse tussen jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien en de pleegzorgjongeren: We bestuderen de jongeren die recht hebben op maatschappelijke integratie of hulp en de bijhorende categorie van begunstigde van het leefloon of van de financiële steun. Hieruit gaan we na of een jongere alleenstaand is, samenwoont en een kind ten laste heeft, of enkel samenwoont met een of meerdere personen. Hieruit blijkt dat jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien vaker alleenstaand zijn ten opzichte van pleegzorgjongeren, zij wonen vaker samen met een persoon zonder kinderen. Gezien de lage aantallen binnen de groep pleegzorgjongeren die recht hebben op een leefloon moeten we de resultaten met de nodige voorzichtigheid behandelen.

Figuur 33 Vergelijking begunstigde van het leefloon of van de financiële steun

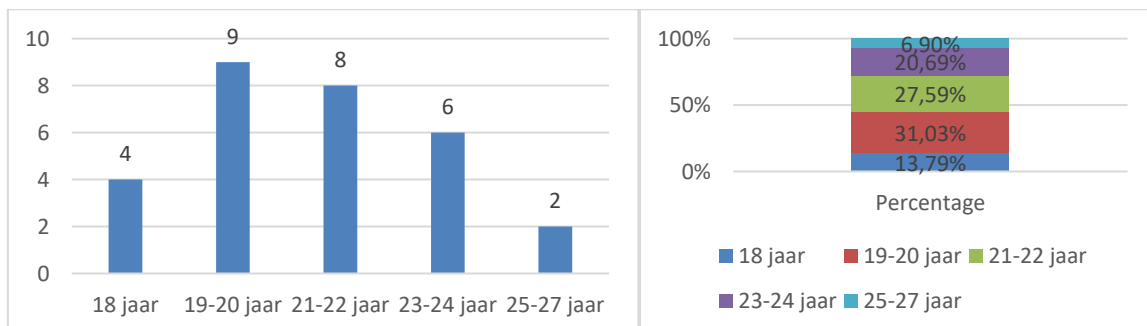

4.4.2 VAPH

Met deze laatste paar analyses willen we de mogelijkheden verkennen van de uitgestroomde jongeren uit het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, ondanks de lage aantallen. Omwille van dit beperkt aantal uitstromers geven we geen grote conclusies, maar bekijken we de samenstelling van deze groep jongeren, alsook de mogelijkheden die gepaard gaan met het koppelen van de data. In de ideale situatie was het plan om ook de overlap met jongeren uit het Agentschap Opgroeien mee te nemen in de analyses, maar door de lage overeenkomstige uitstromers is dit niet mogelijk.,

Als eerste bekijken we de uitstroomleeftijd van de jongeren. Hieruit blijkt dat de verdeling meer gespreid is. 4 jongeren stromen uit wanneer ze achttienjaar zijn (13,79%), 9 tussen de negentien en twintig jaar (31,03%) wat tevens de grootste groep is. Voor acht jongeren (27,59%) eindigde hun traject tussen de 21 en 22 jaar. De leeftijdscategorie 23 tot 24 jaar heeft zes uitstromers (20,69%). Tot slot stromen er twee jongeren uit tussen 25 en 27 jaar (6,90%) oud.

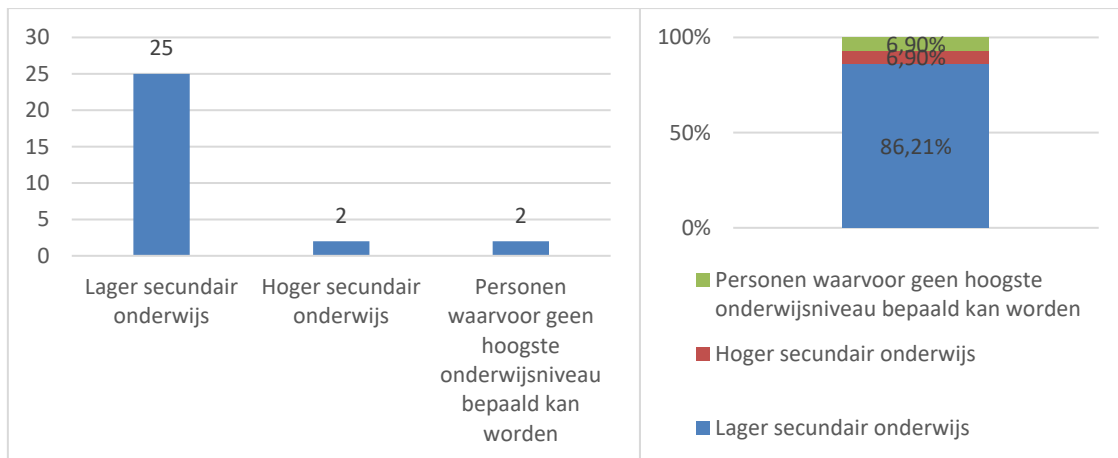
Figuur 34 Uitstroomleeftijd VAPH-jongeren

Bij uitstroom heeft het overgrote merendeel, 25 jongeren, een diploma lager secundair (86,21%). De overige twee categorieën, 'hoger secundair onderwijs' en 'personen waarvoor geen hoogste

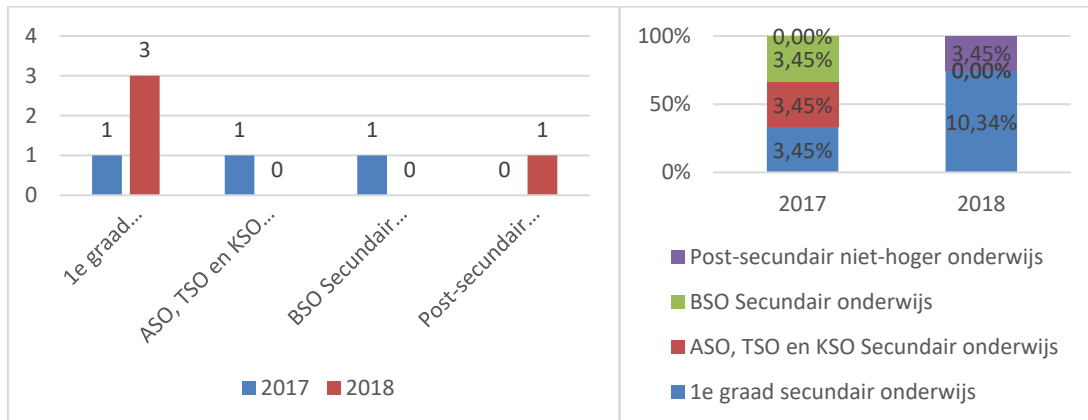
onderwijsniveau bepaald kan worden', is respectievelijk het hoogste diploma voor telkens twee instromers (6,90%).

Figuur 35 Hoogst behaald diploma bij uitstroom VAPH-jongeren

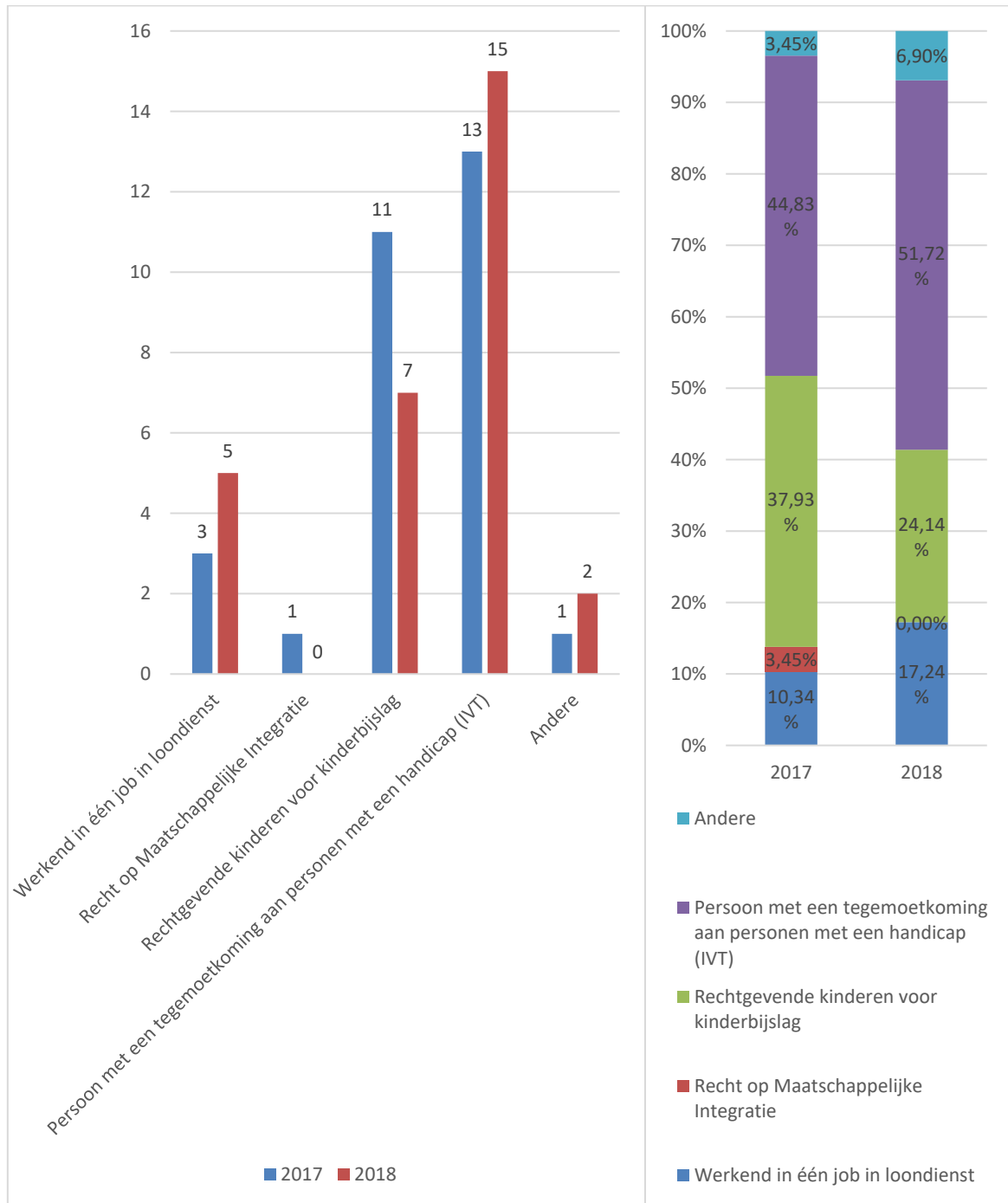
Een en twee jaar na uitstroom behalen nog enkelen een extra certificaat of diploma. Zo behalen drie jongeren de eerste graad secundair onderwijs eind 2018. Het jaar voordien is dat één persoon. Gedurende 2017 halen nog twee andere personen een diploma. Een van hen een diploma ASO, TSO of KSO secundair, de andere een diploma BSO Secundair. Tot slot haalt nog een uitstromer een diploma post-secundair niet-hoger onderwijs gedurende 2018.

Figuur 36 Behaalde diploma's en/of certificaten een en twee jaar na uitstroom bij VAPH-jongeren

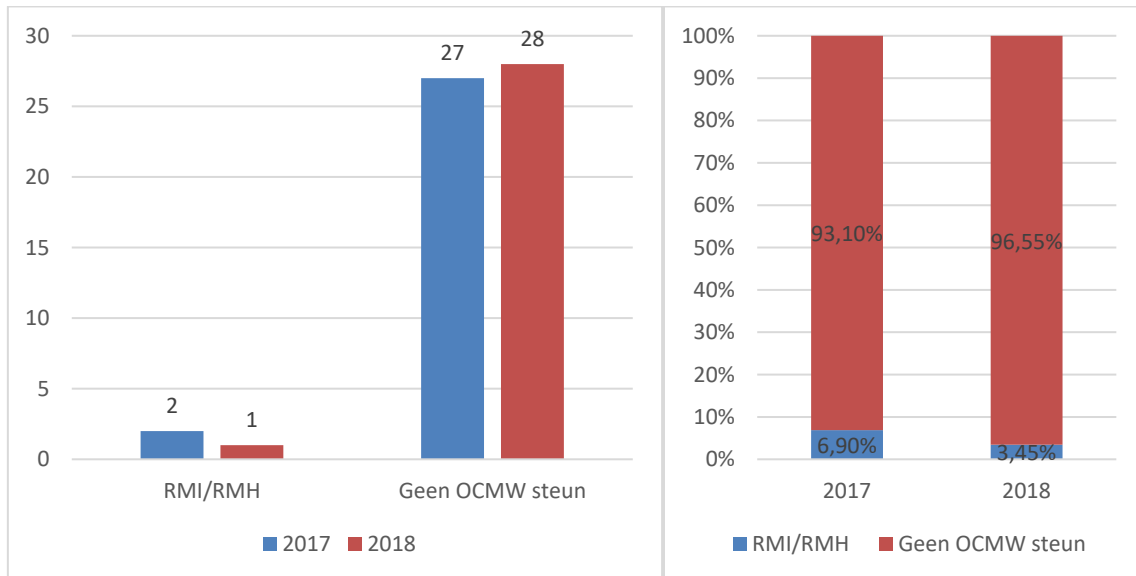
De voorlaatste analyse over de jongeren die uitstromen uit een MFC schetst een beeld van de arbeidsmarktpositie van de jongeren die gedurende 2015 en 2016 uitstromen uit een VAPH-voorziening. Eind 2017 krijgen dertien jongeren (44,83%) een tegemoetkoming aan personen met een handicap (IVT). Op het einde van 2018 neemt het aantal jongeren met een IVT toe naar 15, iets meer dan de helft van de volledige steekproef (51,72%). De tweede grootste categorie eind 2017, elf jongeren, geeft aan dat de ouders van de jongere nog rechthebbende zijn voor kinderbijslag (37,93%). Een jaar later daalt dit aantal met vier jongeren (24,14%). Drie jongeren zijn werkend (10,34%) eind 2017, waarna dit aantal toeneemt naar vijf (17,24%). Een persoon (3,45%) heeft recht op maatschappelijke integratie eind 2017, en de overige jongeren vallen binnen de categorie 'andere'. Op het einde van 2017 is dit één jongere (3,45%), een jaar later twee (6,90%).

Figuur 37 Arbeidsmarktpositie van jongeren die uitstromen uit VAPH

Als laatste analyse bekijken we het percentage jongeren dat recht heeft op maatschappelijke integratie gedurende de jaren 2017 en 2018. We merken in figuur 38 op dat één persoon op het einde van het jaar een begunstigde is van het recht op maatschappelijke integratie gedurende het jaar was dit het dubbele. Een jaar later zijn er geen jongeren begunstigde van het recht op maatschappelijke integratie of hulp op het einde van het kalenderjaar, maar tijdens het jaar 2018 is er een persoon die toch recht had op de maatschappelijke integratie of hulp.

Figuur 38 Recht op maatschappelijke integratie/hulp voor uitstromers VAPH

5 Conclusies

Deze procesnota rapporteert over de pilootstudie naar de socio-economische trajecten van jongeren die in 2015 of 2016 op 18 jaar of later de jeugdhulp verlaten. Deze personen hadden hulp ontvangen uit verschillende sectoren die erkend en gesubsidieerd worden door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en het Agentschap Opgroeien. Ons onderzoek richtte zich op hun sociaal-demografische en sociaal-economische omstandigheden één en twee jaar na hun vertrek (2017 en 2018). Naast de analyse van de onderzochte cohorte, bespreken we verbeterpunten om toekomstige replicaties van dit onderzoek mogelijk te maken, inclusief het opnemen van een controlegroep naast de doelgroep.

Uiteindelijk bleek de controlegroep niet bruikbaar, omwille van het feit dat de aanvraag bij de KSZ onvoldoende gespecificeerd had dat de jongeren enkel in Vlaanderen mochten verblijven. Nu bleek dat een deel van de controlegroep ook in Wallonië woonde en we beslisten omwille van de socio-economische verschillen tussen beide regio's om de vergelijking niet te maken. Ook bleek de leeftijd niet helemaal overeen te stemmen.

Dit is een eerste keer dat aan de hand van administratieve gegevens een inzicht is verkregen in de socio-economische situatie van jeugdhulpverlaters. Hierdoor kunnen we vaststellen welke mogelijkheden de beschikbare gegevens bieden, welke karakteristieken deze jongeren vertonen, en hoe zij presteren op de arbeidsmarkt na uitstroom uit een Multifunctioneel Centrum, een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien, pleeghulp een Sociale Dienst Jeugdrechtbank en/of een ondersteuningscentrum jeugdzorg. Tegelijkertijd stellen we vast dat de manier waarop de gegevens werden aangeleverd ervoor gezorgd heeft dat we geen 'sluitende' definitie van jeugdhulpverlaters hebben. Ook al gebruiken we deze term veelvuldig in het onderzoek, in het beleid en in het werkveld, het afbakenen van deze populatie op basis van administratieve gegevens bleek geen sinecure. Een belangrijke vaststelling is dan ook dat een heldere en gedragen definitie van 'jeugdhulpverlaters' nodig is om de onderzoekspopulatie te kunnen afbakenen.

Ondanks de beperkingen van de data zijn de resultaten van dit onderzoek relevant voor het beleid en de praktijk. Ze brengen de leefomstandigheden van jongvolwassenen van achttien jaar en ouder die de jeugdhulp hebben verlaten in beeld. De socio-economische analyses bieden inzicht in het profiel van deze groep jongeren en suggereren dat zij met een achterstandspositie beginnen als jongvolwassenen, wanneer vergeleken met de algemene populatie. Dit verkennende onderzoek verschaft een eerste zicht op de sociale ongelijkheden die zich voordoen tussen jongeren die wel en niet gebruik hebben gemaakt van de jeugdhulp. Die sociale ongelijkheid komt tot uiting in hun onderwijsniveau, het al dan niet verder studeren en hun beroep op de sociale bijstand.

5.1 Aanpassing van de doel- en controlegroep

Na het uitvoeren van een aantal verkennende analyses zijn enkele bevindingen naar voren gekomen met betrekking tot zowel de doelgroep als de controlegroep.

Ten eerste werden verschillen in gegevensverstrekking vastgesteld tussen de beide instanties, ondanks het feit dat de definitie van 'jeugdhulpverlater' identiek is. Dit kan wijzen op verschillen in het registratieproces of de manier waarop gegevens worden verzameld en gerapporteerd. Het afbakenen van de uitstromende jongeren voor het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) was minder eenvoudig. In veel gevallen loopt de jeugdhulpverlening van het VAPH door, zelfs nadat de jongeren de volwassen leeftijd bereiken. Daarom is besloten om jongeren te beschouwen als jeugdhulpverlater, ook als ze daarna nog ondersteuning voor volwassenen ontvangen in de vorm van een Persoonsvolgend Budget (PVB) en Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (RTH). Dit besluit is genomen in

overleg met het VAPH. De redenering hierachter is dat er ook geen rekening wordt gehouden met andere vormen van hulpverlening, zoals Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) of Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ). Het is belangrijk om rekening te houden met het bredere hulpverleningslandschap en de continuïteit van zorg voor deze jongeren. Voor jongeren die zijn vertrokken uit een Multifunctioneel Centrum (MFC) en ondersteuning krijgen in de vorm van een Persoonlijke-Assistentiebudget (PAB), is wel een filtering toegepast. Deze vorm van hulpverlening valt nog steeds onder de categorie jeugdhulp, dus deze jongeren zijn wel opgenomen in de doelgroep. Het is essentieel om zorgvuldig te zijn bij het definiëren en selecteren van de juiste populatie om een betrouwbare vergelijking en analyse mogelijk te maken. De beslissingen die zijn genomen in samenspraak met de relevante instanties kunnen helpen om een meer inclusieve benadering te bieden en een beter begrip te krijgen van de hulpverlening aan jongeren die de jeugdhulp verlaten.

Bij de afbakening van jeugdhulpverlaters voor jongeren ondersteund door het Agentschap Opgroeien is onvoldoende rekening gehouden met het feit dat jongeren in meerdere databanken kan voorkomen. Het Agentschap maakt gebruik van meerdere databases, namelijk Domino BinC en Domino OSD, voor het aanleveren van gegevens. Er is echter geen verificatie uitgevoerd om na te gaan of de jongeren uit de beide databanken uitstromen, met andere woorden, of zowel de hulpverlening door een voorziening Opgroeien gestopt is als de begeleiding door een OCJ of SDJ. Hierdoor kan het gebeuren dat een jongere wel geregistreerd staat in één database, maar niet in de andere. Dit leidt ertoe dat jongeren die uit een voorziening Opgroeien uitstromen maar wel nog verder begeleid worden door een OCJ of SDJ, of omgekeerd, ook beschouwd zijn als jeugdhulpverlaters. Dit kan invloed hebben op de representativiteit van de steekproef en de generaliseerbaarheid van de resultaten. Voor toekomstige replicaties van dit onderzoek wordt aanbevolen om dit probleem aan te pakken. Wanneer een jongere uitstroomt en dus een einddatum heeft in de ene databank moet er bij de aanlevering worden nagegaan of de jongere niet voorkomt in de andere databank of ook uitstroomt gedurende de onderzoeksperiode. Dit kan worden gedaan door het verbeteren van de gegevensverificatie door het gebruik maken van hetzelfde gepseudonimiseerd rijksregisternummer in elke databank. Het is belangrijk om nauwkeurigheid en consistentie in de gegevensaanlevering te waarborgen, zodat we beter in staat zullen zijn om de doelgroep van 'jeugdhulpverlaters' helder en consistent te operationaliseren.

Ten tweede werden verschillen waargenomen tussen de controlegroep en de doelgroep. Deze verschillen kunnen van invloed zijn op de resultaten van het onderzoek en de interpretatie ervan. Het is essentieel om deze verschillen te identificeren en te begrijpen om een correcte vergelijking te kunnen maken tussen de twee groepen. Factoren zoals demografische kenmerken, sociaaleconomische status, opleidingsniveau en andere relevante variabelen kunnen bijdragen aan deze verschillen en moeten in overweging worden genomen bij de analyse. Het belang van een goede controlegroep is niet te onderschatten, zeker met het doel een vergelijking te maken met de algemene populatie.

De huidige controlegroep die werd getrokken door de KSZ is onvoldoende vergelijkbaar met de doelgroep. Dit komt omdat de onderzoekers te weinig de nadruk hebben gelegd op de gelijkenissen met de doelgroep. Sommige van deze verschillen kwamen pas na het analyseren van de data aan de oppervlakte. De bijkomende relevante criteria waarvoor we in de toekomst best stratificeren zijn woonplaats en leeftijd.

Ten derde is het nodig om bij een replicatie enkele bijkomende variabelen op te vragen die beschikbaar zijn via de KSZ.

1. Bruto jaarloon: De huidige klassen van de variabele 'brutoloon' zijn gebaseerd op maandelijkse bedragen, waardoor de variabele onbruikbaar is voor analyse op jaarbasis. Voor vervolgonderzoek is het belangrijk om de klassen aan te passen op basis van jaarlijkse inkomensverschillen

in verschillende inkomensklassen. Dit zorgt voor een betere interpretatie van het brutoloon van de jongeren.

2. OCMW-steun: De huidige aanvraag omvat alleen informatie over het recht van de jongere op maatschappelijke integratie of hulp (OCMW-steun niveau 1). Om aan de onderzoeksvraag te voldoen en meer informatie te verkrijgen, wordt aanbevolen om de variabele aan te passen naar 'OCMW-steun niveau 2'. Op dit niveau kunnen aanvullende gegevens worden verzameld, zoals leefloon, tewerkstelling, premie dakloze, overige financiële hulp en medische kosten. Dit biedt meer gedetailleerde informatie die relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

Het is belangrijk om de opgevraagde variabelen zo nauwkeurig en relevant mogelijk te definiëren, zodat ze voldoen aan de behoeften van het onderzoek en een completer beeld geven van de situatie van de jongeren. Deze aanpassingen helpen bij het verkrijgen van waardevolle gegevens en het verbeteren van de analyse en interpretatie van de resultaten.

5.2 Aanpassing van de definitie jeugdhulpverlaters

Op dit moment ontbreekt er een uniforme definitie van de term 'jeugdhulpverlater'. Bij het koppelen van diverse databanken en daarmee samenhangende sectoren, wordt opgemerkt dat de definitie per sector uiteenlopend kan zijn. We stelden een definitie op op basis van vier criteria: (1) de beëindiging van de jeugdhulp moet zich binnen het afgesproken onderzoeksjaar voordoen; (2) de jongere moet minstens achttien jaar oud zijn; (3) de jongere moet een beroep gedaan hebben op de niet- rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp; en (4) na vertrek mag de jongere gedurende het afgesproken onderzoeksjaar en de daaropvolgende jaren niet terugkeren naar de jeugdhulp.

Dit onderzoek betrof deze twee specifieke sectoren, maar voor een alomvattende toepassing op het gehele jeugdhulplandschap is het wenselijk om tot een breed gedragen definitie van jeugdhulpverlaters te komen. Daarom stellen we voor om te komen tot een gemeenschappelijke definitie, in de eerste plaats voor het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en het Agentschap Opgroeien, maar daarnaast ook voor andere sectoren die hulp en ondersteuning aanbieden in de overgang naar volwassenheid (zoals geestelijke gezondheidszorg, CAW, ...).

5.3 Analyses jeugdhulpverlaters

Op basis van de opgestelde criteria van de jeugdhulpverlaters, wijzen we erop dat sommige jongeren binnen de populatie niet zijn uitgestroomd. Bijgevolg zijn de analyses voorwaardelijk en dringt vervolgonderzoek zich op om deze bevindingen te bevestigen of te ontkrachten.

De uiteindelijke steekproef bestaat uit 1522 jongeren. Van deze jongeren stromen er 588 uit uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien (VZB) of uit pleegzorg. Daarnaast zijn er 1063 jongeren waarvan de hulp door het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp (OCJ) of Sociale Dienst Jeugdrechtbank (SDJ) beëindigd wordt. 35 jongeren beëindigen hun hulp in een gemeenschapsinstelling, en voor 29 jongeren stopt de begeleidingsovereenkomst binnen een Multifunctioneel Centrum van het VAPH.

Een belangrijk aandachtspunt vormen de jongeren die voorkomen in meerdere databanken en binnen dezelfde periode uitstromen, maar dat kan op basis van de huidige datalevering niet bepaald worden. Voor de gegevens van het Agentschap Opgroeien (VZB, OSD en GI) komt de uitstroomperiode overeen met het jaar 2016, terwijl voor jongeren aangeleverd door het VAPH ook het jaar 2015 wordt meegenomen. Wanneer we de verschillende aantallen uit de steekproef optellen (588 jongeren VZB + 1063 jongeren OSD + 35 jongeren GI + 29 VAPH) komen we uit op 1715.

5.3.1 Sociodemografische kenmerken

Iets meer dan de helft van de steekproef stroomt in tussen de leeftijd van vijftien en zeventien jaar (53,08%). Het hoogste percentage dat uitstroomt is achttien jaar (56,70%). Een derde (34,03%) stroomt uit tussen negentien en twintig jaar, het overige percentage uitstromers heeft daardoor een leeftijd van 21 jaar of ouder.

Onmiddellijk na de uitstroom keert 47% terug naar de ouder(s). Wanneer we de LIPRO-positie analyseren een en twee jaar na uitstroom, zien we dat meer jongeren het ouderlijk huis verlaten om zelfstandig te wonen. Twee jaar na de uitstroom woont ongeveer 35% van de jongeren nog bij hun ouder(s). Het aantal jongeren in een collectief huishouden blijft tijdens de onderzoeksperiode gelijk. Het gaat na twee jaar om 2,64%. Een collectief huishouden kan bv. een ziekenhuis of gevangenis zijn. We stellen tevens vast dat bijna 4% van de jeugdhulpverleners zijn opgenomen in het zogenaamde RAD-register, dit is het register dat de personen bevat die ambtelijk geschrapt zijn (en dus mogelijk dakloos zijn).

Wat betreft het hoogst behaalde diploma valt op dat een groot deel van de uitstromers lager presteert dan de algemene bevolking. Meer dan 60% heeft bij het verlaten van de jeugdhulp slechts een diploma lager secundair onderwijs. We merken op dat na uitstroom een deel van de jongeren, ongeveer een derde (32,39%) nog inspanningen levert om een diploma of certificaat te halen. Twee jaar na de uitstroom heeft 53,72% geen diploma hoger secundair onderwijs.

5.3.2 Socio-economische analyses

Op het einde van 2017 werken drie jongeren op tien, waarna het percentage stijgt naar 37% eind 2018. Een jaar na uitstroom volgt 25% van de jongeren nog een voltijdse opleiding (vastgesteld op basis van het feit dat de jongere nog recht geeft op kinderbijslag). Twee jaar na uitstroom is dit 15%.

19% maakt op het einde van het eerste jaar na uitstroom gebruik van het recht op maatschappelijke integratie of hulp. Op het einde van het tweede jaar is dit 17%. Twee jaar na uitstroom doet dus één op vijf van de jeugdhulpverleners beroep op het OCMW. Wanneer we echter kijken of de personen minstens gedurende een kwartaal van het jaar beroep doen op het recht op maatschappelijke integratie, blijkt dit percentage veel hoger te zijn. In 2017 gaat het dan om 31% en in 2018 om 28%. En dit is nog een mogelijke onderschatting, omdat enkel de situatie op het einde van het kwartaal wordt geregistreerd. Maar het is in ieder geval duidelijk dat het OCMW voor een belangrijke groep van jeugdhulpverleners een vorm van voortgezette ondersteuning is na het bereiken van de meerderjarigheid. Een meer afgestemde samenwerking tussen de jeugdhulp en het OCMW is dan ook een meerwaarde.

5.3.3 Verschillen tussen jongeren uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien en uit de pleegzorg

Een eerste opvallend verschil is de instroomleeftijd tussen jongeren in pleegzorg en jongeren in een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. Pleegzorgjongeren komen gemiddeld op jongere leeftijd in de jeugdhulp terecht dan jongeren in een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. Daarnaast is de gemiddelde leeftijd waarop jongeren uitstromen uit pleegzorg ook opvallend hoger dan die van jongeren in een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien, waarbij de grootste leeftijdscategorie bij pleegzorgjongeren 21-22 jaar is, terwijl dit voor jongeren in een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien achttien jaar is. Doordat de meeste jongeren instromen tussen de 15-17 jaar en uitstromen rond de achttienjarige leeftijd, kan dit erop wijzen dat een groot deel van deze jongeren een kort(er) traject heeft binnen een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien.

Het hoogst behaalde diploma bij uitstroom verschilt ook tussen deze groepen. Jongeren die uitstromen uit de pleegzorg hebben vaker een hoger aangeschreven diploma dan jongeren die uitstromen uit een

Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. 61,74% heeft na uitstroom uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien ten hoogste een diploma lager secundair onderwijs, terwijl de helft van de jongeren (54,46%) die uitstromen uit een pleegzorgtraject minstens een diploma hoger secundair onderwijs op zak hebben. Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat pleegzorgjongeren een hogere gemiddelde uitstroomleeftijd hebben, waardoor ze meer tijd hebben om hun studies af te ronden. Een vergelijkbaar percentage jongeren behaalt een diploma of certificaat één tot twee jaar na uitstroom. Voor jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien ligt de focus vooral op het behalen van een diploma secundair onderwijs, terwijl jongeren uit een pleegzorg traject meer de nadruk leggen op het behalen van een diploma hoger onderwijs.

Jongeren die uitstromen uit pleegzorg, werken een à twee jaar na uitstroom vaker dan jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. Van de jongeren die uitstromen uit de pleegzorg, werkt één jaar na uitstroom meer dan de helft (52,21%) en bijna drie jongeren op vijf (59,29%) twee jaar na uitstroom. Als we de kinderen en jongeren binnen het een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien bekijken, zien we dat 36,38% van de jongeren die uitstromen na een jaar aan het werk zijn. Twee jaar na uitstroom is iets meer dan twee jongeren op vijf (42,77%) die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien aan het werk. Bovendien maakt een aanzienlijk groter percentage personen die een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien verlaten gebruik van het recht op maatschappelijke integratie. Wanneer we kijken naar de gerechtigden op kinderbijslag, dan liggen die percentages in dezelfde lijn voor pleegzorg en voor voorzieningen Opgroeien, maar natuurlijk is het zo dat jongeren op jongere leeftijd uitstromen uit een voorziening jeugdhulp. Wat verder opvalt is de grote aanwezigheid van de restcategorie 'andere' bij jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien. Deze groep jongeren omvat onder andere de uitkeringen aan studenten, artiesten en tijdelijk arbeidsongeschikten wegens een arbeidsongeval. Terwijl het percentage werkzoekenden eind 2018 daalt bij uitstromers uit de pleegzorg, neemt het toe bij personen die een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien verlaten. Het is belangrijk te erkennen dat leeftijdsverschillen hier mogelijks spelen.

Ondanks lagere percentages werkzoekenden tegen het einde van het jaar, zoekt een aanzienlijk deel van de jongeren het hele jaar door werk. Er zijn verschillen tussen Voorzieningen Jeugdhulp Opgroeien en pleegzorg waar te nemen, maar voor beide daalt een tot twee jaar na uitstroom de percentages werkzoekenden. De prevalentie van werkzoekenden is echter aanzienlijk hoger onder de jongeren die uitstromen uit Voorzieningen Jeugdhulp Opgroeien in vergelijking met ontvangers van pleegzorg. De verdeling van de categorieën werkzoekenden blijft relatief consistent over zowel kinderen en jongeren binnen een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien als pleegzorg. Het grote verschil zit met name in het totale aantal werkzoekenden gedurende het jaar. Zoals eerder aangegeven, kan deze ongelijkheid deels worden verklaard door leeftijdsverschillen, wat leidt tot een grotere kans op vast werk bij ontvangers van pleegzorg in vergelijking met jongeren uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien.

De analyse van de arbeidsmarktpositie geeft een overzicht van alle jongeren op het einde van het jaar, terwijl de analyse van de maatschappelijke integratie en hulp an sich een inzicht geeft gedurende het jaar. Bijna de helft van de personen die een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien verlaten, heeft een jaar na vertrek recht op maatschappelijke integratie of hulp. Daarentegen is het aandeel uitstromers van pleegzorg met dit recht aanzienlijk lager: slechts één op de vijf personen komt na een jaar in aanmerking voor dergelijke steun. Over een periode van twee jaar daalt het percentage jongeren dat in aanmerking komt voor maatschappelijke integratie of hulp in de loop van het jaar voor de kinderen en jongeren die uitstromen uit een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien met tien procent. Ook de pleegzorgverlaters kennen een daling, zij het in mindere mate, met tweeënhalf procent. Dat betekent dus dat de ondersteuning door het OCMW vermindert.

Ten slotte hebben we gekeken naar de samenstelling van de groep jongeren die in aanmerking komen voor een leefloon. Opvallend is dat een substantieel deel van de personen die een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien verlaten, als alleenstaand wordt geregistreerd. Ongeveer zeven op de tien personen vallen in deze categorie, terwijl slechts de helft van degenen die pleegzorg verlaten, als zodanig worden geïdentificeerd. Opvallend is dat veel jongeren met één of meerdere personen samenwonen bij het verlaten van een pleegzorgvoorziening, terwijl dit niet het geval is bij het verlaten van een Voorziening Jeugdhulp Opgroeien.

5.3.4 Trajectenanalyse jongeren Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Tot slot bestuderen we de trajecten van de 29 jongeren binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) die uitstromen uit een Multifunctioneel Centrum (MFC). Vanwege het beperkte aantal uitstromers hebben we besloten om geen bindende conclusies te trekken uit de analyses. In 2016 voltrok zich binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) een ingrijpend overgangsjaar in het kader van de persoonsvolgende financiering (PVF). Dit jaar markeerde een automatische conversie naar persoonsvolgende budgetten (PVB) voor personen boven de 18 jaar, terwijl tevens getracht werd om de toegang tot volwassenenhulp binnen het VAPH vlotter te laten verlopen. Deze veranderingen resulteerden in een opmerkelijke beperking van de uitstroom uit multifunctionele centra (MFC's), met als doel alle mogelijkheden open te houden voor een naadloze overgang naar volwassenenhulp binnen het VAPH. Echter, deze transitie leidde onverwacht tot een aanzuigeffect, waarbij nieuwe deelnemers zich meldden voor volwassenenhulp. Dit onbedoelde gevolg heeft aanzienlijke implicaties voor de normale uitstroom uit de MFC's. De leeftijd waarop de jongeren uitstromen volgt een normale verdeling over vijf leeftijdscategorieën.

Uit de beperkte groep jeugdhulpverlaters concluderen we het volgende. Het grootste aantal uitstromers bevindt zich in de leeftijdsgroep van 19 tot 22 jaar, wat goed is voor de helft van het totale aantal uitstromers. Bijna alle jongeren die uitstromen uit een VAPH-instelling hebben als hoogst behaalde diploma het lager secundair onderwijs. Slechts twee jongeren hebben een diploma hoger secundair onderwijs behaald. Enkele jongeren zijn een of twee jaar na uitstroom nog aan het studeren. Zo hebben twee jongeren een jaar na uitstroom een diploma secundair onderwijs behaald, en hebben drie jongeren eind 2018 hun eerste graad secundair onderwijs afgerond. Eén jongere uit de steekproef heeft twee jaar na uitstroom een diploma behaald in het postsecundair niet-hoger onderwijs.

Wat betreft de arbeidssituatie van de jongeren die uitstromen uit een Multifunctioneel Centrum, blijkt dat de helft van hen recht heeft op een tegemoetkoming voor personen met een handicap (IVT). Slechts enkelen zijn één of twee jaar na uitstroom aan het werk. Anderen hebben nog steeds recht op kinderbijslag. Aan het einde van 2017 heeft één persoon recht op maatschappelijke hulp of integratie, maar deze situatie varieert gedurende het jaar. In 2017 hebben twee personen recht op maatschappelijke integratie of hulp, terwijl dit gedurende het jaar 2018 één persoon is.

5.3.5 Afsluitende beschouwingen over het gebruik van administratieve gegevens

Het doel van deze procesnota is om het belang en de beleidsimplicaties te benadrukken van het bestuderen van de trajecten van jongeren die uitstromen uit Voorziening Jeugdhulp Opgroeien, de pleegzorg en een Multifunctioneel Centrum van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Dit onderzoek heeft tot doel de arbeidsmarktuitskomsten van deze jongeren binnen één tot twee jaar na het verlaten van deze voorzieningen in kaart te brengen. Typisch voor het gebruik van administratieve gegevens is dat ze relatief beperkte informatie bevatten.

De omvang van dit onderzoek heeft enkele uitdagingen met zich meegebracht, waardoor we geconfronteerd zijn met bepaalde valkuilen. Aanvankelijk was het plan om de doelgroep te vergelijken

met een controlegroep die vergelijkbare eigenschappen zou hebben. Echter, al snel bleek dat de controlegroep significant verschilde van de doelgroep op verschillende belangrijke kenmerken. Ondanks pogingen om dit te corrigeren door gebruik te maken van een weegcoëfficiënt om het leeftijdsverschil te minimaliseren, bleef het probleem van de ongebalanceerde verdeling van de arrondissementen aanwezig. Vooral het verschil op vlak van opleidingsniveaus en werkloosheidspercentages tussen het Vlaamse en Waalse gewest geven hier de doorslag. Dit bemoeilijkt de vergelijking tussen de doelgroep en de controlegroep.

Voor het aanmaken van een doel- en controlegroep wordt binnen dit onderzoek de Kruispuntdatabank van de Sociale Zekerheid als vertrouwde derde partij (TTP) ingezet voor de koppeling van gegevens uit diverse databanken over verschillende sectoren. Voorafgaand aan de gegevenslevering dienen onderzoekers een formele data-aanvraag in, waarin zij gedetailleerd de eisen voor de geleverde data specificeren, evalueren en rechtvaardigen. Deze aanvraag doorloopt strikte regelgeving en wordt voorgelegd aan het informatieveiligheidscomité (IVC) alvorens goedkeuring te ontvangen. De gegevenskoppeling wordt geïnitieerd en de data wordt geleverd na goedkeuring door het IVC.

Het proces is onderworpen aan een strak tijdschema en meerdere goedkeuringsstappen. Hierdoor zijn er nauwelijks mogelijkheden biedt voor bijsturing na goedkeuring. De manoeuvreerruimte is beperkt, waardoor bijvoorbeeld stratificatie na de aanvraag moeilijk te realiseren is. Zelfs bij beschikbaarheid van nieuwe data blijven de initiële aanvraagcriteria van kracht. Ondanks pogingen tot bijsturing door de onderzoekers, bleek dit door de rigide procedure niet haalbaar. Dit heeft niet alleen invloed gehad op bijsturing, maar heeft ook het aanpassen van de controlegroep bemoeilijkt. We willen ook benadrukken dat een nieuwe data-aanvraag te veel tijd zou gekost hebben om dit binnen het kader van dit onderzoek te realiseren, aangezien de totale doorlooptijd van het indienen tot de aanvraag tot de levering van de data ongeveer 18 maanden bedraagt.

Door deze historie met de data-aanvraag en de nood om de geldigheid en betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten te waarborgen, is besloten om de controlegroep als niet valide te beschouwen. Dit betekent dat de vergelijking tussen de doelgroep en de controlegroep niet werd voortgezet, aangezien de verschillen tussen beide groepen te groot zijn om een betekenisvolle vergelijking te maken. Het belang van een controlegroep in dit onderzoek blijft onmiskenbaar. Een goed ontworpen controlegroep is van essentieel belang om inzichten te verkrijgen en resultaten te vergelijken met de doelgroep van jongeren met een verleden in de jeugdzorg. Om de geldigheid en betrouwbaarheid van toekomstige onderzoeken te verhogen, pleiten we voor het implementeren van stratificatie, waarbij rekening wordt gehouden met factoren zoals behaald diploma, geslacht, leeftijd en arrondissement op Vlaams niveau.

Stratificatie zorgt ervoor dat elke subgroep in de populatie wordt vertegenwoordigd in de controlegroep, waardoor de diversiteit binnen deze groep behouden blijft. Hierdoor kunnen we gerichte analyses en vergelijkingen uitvoeren tussen de doelgroep en verschillende subgroepen in de controlegroep. Het gebruik van aselechte steekproeftrekking garandeert een gelijke variantie tussen de groepen, wat essentieel is om betekenisvolle vergelijkingen te kunnen maken. Met een goed ontworpen en representatieve controlegroep kunnen we diepgaandere inzichten verkrijgen over de situatie van jongeren die uitstromen uit de jeugdhulp en hun overgang naar volwassenheid.

Toch zijn er heel wat beleidsrelevante conclusies te maken over de kwetsbaarheid van deze jongeren, gezien het feit dat een belangrijk aandeel zonder een diploma hoger secundair onderwijs de jeugdhulp verlaat, gezien het relatief lage percentage dat twee jaar na uitstroom nog een opleiding volgt en gezien het feit dat bijna één op drie van alle uitstromers genoodzaakt is om in het jaar na de uitstroom een beroep te doen op het recht op maatschappelijke integratie. Op basis van de vergelijking tussen

Voorziening Jeugdhulp Opgroeien en pleegzorg valt op dat het vooral jongeren zijn die voorzieningen verlaten die het meest kwetsbaar zijn. Daarbij is het belangrijk te vermelden dat het verlaten van de jeugdhulp op achttienjarige leeftijd een grote kwetsbaarheid inhoudt. Net die snelle uitstroom zorgt voor een bijkomende kwetsbaarheid.

We wijzen erop dat de huidige administratieve gegevens geen indicatie geven over de ernst van de problematiek van de jeugdhulpverlaters. De variabelen beschikbaar uit Domino BinC en OSD geven enkel een ruwe indicatie, zoals bijvoorbeeld de aangeboden hulp, de duur van de hulp en het al dan niet tussenkomen van een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg of Sociale Dienst Jeugdrechtbank. Voor toekomstige analyses waarbij we trachten uitspraken te doen over de overgang naar volwassenheid en hun socio-economische situatie is het belangrijk om ook meer gegevens over de jongere te hebben die een indicatie geven van hun kwetsbaarheid. We kunnen veronderstellen dat deze kwetsbaarheid een invloed op het behalen van een diploma en de integratie op de arbeidsmarkt.

Ondanks het gegeven dat we enkel de doelgroep hebben geanalyseerd, benadrukken deze bevindingen de complexiteit en diversiteit van de uitkomsten die jongeren ervaren die de jeugdhulp verlaten. Het is belangrijk rekening te houden met de verschillende factoren die bijdragen aan hun overgang, waaronder werkgelegenheid, sociale steun, financiële steun en individuele omstandigheden. We hebben nu vooral gekeken naar de overgangssituatie. In de toekomst zou een replicatie kunnen gebeuren van deze analyses, maar dan met een onderzoeksperiode van ongeveer 5 jaar om te zien hoe ze het een aantal jaren na uitstroom doen.